

CONSTITVTIONES ET DECRETA CONDITA IN PROVINCIALI SYNODO *MEDIOLANENSI.*

Sub Illmo *& R.*^mo D. D. CAROLO BORRHOMAEO *S. R. E. tit. S. Praxedis Presbytero Cardinali, & S. Sedis Apostolicæ per uniuersam Italiam* LEGATO DE LATERE,

ARCHIEPISCOPO MEDIOLANI.

Anno 1565.

et est primũ ... mediolani

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, M. D. LXVI.

PETRVS GALESINIVS LECTORI.

VAM præstans, ac singulare sit ad corrigendos morum errores Prouincialium Conciliorum remedium; id cum ex iis, quæ & Summus ille Pontifex Leo Primus, & Nicæni, Antiochæniq. patres ea de re statuerunt, tum ex eo certe intelligi potest, quod non in Italia solum, sed in Hispania, Toleti toties, Ilerdæ, Tarracone, in Galliis Aureliæ sæpe, Rhemis, aliisq. eius prouinciæ, ac Germaniæ item, Britanniæq. locis, in compluribus Græciæ partibus, & in uniuersa denique Asia, Africa, atque Europa, eiusmodi prouinciales, recte atque ordine habitæ, synodi fructum, eumq. maximum, ad Christianæ uitæ disciplinam attulerunt. idem hoc tempore nobis, Deo iuuante, sperare licet, ad usum reuocata ex Tridentini Concilii decreto, illa, iam diu intermissa, Prouincialium synodorum consuetudine. hancq. nobis spem primum affert Mediolanensis synodus, quæ iam in lucem exit. ac si quæ olim in hac ipsa urbe contra Iouinianum habita synodus, illius explosa, ac repudiata doctrina, utilis quidem fuit; hæc, ere-

ptis huius prouinciæ morum erroribus, in troductaq. pie uiuendi disciplina, idem plane efficiet. tuæ igitur pietatis est, non ea solum animaduertere, quæ nos, non multa illa quidem, hoc indice complexi sumus, sed ea studiose legere, ac diligenter seruare, quæ in ipsis constitutionibus longe uberiora continentur; ut iis atque alis sanctissimæ uitæ præceptis ipse adiutus, eo progredi possis, ut præmia illa consequaris, quæ maxima DEVS pollicitus est iis, qui religiosi sunt, & in pietate excellere uolunt. huius sane rei cura cum omnes maxime attingat; est profecto, cur se quisque ualde incitet, ut hæc christianæ uitæ officia, quæ in catholica repub. esse oportet, cumulatissime præstet. quod si quibus sponte currentibus spectate etiam Pastorum uirtutes stimulos addunt, eo uehementius contendere illos oportet; quo magis eorum consilio, doctrina, uitæ exemplo, & aliis rebus omnibus adiuuantur. Vale.

INDEX TITVLORVM, qui tribus his Mediolanensis synodi Constitutionum partibus continentur.

TITVLI PRIMAE PARTIS.

De

 De

Quæ

TITVLI TERTIAE PARTIS.

De

Q

onii perti-

152

153

rium c-

a, rectam

ationem

Quæ

CAROLVS BORRHOMAEVS, MISERATIONE DIVINA

S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI Prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Domino.

VANTVM mihi onus imponeret Archiepiſcopalis officij ratio, cogendi Prouincialem synodum, quo die ex grauiſſimo iuſſo ſancti Tridentini Concilij recognoui; mature ut id munus exequi poſſem, uehementer elaboraui. quod & noſtræ teſtantur litteræ, quibus Prouinciæ Epiſcopos euocauimus, & ſciunt graues atque ornati uiri, qui noſtris ea in re ſtudijs & actionibus interfuerunt. itaque, cum pri-

mum mihi licuit, Mediolanum ueni, quo Prouincialibus Episcopis conuocatis, cognitisq. ab eisdem ijs rebus, quæ in singulis ciuitatibus ac diœcesibus correctionis, aut moderationis indigerent in synodo, de ipsorum Episcoporum consilio, atque consensu ea statuimus, ac decreuimus, quæ perturbatam Cleri, ac reliquorum uitæ, & officij disciplinam restituere, uacillantem confirmare, conseruatam propagare posse uiderentur. Synodo dimissa, cum a PIO IIII. Pont. Max. Romam reuocarer, ne in ipso quidem itinere mihi quidquam maiori curæ fuit, quam ut ea decreta prouinciæ, ut spero, salutaria, primo quoque tempore peruulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem me & ipsius PII Pontificis auunculi mei mox consequuta mors, & deinceps interregni, & Pontificiorũ comitiorum occupatio, non iam a studio

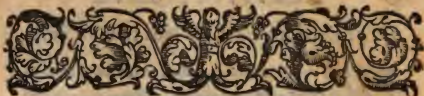
dio illa in lucem proferendi, quod, & si grauioribus curis maxime distinebar, tamen dimittere non poteram; sed ab eorum editione retardauit. sed bene, quod quemadmodum Deum assidue precatus sum, &, ut ita fieret, pro mea parte contendi, breui, ipsius Dei benignitate singulari, PIVS V. Pont. Max. est renunciatus. qui pro summa sua cura, ac sollicitudine religionis, salutisq. animarum, mihi & facile concessit, ut reuiserem hoc tempore commissum fidei meæ gregem; & inflãmatum studium meum edendi has Constitutiones Prouinciæ nostræ fidelibus pia sane cohortatione magis etiam incendit; &, ut eæ ad illos etiam pertinerent, qui alioqui ipsis non tenerentur, litteris suis Apostolicam interposuit auctoritatem. Damus igitur uobis, quæ ex præscripto Tridentini Concilij ad moderandos mores, corrigendos excessus in Prouin-

ciali

ciali synodo decreta ſunt. eaq. non ſolum præſentium malorum remedia eſſe confidimus; ſed cautionem quoque fore ſperamus reliqui temporis uitiorum & incommodorum. Rogamus uero omnes, & per uiſcera miſericordiæ Chriſti Domini obſecramus; ut has Conſtitutiones, quanto maximo poteſtis amore & pietate, amplectamini, legatis, ſequamini, totos uos ad earum ſenten tiam, rationemq. accommodetis. immo uero, ſi quod noſtrum eſſe poteſt, habito, & ubi primum facultas fuit, edito hoc Prouinciali concilio, meritum id mihi, & pijs ipſis ac prudentibus Patribus, quibus conſentientibus, & adiuuantibus hæc acta ſunt, præripite. tanto enim maior commendatio eſt eorum, qui colunt, quam qui tulerunt leges; quanto eſt obedientia officij præceptione præſtantior. Ceteris uero etiam hominibus ueſtra, uel morum mutatione,

ne, uel innocentia, ac pietatis perſeuerantia prælucete; ut iſto exemplo ad uirtutis & officij cultum reliquæ etiam Prouinciæ incitentur. Nob is enim, ut in his decretis nihil propoſitum fuit, niſi Dei gloria & ueſtra ſalus; ſic nihil optatius eſſe poteſt, quam, ut ita decreta ſeruentur, ut pœnis, quæ delinquentibus propoſitæ ſunt, nullus locus relinquatur; magisq. in agendo ueſtra religio, ac probitas, qua una, uel maxima uoluptate noſter compenſabitur labor quam noſtra in decernendo diligentia commendetur.

Valete in Domino.

CONSTITVTIONES ET DECRETA CONDITA

In Prouinciali Synodo MEDIOLANENSI.

NOS CAROLVS BORRHOMAEVS *S. R. E. tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, ac S.mi D. N. Papæ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ per vniuersam Italiam Legatus de latere, Dei & eiusdem Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus Mediolanensis, de consilio & assensu RR.*morum *DD. Coepiscoporum nostrorum, in Prouinciali Synodo Mediolanensi, hæc statuimus, & sancimus.*

De profeſsione fidei, & eius tuendæ cura.

PRIMA *& maxima Paſtorum cura uerſari debet in ijs, quæ ad fidem catholicam, quam* Heb.11. *ſancta Romana Eccleſia colit, et docet, et ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, integre, inuiolateq. conſeruandam pertinent: ideo nos hinc potiſſimum exordiendum eſſe duximus, ut, quæ ex eodem ſpiritu eſt fides, eandem una oris confeſſione profiteamur.*

Seſſ.25.c.2. SACRI *igitur Tridentini concilij auctoritate innixi, mandamus, ut omnes ij, qui beneficia eccleſiaſtica obtinent, uel in poſterum obtinebunt; & qui in synodum diœceſanam conuenire debent; in ea synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia & ſingula a ſancto concilio Tridentino definita, & ſtatuta palam recipiant; ueram obedientiam ſummo Rom. Pontifici ſpondeant; ſimulq. hæreſes omnes publice deteſtentur, & anathematizent; fidem profitentes eisdem uerbis, quibus ex formula, a S.mo D. N. Pio IIII. Pont. Max. præſcripta, nos & Coepiſcopi noſtri initio huius ſanctæ synodi, iurati præſtitimus, & profeſſi ſumus: etiam ſi antea in diœceſana synodo id officium, ad exequendum iuſſa Tridentini concilij, quacumque ratione & modo obierint.*

Anno M.D. LXIIII. Id. Nouemb. EPISCOPI *omnes Prouinciæ noſtræ conſtitutionem S.mi D. N. Pij IIII. Pont. Max. de profeſſione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs curatis,*

tis, & canonicatibus prouisi sint, & a docentibus litteras, & a promouendis ad doctorales, uel alios gradus, publicent in suis ciuitatibus & diœcesibus intra mensem, & ab omnibus inuiolate seruandam curent: Præsertim uero ab ijs, qui cuiuscumque status, condicionis, & dignitatis sint, quouis modo, uel nomine, publice aut priuatim, domi suæ uel alienæ, etiam si pædagogi sint, pueros, adolescentes, aliosue cuiuis sexus, & ætatis, quascumque artes litterarias, uel alias liberales, etiam si ipsa prima grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, uel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, probare debebunt: alioquin de ijs pœnas, in eadem constitutione propositas, sumant.

Qui uero, ne prædicti huic decreto obtemperent, impedierint; aut huius temeritatis quacumque ratione illis auctores, aut adiutores fuerint; seuere puniantur.

Ut autem id facilius, ac melius effici possit; studiose inquirant parochi, quinam in suis parochijs eo docendi munere fungantur; & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, a die publicationis constitutionis eiusdem numerandum, deferant. Quos uero deinceps eiusmodi cognouerint; primo quoque tempore Episcopo indicent.

PAROCHI *diligenter animaduertant, an in suis parochijs ullus sit, quod ad fidem attinet,*

prauis opinionibus imbutus, uel eo nomine suspectus; cumq. ad Episcopum, uel Inquisitorem deferant.
Moneant praeterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, uel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem uenerint, statim deferre.
Obseruent etiam eos, qui ex finibus haereticorum, uel haeresis nomine suspectorum ueniunt; singulorumque dicta & facta odorentur; ac de eorum uita consuetudine, & ratione cognoscant. & si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, uel Inquisitorem admoneant.

PRINCIPES uero, & ciuitatum Magistratus hortamur, ac per uiscera misericordiae Christi Domini obtestamur, ut caeleste lucrum terrenis commodis praeferentes, commercium, & consuetudinem haereticorum, quam fidelibus perniciosam, ac pestiferam esse constat, pro sua pietate, ac studio religionis, e suis urbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.
Prohibeantque, ut ne suae ditionis homines, percipiendae etiam linguae causa, aut mercaturae, alioue nomine, in haereticorum locis instituantur, aut commorentur.
Sacro denique Inquisitionis officio in omnibus ex animo faueant, & opitulentur; &, ut eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

Cumque

Cumque eis a sancta Sede Apostolica concessum fuerit, ut causis fidei ad patrocinium catholicæ ueritatis adsisterent, nihil sibi in illis usurpare, neque quidquam, quod contra sacros canones sit, attentare uelint.

EPISCOPI *regulas Indicis de libris uetitis, ab ijs, qui illi negotio a sacrosancta Tridentina synodo præfecti fuerunt, ex auctoritate S.mi D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac bibliopolis, ceterisque omnibus laicis & ecclesiasticis personis seruari iubeant.*

Quorum uero librorum purgatio, eiusdem Indicis iussu, facienda est; eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnino uetamus; donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati & probati fuerint.

De abutentibus Sacra scriptura.

NEFARIA *est eorum temeritas, qui sacræ scripturæ uerbis, uel sententijs, ad iocum assentationem contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum canonum, & Tridentini concilij decretis grauiter animaduertant.*

Sess.4.in decreto de editione usu sacrorum librorum.

Et ut detestabilis hæc licentia prorsus tollatur; fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

De ludi Magistris.

PRINCIPES & *Magistratus in Domino uehementer hortamur, vt, nulla sumptus sui habita ratione, publicos ludi magistros in urbes & suæ ditionis loca conducant, non minus fidei & uitæ, quam doctrinæ & scientiæ laude commendatos. Qui uero litteras docebunt, non solum libros, indice S.*mi *D. N. Pij IIII. auctoritate ædito, nominatim uetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur; sed neque etiam alios, quibus obscœna, uel turpia contineantur.*

Præcipimus etiam, ut bonis moribus, & salutaribus præceptis eos erudiant; in primisq. in aliqua pia, & christiana institutione, si Episcopo uidebitur, exerceant; ceteraq. omnia officia, quæ Leo X.
;eff.9. *in Lateranensi concilio statuit, præstent. In iis si deliquerint, pro delicti genere plectantur.*

De fidei initiis a Parocho tradendis.

PAROCHI *singulis dominicis & aliis festis diebus, qui Ecclesiæ præcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochiis initia fidei tradant; eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus præstandam erudiant; ac propterea a prandio stata hora, proprio campanæ sono, ad id munus assignato, ad ecclesiam conuocandos curabunt.*

De præbenda theologali.

QVAE *ecclesiæ cathedrales, aut collegiatæ in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine theologiæ interpreti assignatum non habent; cum in illis sacrum concilium Tridentinum præbendam, primo uacaturam, ad hunc usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quamprimum decreto concilij satisfiat.* Seß. 5. c. 1.

De prædicatione uerbi Dei.

APOSTOLI, *in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, uerbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, qui in Episcopali sede collocantur. Quamobrem nos auctoritatem sacrosancti Tridentini concilij, & ueterum patruum sequuti, in Domino Episcopos hortamur, ut toto pectore in hanc curam incumbētes greges sibi commissos ipsimet, præsertim in ecclesia sua, uerbo Dei pascant. Quod si leui de causa, aut quodam animi languore impediti, non fecerint; sciant sibi prætermissi necessarij officij iudici Deo præcipue rationem esse reddendam. Sin autem se interdum uere impeditos cognouerint, per uiros idoneos, ex præscripto eiusdem concilij deligendos, hoc munus studiosissime populo præstent.* Seß. 5. c. 2. & Seß. 24. c. 4.

In aliis uero ecclesiis parochialibus, uel alias curam animarum habentibus, saltem omnibus dominicis, & solemnibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesimæ, & Aduentus tempore, quotidie, uel iis saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio parocho, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu & intelligentia, salutaribus uerbis pascendas mandamus. Si qui autem propter inscitiam id præstare non poterunt; ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, uel homilias sibi præscriptas; uel latinos sermones auctoris, ab Ecclesia recepti, in uulgarem linguam conuersos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut de scripto pronuncient. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum usum Metropolitani cura prodibit in lucem. Sed ut norint Episcopi & eorum industriam, qui doctrina sunt præditi, & illorum diligentiam, qui aliorum uerbis diuinam legem enunciant; iubeant, si eis ita uidebitur ab unoquoque parocho & Curato unum singulis mensibus, ab eo habitum in ecclesia, sermonem ad se mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarii arbitrio suo puniant; & præterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere possint, donec ipsi resipiscentes munus suum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam uel peritorum industria, uel homiliarum libris, uel alia quacumque ratione adiutos, parum proficere; quosue

ei

ei muneri minus aptos esse; uel prædicatione destruere potius, quam ædificare iudicarint.
Extra urbem uero in uniuersa diœcesi, præter officium; quod Curati præstabunt, tam multos distribuant Episcopi concionatores, ut in curatis ecclesiis, quæ in frequentioribus locis sitæ sunt, ceterisq. omnibus etiam non curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo, Dei uerbum prædicetur. Eos autem ab illis, in quorum ecclesiis prædicabunt, hospitio recipi uolumus, suppeditatis omnibus rebus, ad eorum uictum necessariis, data etiam eleemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, uel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut id onus ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, uel dare consueuerint.

IIS autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus christianam doctrinam tradendi munere funguntur, hanc uiam & rationem ineundam proponimus.
Ut sacram scripturam interpretentur eo sensu, quem catholica Ecclesia, & consentiens sanctorum patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut a doctoribus Ecclesiæ probatis alienum proferant.
Vt si quando ad auditorum utilitatem utendum erit allegoriis, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant. Ne certum tempus Antichristi aduentus,

tus, & extremi iudicij diem prædicent; cum illud Christi Domini ore testatum sit, Non est nostrum nosse tempora, uel momenta. Neue quidquam præterea futurum ex sacris litteris diuinare, eiq. euentui certam diem præfinire audeant. Neque temere, id sibi diuinitus reuelatum esse, affirment. Ne historias ex apocryphis scriptoribus populo narrent. Neue miracula, quæ probata scriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus salutaria iudicarint; ita commemorent, ut a certa eorum affirmatione abstineant.

Ne ineptas & ridiculas fabulas recenseant: Neue superuacanea, & parum fructuosa.

Ne hæreticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem. Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant. quod facile assequentur, si catholicam ueritatem expromentes, sanctæ Ecclesiæ, conciliorum, & probatæ ueteris consuetudinis auctoritate, ac sanctorum doctorum, quos probat Ecclesia, testimonijs roborarint; & sacræ scripturæ locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, & ex alijs eiusdem scripturæ locis, & ex sanctorum patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, ut dogmatum peruersitas, quæ falsa interpretatione nitebatur, catholicæ ueritatis ui, & rectæ interpreta-

tionis

tionis pondere corruat.

Ne quid ambiguum, ancepsue loquantur, quod auditoribus uarie intelligendi occasionem prabere possit.

Neue concise, & obscure quidquam exponant; qua ex re auditorum animi expectatione incerti, & suspensi relinquantur.

Ne ostentanda doctrina & eloquentia causa, difficiles, atque inanes quaestiones, fucume orationis, & pigmenta conquirant, unde sui ipsius potius, quam Iesu Christi prædicatores esse uideantur.

Sed præcipue in Euangelij, Symboli, Orationis Dominica, Angelica salutationis, Decem præceptorum, Sacramentorum Ecclesia, & sacrorum rituum dilucida explicatione uersentur. In reprehendendis uitiis ita se gerant, ut pietatis & caritatis studio eos adductos, non hominum, sed peccatorum odio id facere omnes intelligant. Diligentes, ac uehementes sint in ijs uitiis & peccatis exagitandis, in quibus magis uolutatum populum, aut ad ea procliuiorem uident.

In prauas etiam consuetudines inuehantur. Et in eas, qua & si mala non uidentur, tamen facile peccandi causam afferunt.

Ne quemquam nominatim, aut tacite illum designantes, insectentur.

Ne in ordinem ullum, statum, aut uita genus ab Ecclesia receptum, inuehantur.

Ne Episcopos, aliosue Prælatos, neue ciuiles magi-

ſtratus cum auditorum offenſione aſperius obiurgent; ſed pie potius admoneant. Populumq. doceant, præpoſitis ſuis, etiam diſcolis, obedire.
1. Tim. 2. *Quem etiam ſæpiſſime moneant ex Apoſtoli ſententia, ut faciat obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, præſertim uero pro iis, qui peruigilant, quaſi rationem pro animabus eorum reddituri; ut quietam, & tranquillam uitam gerant in omni pietate & caſtitate.*

Ita afficere ſtudeant auditores, ut ſua peccata dolenter defleant; quos interdum, propoſitis ſuppliciis æterni ignis, a flagitiis & facinoribus deterreant; interdum commemoratis cæleſtis uitæ præmiis, ad uirtutes, in primis uero ad Dei, & proximi amorem accendant.

Decreta concilij Tridentini, præſertim quæ ad mores & diſciplinam chriſtianam reſtituendam pertinent, & has noſtras conſtitutiones populo ſtudioſius inculcent.

Omnes hortatu & præceptis ad pietatem erudiant; et quæ cuiusque ſit propria uirtus, quod officium patris, filij, uiri, uxoris, domini, ſerui, laici, clerici, priuati, magiſtratus, omnium denique ætatum, generum, ordinum partes & munera aſſidue commemorent.

Hanc præterea rationem habeant, ut non ſolum Dei & Eccleſiæ præcepta ſeruanda eſſe doceant;

ſed

ſed modum illis tradant, quo ea ex Dei uoluntate ſeruare oporteat.

Commoneant, ut non ſolum præceptis ſeruandis, ſed etiam conſiliis amplectendis, ad perfectiorem uitam in dies magis contendere ſtudeant.

Doceant, quo modo utendum ſit bonis animi, corporis, & externis: Quoue modo ſecundis & aduerſis rebus; ut ea ſit illis, tamquam inſtrumenta, ad conſequendam uitam cæleſtem.

Maxime uero caueant, ne quod præceptis & hortatu ædificant; id uita & moribus deſtruant; ne cum aliis prædicauerint, ipſi reprobi efficiantur.

Indulgentias populo ne publicent, niſi de conſenſu Epiſcopi.

Neminem populo paupertatis nomine commendent; niſi is teſtimonium ab Epiſcopo ſcriptum attulerit. Neque ei inter concionem permittatur, ut eleemoſinam a quoquam petat in eccleſia; ſed aut ad fores eccleſiæ ſtet, aut per eos, qui eam curam ſuſceperint, id negotium ita commode, ac celeriter agatur, ut minime concionem impediant.

Sacra concio noctu numquam, ſed opportuno tempore, Epiſcopi præſcripto, habeatur.

Dum habetur, nec Miſſæ aut horæ canonicæ clara, aut ſubmiſſa uoce in ea eccleſia dicantur.

EPISCOPI *iis diebus quibus legitime impediti, prædicandi munus in ſuis eccleſiis per alios præſtabunt, eiſdem ſacris concionibus, quantum poterunt,*

terunt, interesse studebunt. Qui uero dignitates, personatus, uel canonicatus in cathedrali ecclesia obtinent, & alij eiusdem ecclesiæ clerici, dominicis, ac festis solemnibus diebus semper; Quadragesimæ autem & Aduentus tempore quam sæpissime uerbi Dei conciones in eadem ecclesia audiant. quod officium a ceteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabunt Episcopi; ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Concionis audiendæ causa, loca uirorum & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot uiros adhibeat; & a sæcularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

Quæ seruanda sunt in sacris imaginibus effingendis.

Sess. 25. in dec. de inuo. Sanctorum.

CVM sacrosancta Tridentina synodus decreuerit, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq. diligentiæ & curæ commendarit, ut in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præpostere, nihil non recte atque ordine adhiberetur; illud in primis caueant Episcopi, ne quid pingatur, aut scalpatur, quod ueritati scripturarum, traditionum, aut ecclesiasticarum historiarum

ſtoriarum aduerſetur: ne cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

Hiſtoriæ quoque, quibus neque Eccleſia, neque probati ſcriptoris auctoritatem ullam dederunt; ſed ſola uulgi uana opinione commendantur, effingi prohibeantur.

Deinde uniuscuiusque imaginis os, corpus, corporis habitum & ſtatum, ornatum, & locum inſpiciendum curent Epiſcopi; ut hæc omnia ad prototypi dignitatem & ſanctitatem apta ſint & decora; atque ex imaginis inſpectione pietas excitetur; nulla uero turpis cogitationis detur occaſio.

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini concilij præſcripto, ut commodius Epiſcopi exequantur, conuocent ſuarum diœceſum pictores & ſculptores; omnesq. pariter doceant, a quibus cauere debeant in ſacris imaginibus effingendis: curentq. ne illi inconſulto parocho, aliquam ſacram imaginem publice, uel priuatim effingant. Quod ſi qui deliquerint, puniantur tam ipſi artifices, quam ij, quorum ſumptibus, uel iuſſu efficta erunt imagines.

Parochi uero Epiſcopo ſignificent, quæ ille iudicarit in ſacris imaginibus effingendis ad ſe propter difficultatem deferri debere.

Quod ſi quæ iam pictæ imagines, fictaue ſimulacra ob artificum temeritatem, aut inſcitiam, eiuſmodi fortaſſe fuerint, ut ferenda nullo modo uideantur; ea curent Epiſcopi, doctorum etiam & peritorum uirorum conſilio adhibito, ut omnino deleantur,

tur,

tur, uel ſaltem aliqua ratione corrigantur.

De actionibus & repræſentationibus Sacris.

QVONIAM *pie introducta conſuetudo repræſentandi populo uenerandam Chriſti Domini paſſionem, et glorioſa martyrum certamina, aliorumq. Sanctorum res geſtas, hominum peruerſitate eo deducta eſt, ut multis offenſioni, multis etiam riſui, & deſpectui ſit; ideo ſtatuimus.*
Vt deinceps Saluatoris paſſio nec in ſacro, nec in profano loco agatur; ſed docte & grauiter eatenus a concionatoribus exponatur, ut, qui ſunt uberes concionum fructus, pietatem & lacrymas commoueat auditoribus. quod adiuuabit propoſita crucifixi Saluatoris imago, ceteriq. pij actus externi, quos Eccleſiæ probatos eſſe Epiſcopus iudicabit.
Item Sanctorum martyria & actiones ne agantur; ſed ita pie narrentur, ut auditores ad eorum imitationem, uenerationem, & inuocationem excitentur.

De ſanctarum reliquiarum ueneratione.

VT *Sanctorum Reliquiis, quæ debetur, ueneratio & cultus adhibeatur, ſtatuimus; ut in locis honeſtiſſimis, ac decoris uaſculis, quæ debent, religione aſſeruentur.*
Cum populo pietatis cauſa oſtenduntur, lumina accendantur.

Ex loculis uero & receptaculis, ubi condita sunt, ne educantur.
Ne temere exponantur omnium oculis.
Neue quæstus gratia.
Cetera etiam de Reliquijs, quæ a sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolata seruari iubeat.

De magicis artibus, ueneficiis diuinationibusque prohibitis.

MAGOS *& maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, uerbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere uel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, uentis, tempestati, aeri ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent; aut alijs pollicentur; ceterosq. omnes, qui quouis artis magicæ, & ueneficij genere pactiones, & fœdera expresse, uel tacite cum dæmonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; & e societate fidelium exterminent.*
Deinde omnem diuinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq. rebus, quibus per dæmonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros absconditos commonstrare se posse profitentur: & huius generis reliqua, per quæ curiosorum et imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coerceant, & eij ciant.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, ſortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliqua re conſuluerint; uel, ut conſulerentur, cuique auctores, adiutores, hortatoresue fuerint, uel eis fidem habuerint; ſeuere animaduertant.

Si quis etiam annulos, uel aliud ad magicos, uel ſuperſtitioſos uſus fecerit, aut uendiderit; graui pœna afficiatur.

Aſtrologi, qui ex Solis, Lunæ, & aliorum aſtrorum motu, figura, & aſpectu, de hominum actionibus, quæ a libero uoluntatis arbitrio proficiſcuntur, certo aliquid euenturum affirmant, grauibus pœnis plectantur. quæ pœna etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint.

Denique pœnas ſumant Epiſcopi de ijs omnibus, qui in itineris ſuceptione, aut cuiusuis rei inſtitutione, uel progreſſione dies, tempora, & momenta obſeruantes, quadrupedum uoces, auium garritum, aut uolatum notantes, ex occurſu etiam hominum, uel pecudum, ſuſcipiendi operis felicitatem augurantur.

De blaſphemia.

BLASPHEMIAE *impudentiæ, & impietas eo prolapſa eſt, ut in ea coercenda uix ſatis diligentiæ adhiberi poſſe uideatur. itaque ſacris canonibus, & Pontificum decretis, maximè uero ijs, quæ Leo Decimus in Lateranenſi concilio decreuit,*

Seſſ.9. tit. de refor.curiæ.

uit, innixi, hæc mandamus.

Vt quicumque Deo palam, seu publice maledixerit, contumeliosisq. aut obscænis uerbis Dominum nostrum Iesum Christum, uel gloriosam Virginem Mariam, eius matrem, expresse blasphemauerit; si clericus sit, primum fructibus unius anni beneficiorum ecclesiasticorum, quæcumque habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccarit, eo beneficio, quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quæcumque habuerit, eo ipso amittat; ad eaq. deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si uero laicus fuerit; primum, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex præscripta in eodem concilio ratione. Tertio grauem pænitentiam publice agat, eo modo, quo à sacris canonibus præscriptum est.

Qui uero Sanctos blasphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palam aut publice, contulerit, mitius aliquanto iudicis arbitrio puniatur.

In foro autem conscientiæ, ei qui blasphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pœnitentiam confessor imponat.

Qui blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurget; omnino autem intra triduum eius nomen ad iudicem ecclesiasticum, uel sæcularem deferat. Si plures simul audiuerint,

ſinguli idem faciant; niſi inter eos conuenerit, vt unus pro omnibus eo fungatur officio. Quod ſi domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut miniſtros audierint blaſphemantes, ſemel monitos, ſi iterum in eo genere peccarint, domo eijciant.
Principes autem et Magiſtratus per Dei gloriam, quæ blaſphemia maxime uiolatur, obſecramus, vt hæc omnia diligentiſſime ſeruari ſtudeant, uberrimam piæ curæ a Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Leo Decimus in eodem Lateranenſi concilio & ipſis, & iudicibus, & deferentibus elargitus eſt. Quod ſi ſæculares iudices, quod minime futurum ſperamus, blaſphemiæ conuictos, iuſtis pœnis non affecerint; ſciant iiſdem pœnis, quas de ſontibus ſumere neglexerunt, ex eodem concilio ſe teneri.

...ſſ.9. tit. ... ref. cu- ...

De feſtorum dierum cultu.

MAXIMAM *in eo diligentiam ac ſtudium Epiſcopi ponere debent, vt dies feſti pie, ſancteq. obſeruentur ab omnibus. cum enim ij potiſſimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes ſalutariter inſtituti ſint; curandum eſt etiam diligenter, vt ne iis ipſis quisquam ad diuinam offenſionem & animæ ſuæ perniciem abutatur.*
Prohibeant igitur ij, ne illiberales artes exerceantur; aut ullum opus fiat eo tempore alienum.
Ne quid ematur, aut uendatur, præter id, quod ad uictum illius diei, uel ad ægrotorum curationem neceſſarium

necessarium ſit.

Ne officinæ, aut omnino, aut aliqua ex parte, apertæ habeantur.

Ne fiant nundinæ, ſed quæ feſto die fieri conſueuerint, in antecedentem, uel ſequentem diem, qui feſtus non ſit, transferantur.

Qui ſecus fecerit, ſeuere plectatur Epiſcopi arbitratu. Pro officinis apertis, rebusue uenditis, ſi filius, famulus, miniſtri, deliquerint; etiam pater, dominus, & artifex, pœnam ſubeant.

Iis etiam diebus ſtudebunt Epiſcopi, ne perſonati homines incedant.

Ne ludi equeſtres, certamina, aut alia ludicra & inania ſpectacula adhibeantur.

Choreæ, ſaltationes in urbibus, ſuburbijs, oppidis, uicis, aut uſquam omnino ne agantur.

Doceant uero populum, debere unumquemque, eo potiſſimum tempore, in diuinis officijs & concionibus audiendis frequentem eſſe; ac in precibus, recolendisq. Dei maximis beneficijs, aſſidue uerſari.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

DE IIS, QVAE AD SACRAmentorum administrationem generatim pertinent.

VO maior & uberior est sacramentorum fructus, quam ut eius uis explicari facile possit; eo diligentius & intima animi pietate, & externo cultu ac ueneratione tractanda, ac percipienda sunt. quod officium vt omni studio & opera nostra adiuuemus, præter ea, quæ ad salutarem hanc rationem constituit sacra Tridentina synodus, quæ & Episcopi, & parochi inuiolate seruare debebunt; nonnulla etiam ad tollenda incommoda & abusus, quos in prouincia nostra hominum uel culpa, uel negligentia in sacramentorum administrationem

strationem inuexerat, statuenda duximus.

PRIMVM *autem magnopere hortamur Episcopos, quorum dioeceses inter se implicatæ & confusæ sunt, ut communi uoluntate, atque sententia rationem inire studeant, qua explicari & commodius distingui possint; adhibita etiam, si opus erit, prudentia ac diligentia uicinioris Episcopi, ut, amice sublatis impedimentis, negotium de communi eorum sententia, sedis Apostolicæ auctoritate, conficiatur.*

QVAE *parochiales ecclesiæ partem habent sui populi extra moenia urbium, uel oppidorum, uel alibi; quo fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus sacramenta commode administrare non possit; in illis Episcopi aut eam partem commodiori parochiæ uniant; aut etiam, inuitis rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto concilij Tridentini, nouas constituant parochias.* Cap. ad audientiam de eccl. ædif. & 1 par. sess. 21. c.

Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesijs, recenter erectis, præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; &, si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

Quod præterea Tridentina eadem synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungantur, quot & ad sacramenta parochia-

nis administranda, et ad diuinum cultum satis esse possint; id Episcopi omni diligentia exequantur. Parochiarum distinctio, quæ familijs, non certis finibus, facta est; & parochis ad sacramentorum administrationem, & populo ad illorum susceptionem magnum incommodum afferre solet. quare Episcopi, sublata intra sex menses diuisione parochiarum, per familias facta, eas certis limitibus, terminisq. describant.

CVM sacramenta Ecclesiæ non solum sine simoniæ labe, uerum etiam sine auaritiæ suspicione præbenda sint; caueant omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam uerbis, uel signis, directe, uel indirecte petant. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & aliis arbitrio Episcopi plecti uolumus.

STVDEANT Episcopi, ut in ecclesia sua cathedrali in sacramentorum administratione, in exorcismis fontium, & sponsorum benedictionibus ritus & cæremoniæ ex more sanctæ Romanæ Ecclesiæ adhibeantur.

Omnes uero inferiorum ecclesiarum, quæcumque illæ sint, rectores in his omnibus ab obseruatione cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.

Sacerdotes in sacramentorum adiministratione semper superpelliceum & stolam adhibeant.

EPISCOPI in administrandis sacramentis, illorum uim et usum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem

Idem quoque facient parochi ea ratione, ac sententia, quæ in Catechismo, Romæ edendo auctoritate S.mi D. N. præscribetur. Interim uero aliquo catholici scriptoris catechismo ab Episcopo deligendo utantur.

PAROCHI *crebris cohortationibus in id maxime incumbant, ut populus, sibi commissus, ad Confessionem et Communionem frequenter, præcipue autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac aliis solemnitatibus accedat.*

Ægrotos uero, etiam non uocati, inuisant, ut ad sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicite consulant.

SI *parochi ad aliam ecclesiam transierint, antequam a priore migrent, successori libros tradant; in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infra iubemus. Qui secus fecerit, grauissime ab Ordinario puniatur.*

Quæ pertinent ad baptismi administrationem.

NEMINI *liceat quemquam intra domesticos parietes baptizare; sed natum infantem ij, quorum est ea cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.*

Permissa

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis ædibus sacerdoti, uel, si is absit, alteri sacris initiato; uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum fœminæ; qui recte nouerint ueram baptismi formam, Ego te baptizo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebro populum suum parochus admoneat.

Quod si domi baptizatus postea uixerit; omnino intra nonum ab ortu diem, uel cum primum per ualetudinem licuerit, eum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formam seruatam esse constiterit, ei tantum ritus, ac cæremoniæ baptismi adhibeantur.

FIDELES *in baptizandis filiis eos potius eligant compatres, qui eorum animæ consulere, quam qui inopiæ subuenire possint. Cuius officii sæpius eos parochus admonebit. Curabitque, ut compatres tales deligantur, qui fidei & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.*

Caueant uero parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Paschæ tempore, ex præcepto ecclesiæ peccata confessi non fuerint; & sanctissimam Eucharistiam non sumpserint; admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

SACERDOS *baptizaturus, primum, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sancte, graui-*

grauiterq. accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugisq. semotis, pie ac religiose, quid agatur, attendant: intelligentes Christo filios spiritualiter generari; teneriq. se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus instituere; si parentes id facere omiserint.

DETESTABILEM *consuetudinem bapizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi seuerius uindicabunt. Compatres, & commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.*

CVM *oleum chrismatis consecratur; omnino intersint & qui dignitates seu personatus obtinent, & canonici, ac reliqui cathedralis ecclesiæ clerici; & quos ex aliis ecclesiis suæ ciuitatis & diœcesis Episcopus uocandos duxerit.*

Caueant parochi, ne sacrum chrisma in baptismo a laicis attingatur. Neue linteola, quibus in baptizatis sacri chrismatis unctio extergitur, ad hoc asseruent, ut iis tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

Singulæ parochiales ecclesiæ singulos fontes habeant; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismalis, solemni ritu benedicta.

PAROCHVS *librum habeat, diligenterq. custodiat; in quo baptizati parentum, & compatrum*

trum nomen, cognomen, diemq. natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptiis procreatus sit, describat; & quotannis singulorum annorum scriptæ eius rationis exemplum det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

MONEANT *parochi puerperas, ut cum primum post patrem domo exierint, mox ad ecclesiam, Deo actura gratias, accedant, ubi benedictionem a parocho suscipiant.*

Quæ pertinent ad Sacramenti confirmationis administrationem.

MINORI *septemnio confirmationis sacramentum nemini præbeatur.*

PAROCHI *in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum chrisma ministrandum erit. Eos, qui confirmandi sint, eius sacramenti uim ac uirtutem edoceant.*

Susceptores in sacramento confirmationis, neque iis, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; ne cuiquam, quod aliquãdo commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem præbeat.

OMNEM *diligentiam adhibeant Episcopi, ut, qua ratione commodius fieri poterit, parochi describant confirmatos, & compatres; seruatis ceteris omnibus, quæ de libro baptizatis describendis præscripsimus.*

Quæ pertinent ad ſacramentum ſanctæ Euchariſtiæ.

NEMO *Paſchæ tempore Euchariſtiæ ſumptionem ulla de cauſa differat.*

Qui præſtituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Epiſcopum, ad ſex dies poſt octauam Paſchæ, ſcripto deferat; expoſitis etiam cauſis, quas extra confeſſionem cognouerit; alioqui pœnas det Epiſcopi arbitratu.

In eos uero omnes Epiſcopus cenſuris, & aliis pœnis acriter animaduertat; iis exceptis, qui eiuſdem parochi conſilio iuſta de cauſa ſumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto ne fraus fieri poſſit; ſtatuimus, ut ſi quis ex neceſſitate, uel alia iuſta cauſa, ab Epiſcopo, uel proprio parocho comprobanda, extra parochiam ſuam dicto tempore Euchariſtiam ſumpſerit; parocho ſuo de eo fidem faciat: ſin minus, in eum agatur, ac ſi non communicaſſet.

PVBLICI *concubinarii, fœneratores, ac blaſphemi, & alii eiuſmodi facinoroſi homines ſemel ad pœnitentiam & Communionem admiſſi, ſi poſtea eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, amplius ad ſacram Communionem ne recipiantur; niſi poſtea eos uitam & mores re ipſa emendaſſe, parochi perſpexerint.*

EVCHARISTIAE *ſacramentum, ubi pro eccleſiarum amplitudine commode fieri poterit,*

rit, maribus seorsum a fœminis ministretur.
Qui sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu & humili uestitu, pœnitentiam & animi submissionem præseferant.
Sacerdos sanctissimam Eucharistiam iis, qui raro sumunt, non prius ministret, quam eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia & humilitate ad tremendum illud sacramentum accedere debeant; quantaq. illis supplicia sint parata, qui indigne suscipiunt.
Adolescentibus, qui tunc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de ui, & ratione sacramenti diligenter instruxerit.
Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, uinum calice consecrato, uel alio uase, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne præbeatur.

EPISCOPVS *diligentissime curet, ut in cathedrali collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesiis, ubi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel graui de causa aliud ei uideatur. Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.*

VT *oratio, quam uocant Quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur,*

pagetur, decernimus.

Vt Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, uel letaniæ cantentur; uel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur; neque tamen extra ambitum templi sacra Eucharistia deferatur; nisi secus uideatur Episcopo.

Nemini autem eo, præter orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Interdiu autem mares, quantum fieri potest, separatim a feminis orent.

DIE *festo corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solemni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferendæ Eucharistiæ officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore ceteris præstat; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.*

VT *Sanctissima Eucharistia ad ægrotos summa cum religione deferatur; parochi populum sæpissime hortentur, ut frequens semper prosequatur. Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.*

Cum uero deferenda erit, tum cum campanæ sonitu præmoneant.

Lumina, tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac præterea, ubi fieri poterit, umbellam adhibeant.

Duas autem sacræ Eucharistiæ particulas deferant;

rant; ne, eis ad ecclesiam redeuntibus, populus ina ne uasculum adoret.

Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.

sess. 22. in dec. de obser. & euit. in celeb. Missæ.

PRAECEPIT *sacra Tridentina synodus, ut quæcumque in Missa celebrationem irrepserunt, a tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem concilij decretum exequentes, ut sanctissimum Missæ sacrificium, in qua, illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & a sacerdotibus celebretur, & a populo colatur; hæc statuimus.*

Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis ecclesia Missam celebrare, uel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatq. suo officio satisfacere.

NEMO *clericus, uel laicus in suis sæcularibus ecclesiis, cappellis, uel Oratoriis, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iurispatronatus sint, quemquam sæcularem, uel regularem sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem singulis sex mensibus renouandam, ab Episcopo non impetrarit.*

Quod si quis vnus recipiat ad tempus, uel perpetuo ibidem celebrandi, uel eisdem locis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare uolumus.

uolumus. Qui contra præscriptam rationem uel celebrarit, uel, ut celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

Clericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia, si extra prouinciam in Italia, quatuor, sex uero, si extra Italiam datas; uel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de uita, & moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint. Sess. 23. 16. Dec. de reformat.

Sacerdotes, qui publice & notorie criminosi fuerint, a Missæ celebratione arceantur, nisi, emendata uita, sceleris maculam eluerint.

Facultates, cuicumque ab Episcopis ad hanc diem concessæ, plures Missas eodem die celebrandi, posthac irritæ ac nullæ sint.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum sæcularium, quas confraternitates uocant, alijsue ecclesiis, cappellis, aut Oratoriis sæcularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat dominicis & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

MISSAE *nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa iure permissa celebrentur.*

In ecclesiis, ubi plures Missæ celebrari solent, is or-

do seruetur, ut pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur.

Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineant Episcopi, ne sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

ec. de ob . & euit.

NVLLVS *sacerdos quemadmodum a Tridentina synodo statutum est, in priuatis ædibus & omnino extra ecclesiam & oratoria, quæ diuino tantum cultui dicata, & a locorum Episcopis designata, ac uisitata sint, Missam celebret.*

Oratoriorum autem ædificationem, aut usum, ne facile, sed magna de causa permittant ijdem Episcopi.

In eis autem designandis, uel probandis, hæc seruent:

Ne sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, uel familia frequentius uersentur; sed commodo & honesto loco, a cubiculis, triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquod exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius utatur; ne distracti homines illa commoditate, ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo

etiam

etiam noceat alÿs.

ORNAMENTA *& instrumenta altarium pro celebratione Missæ, pura ac munda sint; præsertim corporalia ac purificatoria. quamobrem etiam uino albo, ubi possit, tantummodo ad Missæ sacrificium sacerdotes utantur.*

Calices ex metalli genere, iure permisso, adhibeantur, eoq. pretiosiori, quantum per facultates licuerit.

DIE *sabbati semper Missa de beata Virgine celebretur; nisi diei solemnitas, uel ecclesiæ institutum interdum obstiterit; quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi & id ecclesiæ instituto impediatur.*

Ne plures tribus, uel ad summum quinque, orationes, seu, ut uocant, collectæ dici possint; nisi ubi ecclesiæ institutum aliud postulet.

TOLLANT *Episcopi sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inanium oblectamentorum genus, ceterosq. omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in nouæ, ut uocant, Missæ celebrationem irrepserunt, & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.*

MAGISTER *cæremoniarum cathedralis ecclesiæ eos, quibus prima Missa celebranda sit; & qui præterea sacerdotes minus perite celebrant, Missæ ritibus, ac cæremonÿs instituat. qui si huic muneri obeundo unus par esse nō poterit; alÿs ido-*

neis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

PRAECIPIMVS *autem, ut sacerdotes in Missa celebratione caeremonias, a Romana ecclesia institutas, ad unguem seruent; neque alias adhibeant.*

Vt ab omni indecoro & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt cum, eleuatione peracta, sacra hostia mouenda, uel sumenda erit; ita moueant, ne iterum sustolli uideatur.

Vt praeter institutum ecclesiae Romanae ijs, quae secreto, uel quae palam dicuntur, quidquam addi, uel detrahi ne liceat.

Vt quae palam pronuncianda sunt, distincte & clara uoce dicant.

Vt secreta, quae uocantur, secreto etiam pronuncient.

Vt neque tardius, neque celerius, quam par sit, uerba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missae parte grauis, in canone grauior, in ipsa uero consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Vt operto capite celebrare ne audeant.

VT, *quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequen-*

ſrequentius id facere oportuerit.

Vt antequam celebrent, ſe colligant; & orantes mentem in tanti miniſterij cogitatione defigant. quod ut commodius fieri poſſit; curent Epiſcopi, ut in ſingulis cathedralium, collegiatarum, & parochialium eccleſiarum ſacriſtijs ſingulæ cellulæ ad hunc ſacerdotum orandi, & meditandi uſum inſtituantur.

Vt, antequam ad altare accedant, Miſſam perlegant, & ſingulas partes ita præparatas & notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hæreant.

Vt ſacris ueſtibus induti, cum nemine colloquantur; neque loquentibus dent aures; mentemq. & oculos ab omnibus amoueant, quibus diſtrahi poſſint; neque e ſacriſtia exeant; niſi cum ad altare eundum erit; quod tum grauiter & modeſte fiat.

Vt pileum, birretum, aut ſubbirretum, chirothecas, ſudariolum, aut quodcumque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora ſint ſacrificio; cuiusuis expectandi gratia. Neue ob eandem cauſam, Miſſa inchoata, ſubſiſtant, aut eius initium repetant. Neue, ſi parochi ſint, cuiusquam gratiam, metuue Miſſam anticipent, aut differant; ſed illam ea potiſſimum hora celebrent, quæ populo magis accommodata ſit. Neue concionem, quam in ea habere debent, ullo modo omittant. Quod ſi forte quiſpiam

imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut ui contenderit, ut sacerdos quidquam contra, quam hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab ecclesia consequi possit.

Vt, peracta Missa, pro summi beneficij munere Deo gratias agant.

Ne sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, uel eorum ministri, recedant ab altari: Neue uasa, aut linteolos sacros colligant: Ne cuiquam rei tollendæ, uel mouendæ causa manus admoueant: Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

CELEBRANTI *sacerdoti unus saltem minister adsistat, isq. clericus, ubi possit, & talari ueste, & superpelliceo indutus.*

Ministri candelas accendant, missale, et urceolos, & alia, quæ ad Missæ ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quam eo sacerdos accedat: quem, nisi his omnibus præparatis, confessionem ordiri omnino prohibemus. Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per ecclesiam ne uagentur; neue dent operam collocutionibus, aut candelis uenditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modeste, ut debent, sacerdoti adsistentes inseruiant.

MONEANT parochi frequenter patres familias, ut filios & famulos, quos in bestiis pascendis occupant, saltē diebus festis Missæ iubeāt interesse. Viduæ ob maritorum mortem, ad summum ne mense amplius sint sine Missæ auditione. qua in re nulla ualeat excusatio cuiusuis consuetudinis, quam irritam decernimus. eas item Episcopi, etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant.

Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parochia festis diebus Missam audire ne omittant. Moneantq. eum diligenter, debere unumquemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commode potest, conuenire ad audiendum uerbum Dei.

Sess.24.c

Sess. 22. obserua: in celeb. Missæ.

FIDELES, cum Missæ intersunt, eodem uestitu sint, quo in publicum prodire solent; & ita se componant, ut corporis habitu animi religionem præseferant.

Ne in foribus ecclesiæ, uel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. Et quo tempore a sacerdote confessio dicitur, & grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, ut indecorum sit, & sacerdos perturbetur.

Ne prius discedant, quam sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Quæ pertinent ad Sacramenti pæniten-tiæ administrationem.

..omnis
.iusque,
. pænit.
.emiff.

INNOCENTII *Tertij constitutionem, in generali concilio editam, qua sancitum est, vt fideles, saltem semel in anno, proprio parocho peccata sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.*

.p.cum
.irmitas.
.l.

SALVTAREM *eiusdem Innocentij constitutionem, eo item concilio latam, nos ad vsum reuocantes, præcipimus, ut medici ad ægros, in lecto iacentes, adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos plane moneant, ut idoneo confessori de eorum peccatis confiteantur.*

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui spatio ad summum præstiterint, eorum curationi defuturos.

Parochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim ægrum conuenire, et cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœna iis proposita, quam iure ipso subeant, si secus fecerint, transacto quattriduo ab illorum curatione omnino abstinere; nisi certo cognouerint, eos, postquam in eam febrim, morbum ue inciderunt, confessos esse; aut Episcopo, eiue, cui Episcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa uideatur.

Hortamur

Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI *in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōcilij auctoritate, pœnitentiarium intra tres menses instituant cum unione præbendæ, quæ primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima prouinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.* Sess. 24. c.

QVI *parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.* Sess. 23. c. 15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pij, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam ætate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus sacristiæ cuiusuis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiæ in monasteriis, uel ubiuis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant;

Quæ pertinent ad Sacramenti pænitentiæ administrationem.

.omnis iusque, pænit. emiff.

INNOCENTII *Tertij constitutionem, in generali concilio editam, qua sancitum est, ut fideles, saltem semel in anno, proprio parocho peccata sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.*

p.cum irmitas. l.

SALVTAREM *eiusdem Innocentij constitutionem, eo item concilio latam, nos ad vsum reuocantes, præcipimus, ut medici ad ægros, in lecto iacentes, adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos plane moneant, ut idoneo confessori de eorum peccatis confiteantur.*

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui spatio ad summum præstiterint, eorum curationi defuturos.

Parochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim ægrum conuenire, et cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœna iis proposita, quam iure ipso subeant, si secus fecerint, transacto quattriduo ab illorum curatione omnino abstinere; nisi certo cognouerint, eos, postquam in eam febrim, morbum ue inciderunt, confessos esse; aut Episcopo, eiue, cui Episcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa uideatur.

Hortamur

Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI *in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōcilij auctoritate, pænitentiarium intra tres menses instituant cùm unione præbendæ, quæ primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima prouinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.* Sess. 24.c.

QVI *parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.* Sess. 23. c. 15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pij, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam ætate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus sacristiæ cuius uis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiæ in monasteriis, uel ubiuis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant;

habeant; ne quid per incuriam sibi facultatis assumant.

SACERDOTES, *nisi ex causa necessaria, mulieres ante Solis ortum, uel post eius occasum, confitentes ne audiant.*

Neue in cellis, sed publice in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem & confessorem interiecta sit. Huiusmodi autem sedes in ecclesiis ab iis, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quam primum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis ædibus cuiusquam maris, uel fœminæ confessionem audiant.

Parochi sæpe cohortentur, & moneant fideles, ne confessionem, quæ Paschæ tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, ne iis temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, præcipue per octo dies ante Natalem Domini, & a Dominica Passionis usque ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, & alia sacra officia uocati, illud audiendæ confessionis munus in sua ecclesia sine causa necessaria prætermittant, aut ullo modo differant.

AD *sacramentum pœnitentiæ, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita preparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, & amaritudine animæ suæ, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri possit; cuius tamen diligentia adiuuandus erit, ubi aliqua in parte deficere.*

cere uidebitur.

CAVEANT *confessores, ne ante debitam satis factionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, uel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persoluendi, illisque, ut id facerent, superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt exceptis iis, qui periculose ægrotant, quos tamen moneant, ut, quod debent, quamprimum persoluant.*

Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione ac uita spolientur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimẽto dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, & uiolatæ illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de iis sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Iidem omni adhibita diligentia; conscientiam examinent singulorum, qui fœnerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfacto ex canonum præscripto prius intercedat.

Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam resecandam, prohibemus ne confessores quemquam, ullis iis criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis ab Episcopo permissa

missa sit. cuius potestati, et eorum sacerdotum, quos ipse ei muneri praeposuerit, eiusmodi absolutionem, in sua cuique dioecesi, reseruamus.

Raptores uiriginum.

Qui moniales uiolarint.

Qui abortum procurarint.

Qui secundo, uel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriaeue causa uites, uel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas uoluntarios:

Qui parentes percusserint.

Qui locis piis infantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Cap. poenã infra de pio. loc. adminis. *Notarios, qui legata, ad pias causas facta, non denunciarint, ex nostri decreti praescripto.*

Qui ad magicas artes, ueneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterarint, corruperintue.

CONFESSORES *canones paenitentiales bene nouerint; & de paenitentia, quam cuique peccato praescripserunt, confitentes admoneant; ut tanto diligentius a peccatis cauere studeant, quanto in paenitentiis canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.*

Iidem,

Iidem, quemadmodum a sancta Tridentina synodo iussum est, publice peccantibus publicā pœnitentiam imponant; neque illud publicæ pœnitentiæ genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia pœna commutare audeant. Sess.24.c.

De ieiunio.

SANCTA *Tridentina synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, ut omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præsertim ciborum delectum, & ieiunium omni studio amplectantur: itaque eius nos auctoritati, & sacrorum canonum decretis innitentes, edicimus.* Sess.25.in dec.de de[lectu] ciborū

Vt omnes carne, ceterisq. omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ouis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

Sciantq. singulis Quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quædam, quæ in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

Vt per sacra quattuor anni tempora, uigilias Natalis Domini, Assumptionis beatissimæ Virginis Mariæ, beatorum Apostolorum (exceptis Ioannis Euangelistæ, & Philippi & Iacobi uigiliis) itē diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, & beati Laurentij, ieiunium seruent.

Vt

Vt triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex ueteri instituto, in Mediolanensi ecclesia ieiunium adhibeatur.

Edicimus prӕterea, ut in Prouincia nostra, proxima quarta feria post Quinquagesimam, omnes Quadragesimalis obseruantiӕ initium faciant; prӕter ciuitatem Mediolanensem, easq. diœcesis partes, ubi ex Diui Ambrosii instituto diuina officia celebrantur.

Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesimӕ diebus, Romanӕ Ecclesiӕ more institutis, Mediolanum se conferunt, patriӕ ritum in ieiunio & ciborum abstinentia fugientes.

Caueant autem ieiunij cultores, ne, dum uetitis cibis abstinent, aliarum rerum delitias, luxuriãq. consectentur; immo uero moderato cibo & potu carnis uitia coerceant; ut liberi mentes ad cœlestium rerum amorem & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos urgens necessitas, uel imbecilla ӕtas a ieiunii lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusue iustӕ causӕ excusationem habent; sed horum iudicium Episcopo tantum, uel iis, quos ei muneri ipse prӕfecerit, scripto faciendum relinquimus; idque, quod ad morbum attinet, de medici consilio.

Quod autem ex diuinarum litterarum sententia, parum homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse,

perasse, si animus in peccatis sit intemperans; idcirco fideles in ieiunio pracipue studeant, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet; omnesq. in Dei laudibus, eleemosinis, aliisq. piis officiis occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Esaia ore delegisse testatur. Esa. 58.

Quæ pertinent ad extremæ unctionis administrationem.

EXTREME *unctionis sacramentum curet parochus, ut ægroto, dum integris est sensibus, adhibeatur. Idem cum ad ungendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur; & hortetur, ut bono animo sit; & a curis ac desideriis huius uitæ ad cœlestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abiecto mortis metu, se a Deo in æternam requiem uocari gaudeat.*

Omnes uero, qui adsunt, moneat, ut preces Christo Domino pro eo faciant.

Quæ ad Sacramenti ordinis administrationem pertinent.

ACCVRATE *complexa est Tridentina synodus omnem diligentiæ rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, ut ecclesiæ idoneos sacerdotes, & alios ministros habeant. quamobrem eos tantum admonendos duximus, ut idem studiū in exequendo præstent; quod in pracipiendo adhibitum esse omnes intelligunt.* Sess. 23.

QVOD

Seff. 21. c. 1. QVOD a Tridentina synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi & eorum ministri quidquam, etiam sponte, quauis de causa datum, accipiant; id & ipsi inuiolate seruent; & a suis cubiculariis, ceterisq. familiaribus seruandum curent.

ARCHIDIACONVS cuiusque cathedralis ecclesiæ, si ea ecclesia Archidiaconum habeat; sin minus is, qui proximum post Episcopum in ea ecclesia dignitatis gradum obtinet, intra sex menses librum conficiat; in quo diligenter describat clericorum omnium sæcularium nomina, & quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam sæcularium, quam regularium, qui clericatum, uel aliquem ex minoribus maioribusue sacris ordinibus assumpserit, locum etiam & tempus.

Quicumque uero posthac in nostra Prouincia a suo Episcopo, uel eius permissu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adscriptus fuerit, uel altiorem ordinis gradum ascenderit; ad mensem ex eo die, quo ordinem susceperit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit; ut eius libri exemplum etiam in Episcopalibus ædibus asseruetur.

De

De seminario clericorum.

MANDATVM est a sacro Tridentino concilio prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut seminarium clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur, quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi & augendi omnia & singula, quæ pij & sancti huius operis institutionem & progressionem adiuuare possent. Sess. 23. c. 18.

Itaque nos prouinciæ nostræ statu, & ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatuum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, & prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint; etiam hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem concilij Viennensis; & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel alijs ecclesijs, monasterijs, uel hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, Cap. quia contingit, De religiosis domibus &c.

etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen semi naria discentium, uel docentium, ad commune ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione redditum, qui superflui essent, ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus (fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis) eamq. supra scriptorum fructuum decimam sic detractam, seminariis, singulis prouinciæ nostræ dioecesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini concilij auctoritate; quibusuis, quo ad omnia & singula supradicta, priuilegiis & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus.

Hanc

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperiatur, exigi iubemus. quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum M D LXVI, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus: si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem, a nobis præscriptam, seruabit.

Præterea damus auctoritatem singulis prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere uel uniuerse uel sigillatim; atque ijs etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere.

Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilij Tridentini intra sex menses ecclesiastica aliquot simplicia beneficia, cuiuscumque qualitatis & dignitatis fuerint, uel etiam præstimonia, uel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes, huic collegio, seu seminario applicent & incorporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, & idonea uidebuntur

tur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium praiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduerterint, dispiciant si qua alia sint, quae seminario attribui possint. Deq. his Metropolitanum admoneant, qui, ut res ex sententia confici possit, a S.mo D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit. Haec autem unio beneficiorum ex praescripta concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones & applicationes suspendi uel impediri possint, sed omnino quacumque uacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiatur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc partio ex singulis beneficijs, ut supra, detracta & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur.

Quae pertinent ad collationem beneficiorum.

INTERDICIMVS *& ijs, qui ius habent conferendi quaecumque beneficia ecclesiastica, seu eis prouidendi, aut ad ea eligendi, praesentandi, uel nominandi, & eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo,*

aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datum, accipiant.

Neue ita detur beneficium cuiquam, ut is ad nutum eius, qui dederit; uel cuiusuis alterius, postea cedat.

Neue in eo dando ulla fructuum pars ab Episcopis & inferioribus, contra sacrorum canonum instituta, quauis etiam pietatis specie, reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, uel præsentandi, deinceps uti non possit.

Qui uero beneficium conditionibus eiusmodi acceperit; sciat ex sacrorum canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse; atque ideo fructus suos non facere; quosue perceperit, sine conscientiæ labe retinere non posse; ad eorumq. restitutionem compellatur.

Omnes item ij ceteras pœnas dent, simoniacis a sacris canonibus, & constitutione S.mi D. N. Pij IIII. constitutas; & quas Episcopi præterea de ijs sumendas iudicauerint. Bulla de cōfidentiis edita 16. Cal Nouem. M D LXIIII.

Eandem Pij constitutionem Episcopi semper in diœcesana synodo, ac bis quotannis in celebrioribus suæ diœcesis oppidis publice recitari iubeant.

NEMINEM *autem uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum, prius admittant, aut instituant Episcopi, quam infra scriptum iusiurandum ab eo exegerint.*

Ego N. præsentatus, uel electus &c. ad benefi-

cium N. iuro per ſacroſancta Dei Euangelia; quæ meis manibus tango, neque me beneficij obtinend cauſa, aut ut ad id præſentarer, uel nominarer &c. neque quemquam alium meo nomine, aut con ſentiente uel ſciente me, quidquam collatori, patro no, ſeu alij cuiquam ea de cauſa promiſiſſe, aut dediſſe, aut compenſaſſe, aut prius datum confirmaſſe, uel apud quemquam depoſuiſſe.

Neque mutuo dediſſe, uel locaſſe, uel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocumque modo debitum remiſiſſe, aut relaxaſſe.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius eccleſiæ, fructibusue, decimis, aut oblationibus eiuſdem præteritis, præſentibus ac futuris, donationem, remiſſionem, locationemue feciſſe, promiſiſſe, aut iniuiſſe; aut alium, mandate uel conſentiente me, promiſiſſe, feciſſe, aut iniuiſſe. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

NOTARIIS, *ſcriptoribus, alijsq. Epiſcopi miniſtris pro omnium opera, ſumptu, ac labore, in con ficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirmatio, inſtitutio, prouiſio continetur, non plus duobus aureis ad ſummum perſoluatur.*

EPISCOPI *munus erit cauere, ne propter iuriſpatronatus occaſioné pluris aliquanto res, cui illud ius annexum eſt, uendatur, aut transferatur; ſi qui uero nihilominus ita uendiderint, pœnas con tra ſimoniacos editas incurrant.*

NE *redimendæ uexationis ſpecie in cauſis beneficiorum*

neficiorum ſimoniacæ pactiones intercedant; nemini licere uolumus, ad redimendam uexationem, ne in caſibus quidem iure permiſſis, pecuniam dare, quidquamue paciſci, aut tranſigere; niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit: cuius partes erunt et perſpicere diligenter, an ſubſit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & iure permiſſam eſſe cognouerit; non denegare ei, qui petierit, facultatem ſe a uexatione liberandi. qui contra, quam decretum a nobis eſt, fecerit; Epiſcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit, irritum ſit, ac nullum.

VT OMNIS *ad ſimoniam aditus intercludatur; ſtatuimus, ut non ſolum auctores ſimoniæ, ſed eius internuncij & interpretes, notarij etiam, qui ſimoniaca inſtrumenta conficiunt, iiſdem pœnis teneantur, quibus addicti ſunt ij, qui per ſimoniam contraxerunt.*

Iis etiam pœnis comprehendi uolumus eos, qui ſcientes inter eos, qui contrahunt, ſimoniacam pactionem intercedere, in eorum gratiam ſua beneficia obligant.

MONEMVS *& obteſtamur Epiſcopos, alioſque, quibus eſt ius conferendi beneficia, ut familiaribus ſuis certam mercedem conſtituant; ne illi hoc ſubſidio deſtituti, beneficia eccleſiaſtica, tamquam ſuæ operæ & laboris pretium, præcipue ſibi proponant. fraudari tamen eccleſias nolumus probatorum hominum miniſterio, ſi qui ſint in eorum familia, quorum doctrina & pietati utiliter ſa-*

crum munus committi possit.

Qui beneficium ecclesiasticum uacans multis & ambitiosis precibus per se uel per alios petierit; eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri possit.

Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia ecclesiastica, quæ nondum uacent, postularint, præter eas, quæ a sacris canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

De edicto proponendo in examine eorum, qui præficiendis sunt parochialibus ecclesiis.

eff. 24. c. 8. QVIA *sacrum Tridentinum concilium ad prouinciales synodos illam cognitionem reiecit an expediat, ut ij, qui præficiendi sunt parochialibus ecclesiis, ad examen uocandi sint per edictum re diligenter considerata, statuimus, ut cum primum Episcopus parochialem ecclesiam uacare cognouerit; intra triduum ad cathedralis, & uacantis ecclesiæ ianuam publicum edictum per totos decem dies, uel aliud longius tempus, eiusdem Episcopi arbitrio, propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui uolent examinari, uel alios examinandos nominare; ut transacto præstituto tempore, examen confici possit; ac deinde orbato gregi ex ea formula, quæ in dicto concilio præscripta est, idoneus rector præficiatur.*

De

De examine & inquisitione in promouendis ad cathedrales ecclesias.

QVONIAM *statuit sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur; nos hanc formulam S.mi D. N. arbitrio comprobandam, proponimus.* sess.24.c.1

CVM *examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesis maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita & moribus cognoscat in hunc modum.*

An sit bonæ existimationis.

An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit.

An hæreticorum libros legerit, habeatue.

An cum hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit.

An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit.

An sacris ordinibus sit initiatus, et quampridem.

An sit criminosus, uel uitio aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopatus.

An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis & quot.

An familiam suam prudenter et catholice regat.

An bigamus.

An excommunicatus aut suspensus.

An apostata.

An ei publica pœnitentia imposita fuerit.

An aliquando insanierit, aut a dæmone uexatus fuerit.

DE *natalibus uero, ætate, gradu, & corporis habitu, a duobus uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.*

An legitimo matrimonio natus sit.

An hæretici filius, nepos ue sit.

An trigesimum annum confecerit.

An in uniuersitate studiorum magister siue doctor, aut licentiatus in sacra theologia, uel iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Et si regularis fuerit, an a superioribus suæ religionis similem fidem habeat.

An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitiali morbo tentetur.

DE *doctrina autem sic periculum faciat.*

Adhibitis tribus theologiæ, totidemq. iuris pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouendum undecumque

euocatum interroget.
Quid differat inter sacramenta ueteris & nouæ legis.
Quot sint ecclesiæ sacramenta, & quo modo singula nominentur.
Quæ sit eorum materia, forma, minister.
Quod officium presbyteri, diaconi, & subdiaconi; quodue minorum ordinum.
Quæ præcepta diuina, quæue consilia Euangelica.
Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum noui testamenti; a mane ad uesperam dato spatio cogitandi.
Quibus interpretatis, percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio, ita respondebit, ut etiam si theologus sit, tamen se iuris canonici in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat.

HIS *confectis, ex formula præscripta a S.*mo *D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat.*

QVOD *si promouendus in pluribus ciuitatibus uel diœcesibus proximum triennium moratus fuerit; eius fidem, uitam & mores illi etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manserit, a summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum confecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idq. scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit.*

Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum
relata,

relata, ad ſanctiſſimum Romanum Pontificem, obſignata quamprimum mittat.

De uita & honeſtate Epiſcoporum & clericorum.

Seſſ.25.c.1. PIE *ac ſapienter ſancta Tridentina synodus, duce Spiritu ſancto, Eccleſiæ utilitati conſuluit, cum Epiſcopis & reliquo clericorum ordini certas officiorum uias, rationesq. præſcripſit; quibus intelligerent, ſe, cum in Dei militiam adſcripti ſunt, non ad commoditates, aut uoluptates, ſed ad labores, ac ſollicitudines uocatos eſſe; & in*
Eph.4. *iis numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem Apoſtolos, quosdam autem Prophetas, alios uero Euangeliſtas, alios autem Paſtores & doctores ad conſumationem ſanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti. quare ipſis diligentiſſime prouidendum eſt, ne à recta uiuendi uia & ab officij ſui ratione deflectant; neue quidquam præſeferant, quod non ſimplex, caſtum, integrumq. ſit; ut modeſtiæ, frugalitatis, benignitatis, & quæ nos Deo tantopere commendat, ſanctæ humilitatis, ac uirtutum omnium ceteris exempla præbeant. eſt enim uberrima docendi, ac paſcendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, uitæ integritate et innocentia comprobant; & quæcumque uerbis alios docent, ea factis exprimunt ſuis; non iam quæ ſua ſunt quærentes, ſed quæ Ieſu Chriſti. Id autem cum omnium clericorum pro-*

feſſio

fessio requirat, tum maxime Episcoporum dignitas postulat, qui cum sint mundi lumina, religionis ac pietatis exemplo ceteris prælucere debent; neque committere, ut ulla in parte Dei lucem, in ipsis collocatam, propriis tenebris obscurare uideantur. qua in cogitatione obeundi sui muneris, illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab Apostolo descriptam, assidue sibi proponent; Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, purdicum, hospitalem, doctorem, non uinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed domui suæ bene præpositum. Hæc autem clericorum, maximeq. Episcoporum studia & officia, si reliquorum oculis, auribusq. obuersabuntur; profecto efficient, ut illi glorificantes Patrem, qui in cœlis est, magis etiam uitæ exemplis, quam doctrinæ præceptis ad imitationem uirtutis incitentur. Itaque nos, qui eo consilio huc conuenimus, ut quæ a sacra Tridentina synodo sancita sunt, exequentes, prouinciæ nostræ mores ad optimam christianæ religionis disciplinam conformaremus; ecclesiasticis hominibus certas recte, pieq. uiuendi formulas constituimus; quas, partim a sacra Tridentina synonosummatim expositas, latius explicauimus; partim haustas ex ueterum canonum fontibus, eiusdem concilij auctoritate reuocauimus ad usum, utilitatemq. nostrorum hominum, nonnullis etiam additis, quæ maxime ad huius temporis statum,

2.Tim.3.

Sess.22.c.1.

ratio-

rationemq. pertinere uidebantur.

De frequenti diuini ſacrificii oblatione.

Heb. 5. CVM *Pontifices, ut inquit Apoſtolus, ex hominibus aſſumpti, pro hominibus conſtituantur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerant dona & ſacrificia pro peccatis; Epiſcopus Dominicis & reliquis feſtis diebus, niſi iure impediatur, Miſſam celebret.*

Seſſ. 23. c. 14. TRIDENTINI *etiam concilij auctoritatem ſequuti, præcipimus ſacerdotibus reliquis, cuiuscumque gradus, condicionis & dignitatis illi ſint, ut iisdem diebus Miſſam celebrare ne omittant. Curatis uero; ut præterea ter in hebdomada, au eo etiam ſæpius, quo uel loci conſuetudo, uel neceſſitas crebriorem diuini ſacrificii uſum poſtulabit.*

Ceteris etiam clericis; ut ſingulis menſibus, diaconi quidem & ſubdiaconi bis ſaltem; qui uero in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum ſunt; ſemel ſacram Euchariſtiam ſumant. Qui ſine neceſſaria cauſa id facere omiſerint; parochus eos ſui officii admoneat; & niſi paruerint, ad Epiſcopum deferat.

De dignitate ab Epiſcopo retinenda.

ALIENVM *eſt ualde ab Epiſcopali dignitate; ſi Epiſcopi in conſuetudine Principum ſeſe depriment; & abiiciant.*

Ne igitur Principibus accumbentibus stent ipsi.
Ne eo quidem nomine, quod, sumpto a Principibus cibo, Deo gratias agere debeant.
Neque inter Missam, pacem, aut missale illis exosculandum praebeant.
Denique seruent cetera omnia, quae illis sacra Tridentina synodus ea de re grauissimo decreto praecepit. Sess. 25. c. 17.
Principes autem summo studio cohortamur, ut meminerint Episcopos eos duces esse, quorum cura & uigilantia fideles ad caelorum regnum dirigun-tur. quamobrem eos, quo debent honore, prosequantur.
QVI *clericus Episcopo, uel alij Superiori cuiusuis generis, quem reuereri, & colere debet, maledixerit; Episcopus in eum ex sacris canonibus animaduertat.*

De Episcopi uestitu.

EPISCOPVS *non profano ornatu, aut apparatu, sed fidei & uitae splendore sibi auctoritatem quaerere debet.*
Itaque in uestitu sericum non adhibeat.
Non pretiosis pellibus utatur.
Vnguenta ne sumat, neue alias odorum suauitates consectetur.
Sit annulo Episcopali contentus.
Ne mulae, aut equo Episcopali stragulum & ornamentum ex uilluto, aut serico, sed ex corio factum,

ɛlum, aut lana adhibebit.

Ephippiis, aut calcaribus, aut frenis inauratis non utetur,

Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto Innocentii III. in concilio generali, in ecclesia & in publico habeat.

Cap. Clerici, de uita, & honest. cleric.

Sine talari tunica, quæ ad collum adstricta sit, ac mozeta, neque e cubiculo exeat; neque quemquam, nisi ex familia, admittat; neque eum uestitum ante noctem, uel, nisi dimissis omnibus, deponat.

Vestes, quibus priuatim utetur, tales omnino sint, ut modestiæ & grauitati consulatur.

In itinere quoque tam in diœcesi, quam extra, eum uestitum habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat.

De Episcopi supellectili.

In eius supellectili nihil aureum, aut argenteum sit, præter leuissima, ac tenuissima quædam instrumenta, ad cibum ori admouendum comparata.

Nihil auro, argentoue ornatum.

Nihil sericum, aut serico distinctum.

Non colorum uarietas.

Non aulæa, aut tapetia.

Nihil acu pictum.

Nihil uarie textum.

Nihil studiosius elaboratum.

Den

Denique non pluris sit artificium & manupretium, quam rei necessitas postulet.
Simplici tantum corio, aut panno mensas aliaue sternere liceat.
Signa & tabulas profanarum rerum reijciat.
In ædibus duo tantum loca uestiri possint, quæ attributa sint Episcopo, alter eius ualetudinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopum conueniunt.
Liceat etiam & hospitum gratia, qui accipiendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quam eos, qui ad ipsius usum conceduntur, ita ut in omnibus humilitas, & modestia Episcopalis eluceat.
Equos ne alat, nisi necessarios.
Domesticam omnem luxuriam, in ædificijs extruendis magnificentiam, picturas & inania ornamenta, ac delitias excludat.
Caueat denique, ne quid in eius domo appareat; quod non simplex, ac purum sit, quod non Dei Zelum, & omnium inanium rerum contemptionem testetur.
Cum in iis, quæ ad priuatum usum, cultumq. requiruntur, eam moderationem adhibuerit, ut sordes & superuacaneum sumptum fugerit; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum & ornamentum conferat.

De Episcopi mensa.

ACCVMBENS *Episcopus mensæ benedicat. Et quam decet frugalitatem & temperantiam adhibeat.*

In ea præter primam escam, & unum iurulentum cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum genera, unum aut alterum, uel, ut aliquid consuetudini, & hospitum stomacho indulgeamus, tertium ad summum simplicis obsonij ferculum tantum ei apponi liceat, etiam quorumuis hospitum causa.

Bellaria, placentæ, omniaq. saccaro artificiose condita, cæteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam uinorum genera prohibentur.

Adhibeatur uero in eius mensa lectio sacrorum librorum; ut conuiuæ non solum corporis cibo, sed etiam epulis animæ recreari possint.

Parasiti, sanniones, scurriles ioci, & maledicta non admittantur.

Quemadmodum autem benedictio cibi caput; sic actio gratiarum clausula esse debet; ut Dei laudes, sicuti par est, usquequaque celebrentur; & omnia eius benignitati accepta referantur.

De Episcopi familia.

EPISCOPVS *domui ac familiæ suæ bene præsit; curetq. ut honestas, decorumq. seruetur tam in intimis, quam in externis. qui enim domum suam regere nescit, nec Dei ecclesiam recte gubernabit.*

Fami-

Familiæ numerus is tantummodo ſit, quo ſimul eccleſiæ utilitati, & Epiſcopi neceſſitati conſulatur.
Eum autem vehementer hortamnr, vt in familia, quamplurimos poſſit, habeat clericos, qui non niſi clericali ueſtitu utantur, & in illis, ſi commode fieri poſſit, minimum duos ſacris initiatos, & bonæ exiſtimationis; qui uigilantem, orantem, in opera miſericordiæ incumbentem, ac diuinarum literarum myſteria ſcrutantem Epiſcopum ſtudioſius attendant; eiusq. actionum & ſanctæ conuerſationis quaſi teſtes ſint, & imitatores. Habeat deinde eccleſiaſticam perſonam, ſpectatam & probatam, quæ præfecta ſit moribus familiæ, ac de omnium ſalute ſollicita; ſpiritualem curam ſuſtineat; eamq. bonis & piis artibus, ac litteris, præſertim ſacris, pro cuiusque ſenſu & intelligentia, erudiendam curet.

FAMILIARES *eius arma ne ferant, niſi in itinere, uel neceſſitatis cauſa, idq. Epiſcopi arbitratu. Sericum, aurum & argentum, colorumq. uarietatem omnino excludentes, nigrum tantummodo uel fuſcum colorem in ueſtibus adhibeant. quibus ſciſſis, aut prætextis, ad elegantiam non utantur.*

Calcei inaniter non incidantur.

Non ſint turgidæ caligæ, non uirgatæ, non ſectæ, aut acu pictæ; ſed ſimplices, & unius coloris ac generis.

Denique talis ſit domeſticorum omnium ueſtitus,

ut ex eo etiam appareat, illos esse ministros ministrorum Dei.

De Canonicis horis non intermittendis.

MALITIAE, *ac negligentiæ clericorum, qui, quas debent canonicas horas dicere, omit-*
C.3.c.9. *tunt, occurrere cupientes, ex decreto Leonis X. in Lateranensi concilio, mandamus; ut clericus quicumque curatum, uel sine cura ecclesiasticum obtinens beneficium, si post sex menses ab eo die, quo illud obtinuerit, sine iusti impedimenti causa diuinum officium nō dixerit; beneficiorum fructus suos non faciat; sed eos, tamquam iniuste perceptos, in eius ecclesiæ fabricam, uel pauperum eleemosynas erogare debeat. Si uero, canonice admonitus, in eadem negligentia ac malitia persliterit, beneficio priuetur. Officium autem omittere, ut beneficio priuari possit, is iure dicatur, qui quindecim dierum spatio bis illud omiserit. Quæ pœna ab ijs, qui plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quoties huius delicti conuicti fuerint, quamquam illud grauius est, quod eos omissi officij rationem Deo reddere oportet. Qui uero, sacris initiati, beneficium ecclesiasticum non habent; si diuinū prætermiserint officium, præter graue peccatum, quod committunt; grauiter etiam ab Episcopis in eos animaduertatur.*

Qui libri potissimum a clericis legendi.

CLERICI *postquam decimum quartum annum attigerint, ut legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq. meditari possint; habeant sacrorum librorum si non copiam, certe necessarium delectum; omnino uero Testamentum uetus, & nouum, Catechismum Romæ edendum, cum primum in lucem prodierit, sacrum Tridentinum concilium, Constitutiones has nostras, & diœcesanas proprij Episcopi, Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua diœcesi singulis annis edendum curabunt.*

Parochi uero, ut ecclesiasticos ritus cognoscere, recteq. curam animarum ministrare possint, præter eos libros, quos supra diximus, sibi etiam comparent Homiliarium, ab Episcopo eligendum, Summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, & quos præterea ab eis legi Episcopus iusserit. Hortamur autem, ut in lectione Pastoralis sancti Gregorij, & sancti Ioannis Chrysostomi de sacerdotio assidue uersentur.

De clericorum uestitu & reliqua uitæ moderatione.

EPISCOPI *ex sacri Tridentini concilij auctoritate per edictum, ad mensem ab eis proponendum, moneant omnes, & quascumque ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiatæ sint, aut digni-* Sess.14.c.6

tates,perſonatus,officia,beneficiaue qualiacumque eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtineant, etiam ſi ſtudij cauſa abſint,& in gymnaſijs publicis,aut ubiuis locorum ſint; ut qui in prouincia manent,ad duos menſes, qui uero extra prouinciæ fines, ij ad quattuor clericalem habitum ſumant, ordini ſuo ac dignitati congruentem; hac conſtituta pœna,ut qui non paruerint, ſi in ſacris ordinibus ſunt, ab omni ordinum ſuorum munere ſint ſuſpenſi,& beneficiorum ſuorum omnibus anni unius fructibus iure ipſo priuati ſint; quos Epiſcopus pijs locis arbitrio ſuo attribuet.

Sin autem beneficium eccleſiaſticum nullum obtinent; alias pœnas luant, Epiſcopi iudicio.

Si qui autem poſt menſem, tranſacto tempore, in edicto ad clericalem habitum ſumendum præſcripto, eum uel non ſuſcepiſſe, uel ſuſceptum abieciſſe conuicti fuerint; officijs ac beneficijs eccleſiaſticis priuentur; & ſeuere præterea ab Epiſcopo puniantur.

PRESBYTERI, *diaconi, ſubdiaconi, ceteriq. clerici clericali tonſura ſint inſigniti, ad eam formam quam ratio uniuſcuiuſque ordinis, Epiſcopi arbitrio, poſtulabit.*

Ita ſint abraſo capillo, ut tonſura conſpicua ſit omnibus.

Comam uero, & barbam ne ſtudioſe nutriant; capillis ſimplicem cultum adhibeant.

Barba ab ſuperiore labro ita recidatur, ut pili in

ſacrificio

ſacrificio Miſſæ, Chriſti Domini corpus & ſanguinem ſumentem non impediant.

NE *in habitu clericali aut ſtudioſius exquiſitæ cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectatæ ſordes appareant.*

In omni ueſtitu color tantum niger adhibeatur; niſi fortaſſe alium colorem requirat dignitatis gradus. Omnem habitus & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne ſerico ueſtimento, aut ornamento domi aut foris vtantur.

Iubemus uero illos laneum, & ei ordini decorum, ueſtimentum adhibere.

Reticulum, aut ſubbirretum, ut vocant, ne ferant, niſi ualetudinis cauſa, & ſine redimiculis.

Camiſas ad collum, & ad manus criſpas & rugoſas, uel artificio elaboratas, reijciant.

Collare, quod dicunt, ſimplex, ac modice latum, honeſte reclinetur.

Externa ueſtis ſimplex ac talaris erit, quæ neq. a ceruicibus in tergum reflectatur; ſed apto ad collum nodo, decentiſſime annexa ſit.

Toga uero, quod mantelletum vocant, aut æquetur cum tunicæ longitudine; aut nemini permittatur; niſi ſit ex numero Prælatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Epiſcopi, debeatur.

Interior eiuſdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, proq. loci natura ac condicione, Ordinariorum arbitrio, in ali

quibus moderandam relinquimus.

Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne sumant, nisi per pluuias; tum uero nec à collo plus duobus digitis emineat; neque eo sine talari toga uel tunica utantur.

Veruntamen, si iter faciendum sit, illis uti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, sed simplici, & in quo honestas & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis & dissectis abstineant.

Calceos & crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Anulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus. quo loco, & unico, nec magni pretij, contenti sint.

QVAECVMQVE *autem de Episcoporum mensa, eiusq. benedictione, & cibis, lectione, & gratiarum actione, supellectili, auro, argento, & serico, cubiculorum apparatu, ædificiorum magnificentia, superuacaneis sumptibus, priuata moderatione, templorum cultu & ornamento, familiæ cura, & institutione, eiusq. uestibus, eorumue modo, colore & ornamentis, equorum numero, & si quæ alia decreta sunt, quæ non sint Episcoporum tantum propria, eadem a clericis quibuscumque, cuiusuis condicionis, ordinis, & dignitatis sint, accurate seruari iubemus; etiam si in alienis ædibus, aut cum propinquis habitent.*

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis

permissa,

permiſſa, ipſis communia eſſe poſſunt, eo maiorem ſibi moderationem adhibendam eſſe, quo dignitatis gradu Epiſcopis ſunt inferiores.

SI quis perſonatus ueſtes clericales, aut monachales, uel ad eorum formam induerit; & is, qui eas aſſumpſerit, & is, qui accommodarit, graues pœnas ſubeant.

De Clericalibus ædibus.

QVONIAM non ſolum malum cauere, uerum etiam omnem mali ſuſpicionem fugere oportet, ne in cuiuſquam offenſionem incurramus; in ædibus ad canonicorum, aliorumue clericorum domicilium & uſum ædificatis, aut aliis, in quibus ipſi habitant, fœminas quaſcumque, etiam quouis ſanguinis, cognationis, aut affinitatis uinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; niſi Epiſcopus in alicuius urgenti neceſſitate, aliter faciendum eſſe duxerit; cuius conſcientiam in hoc ualde oneramus.

NE parochi, aut omnino clerici, quauis etiam dignitate præditi, eccleſiæ, etiam ſi commendata ſit, ædes, aut earum partes in urbe, aut in oppidis poſitas, in quibus ipſi habitare ſoleant, aut debeant, ullo modo laico locent; niſi eccleſia magna prematur inopia, & ea domus commode Epiſcopi iudicio diuidi poſſit.

Si uero ædes extra urbem & oppida ruri ſitæ ſint, locandi facultatem habeant; modo earum diuiſio

ſio eiuſdem Epiſcopi iudicio recte & commode fieri poſſit.

Caueat etiam Epiſcopus, ne in urbe, aut extra, huiuſmodi ædes, uel alia ab eccleſia ſeiunctæ, uel etiam ſi patrimonij ſint, ac propria, locentur iis, quorum fidem, uitam, moresue ſuſpectos eſſe iudicauerit.

CANONICI *cathedralium & collegiatarum eccleſiarum habitent in canonicalibus ædibus, in quibus commode Epiſcopi iudicio, commorari poſſunt: qui inſpectis ædibus, ſi quid reparandum, inſtituendumue ſit ad habitationis commoditatem pro modo fructuum præbendæ, ab eo, qui canonicatum obtinet, reparari ac reſtitui iubeat. quo facto, curet, ut in illis ædibus habitent. quibus ſi abeſſe, etiam iuſta de cauſa contigerit; nemini præterea; niſi canonicus ſit, in eis habitandi facultas concedatur ſine iuſſu Epiſcopi.*

Quarum ædium atrium, ubi claudi poteſt, una claue concludatur; quæ a Decano, uel alio, Epiſcopi & Capituli arbitratu aſſeruetur.

Quota autem hora atrii ianua aperiri, claudiue debeat; quidq. ad honeſte ibi uiuendum pro loci ratione requiratur, iudicium ſit Epiſcopi.

Rectores parochialium, ſeu curatarum eccleſiarũ, quicumque ſint, in earam ædibus tantum habitent, ibiq. cibum & ſomnum capiant; niſi aliud Epiſcopus cenſuerit ex cauſa neceſſaria.

Clerici ne de nocte poſt primam horam, niſi ex iuſta

sta causa, & cum lumine, domo exeant.

De armis, ludis, spectaculis & eiusmodi, a clerico uitandis.

CLERICORVM *arma sunt orationes & lacrymæ. Idcirco edicimus, ne clerici armata cuiusuis generis ad offensionem uel etiam ad defensionem ferant, exceptis cultellis ad domesticum uita usum accommodatis; nisi forte extra ciuitatem suspectis locis iter eis faciendum sit.*

Quod si Episcopus probabili, iustaq. de causa id eis permittendum iudicauerit; tunc, scripto impetrata uenia, ipsis uti liceat; non tamen publice, nisi rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis & sclopeto, telis, aliisq. huius generis instrumentis, ipsis interdicimus.

CLERICI *personati non incedent.*

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.

A uenatione abstinebunt.

Fabulis, comœdiis & hastiludiis, aliisue profanis & inanibus spectaculis non intererunt; ne aures et oculi, sacris officiis addicti, ludicris & impuris actionibus, sermonibusq. distracti, polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltationis, & ludi, præsertim uero aleæ & tesserarum ac talorum interdicimus.

Probibemus etiam globos, qui maleis ligneis impelluntur; item follis ludum, id est, pilæ maioris.

Nec

Nec ſolum ludere uetamus, ſed eos ludorum ſpectatores eſſe nolumus; aut quemquam ludentem in ædibus ſuis permittere.

Si autem ualetudinis interdum cauſa, parua pila, aut alio non indecoro eiuſmodi exercitationis genere uti contigerit; nec publice id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia æſtimari poſſit.

Rom. 13. NON in comeſſationibus & ebrietatibus, *ſed ut ſobrie uiuamus, prædicat Apoſtolus. ideo clerici minus honeſtis conuiuijs ne interſint, neue ad bibendum quemquam incitent.*

Quod ſi interdum ſolemnibus feſtis diebus, uel cum ſacrorum, aut exequiarum cauſa in unum congregantur, aliqui ſint inuitandi; ne plures ſex, & eos clericos, ad ſuam menſam adhibeant.

VT *flagitij occaſionem, quæ in cauponis & tabernis deeſſe non ſolet, clericis adimamus; cauponarum aditu & uſu eis omnino interdicimus; niſi in itinere neceſſitatis cauſa. quo loco cum mulieribus ne diſcumbant.*

Monemus autem Epiſcopos, & uehementer hortamur, ut in ſingulis eorum ciuitatibus curent parandum unum, aut alterum pudicum & honeſtum diuerſorium, quo ſuarum diœceſium clericis ruſticanis neceſſitatis cauſa conuenire liceat; nec in eo hoſpitio improbis, aut nequam hominibus locus ſit; neue fœminis ullo modo; ſed tantum clerici, ac religioſi uiri, ſi fieri poſſit, in eo recipiantur.

De negotiis sæcularibus a clerico fugiendis.

QVI Deo militat, implicare se negotijs sæcularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Ne clericus, sacris initiatus, aut ecclesiastico beneficio præditus, coram iudice sæculari, aduocati, aut procuratoris nomine causas agat; nisi ab alijs in iudicium uocatus, suam uel ecclesiæ suæ, propinquorum etiam, si necesse erit, & miserabilium personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripto concessa, tueatur.

Ne in prophanis negotiis officium tabellionatus exerceat.

Ne artem medendi faciat.

Ne in negotiationibus & mercaturis se interpretem & medium interponat.

Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.

Artes uero honestas concedimus, ut aliquid manibus suis lucretur, quo sibi, quæ ad uictum necessaria sunt, comparare possit.

Ne aliena prædia lucri causa conducat.

Ne aliorum tutelam aut curam suscipiat.

Ne pro aliis fideiubeat.

Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator sit, sine facultate, ab Episcopo prius per litteras impetrata, singulis annis renouanda.

Neue, parum memor ordinis ac dignitatis, suæ, sit

sit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumue quibusuis aliis obsequiis; nisi cui ex causa, et ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentiæ, scripto permissæ, quotannis renouentur; alioquin irritæ ac nullæ sint. Neue præcursor, aut assecla fœminarum, aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur. Qui autem huiusmodi sæcularia negotia exercendi facultatem, seu dispensationem impetrarit; intra duos menses Episcopo exhibeat: qui concessas ante sacri Tridentini concilij confirmationem auctoritate generalis Bullæ Sanct.mi D. N. Pij IIII. *Pont. Max. non admittat.*

QVAECVMQVE *in hac uniuersa, quæ ad uitam & honestatem clericorum pertinet, parte, uarijs titulis expressa præcepta continentur; efficiat Episcopus, ut ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter & inuiolate seruentur. Qui uero clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re iis non obtemperarit; is aut salutari pœnitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficiis, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex iis pœnis, aut etiam grauioribus pro modo culpæ Episcopi arbitratu mulctetur. Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata ia pœna pro ratione criminis ab eodem plectatur.*

De

De residentia.

DECREVIT sacra Tridentina synodus, ut ij, qui non legitime a suis ecclesiis abessent. pro rata temporis absentiæ, ecclesiarum, quibus præessent, fructus suos non facerent; sed ut in fabricam ecclesiæ, aut in pauperes loci erogarent. quod si non exequerentur; statuit, ut eorum superiores ecclesiastici, omissas ab illis huiusmodi officij partes ipsi susciperent. Sess.23.c.1

Si qui igitur prouinciæ nostræ Episcopi post confirmationem concilii Tridentini, in ecclesiis suis, ex eiusdem concilii præscripto, non resederunt; neque Metropolitanum, aut eo absente, antiquiorem prouinciæ Episcopum intra mensem docuerint causam suæ absentiæ, S.mi D.N. uel Metropolitani, uel antiquioris Episcopi scripto comprobatam esse; aut se fructus illos, iis, quibus eiusdem sacri concilii decreto propterea debebant, persoluisse; nos illam ipsam fructum partem iam nunc Hospitali uniuscuiusque ciuitatis, cuius illi sint Episcopi, quod maioribus prematur sumptibus, in usum pauperum loci erogandam assignamus, &, si id Hospitale intra duos menses eos fructus auctoritate Superioris ecclesiastici non exegerit; alteri Hospitali eiusdem ciuitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio præuenerit. Quod si aut nullum in ea sit hospitale, aut quæ sint Hospitalia, sex mensibus eos fructus non exegerint, fabricæ ecclesiæ

clesiæ attribuimus.

Si qui uero posthac abfuerint, fructus, quos suos non fecerint, iam nunc eisdem locis, qua supra dictum est, ratione adscribimus; nisi ipsi Episcopi intra tres menses a die absentiæ iis, quibus ex concilii decreto debent, persoluerint.

Itaque mandamus Hospitalium & fabricarum administratoribus, ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conscientiæ, ut totam summam sine ulla uel pactione, uel remissione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, ut ex Capitulo singularum cathedralium ecclesiarum tres primi præsentes, singulis sex mensibus, Metropolitanum, uel, eo absente, eundem antiquiorem prouinciæ Episcopum certiorem faciant, an eorum Episcopi in suis ecclesiis resideant; & qui, & quamdiu ab eis abfuerint sin minus, iidem distributionum unius mensis fructus suos non faciant.

IN *reliquis etiam inferioribus curatis beneficiis, si qui post confirmationem concilii abfuerunt sine licentia, ab Ordinario scripto permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhibere uolumus, uel non probarint se eos fructus, quos pro rata temporis absentiæ suos non fecerunt iis, quibus ex eiusdem Tridentini concilii debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis & ornandis eorum ecclesiis attributos esse decernimus. quam attributionem Episcopi, quorum conscientiæ hoc*

onus

onus imponimus, ad ſex menſes, implorato etiam, ſi opus ſit, Principum & Magiſtratuum auxilio, omnino exequendam curabunt.

Quod ſi contigerit eos, qui propter abſentiam a ſuis beneficiis fructus ſuos non fecerint, ipſis beneficiis poſtea ceſſiſſe; curent Epiſcopi, ut uel ex fructibus penſionum, ſi quæ illis, qui ceſſerint, fuerint reſeruatæ; uel ex eorum bonis, cuiuſcumque illa generis ſint, ſatisfiat Eccleſiæ.

Qui, ſi in his negligentes fuerint, ſciant ſe prima quoque prouinciali ſynodo prætermiſſi huius officii rationem reddituros eſſe.

Si quid interceſſerit, quamobrem id minus exequi poſſint, ad Metropolitanum referant; ut ad rem conficiendam ipſe quoque ſuam operam conferat; & in ea auctoritatem S.mi D. N. interponendam curet.

Quoniam uero multorum, beneficia curata obtinentium, ea eſt contumacia, ut neque decretis Tridentini concilii, neque conſtitutione S.mi D. N. Pij IIII. neque Epiſcoporum edictis moniti, adduci poſſint, ut beneficiorum ſuorum reſidentiæ præſentes ſatisfaciant; ſtatuimus, ut Epiſcopi, ad menſem edicto propoſito iubeant omnes, in eorum ciuitatibus, diœceſibusue beneficium eiuſmodi in titulum, uel commendam obtinent, ſi in prouincia illi ſunt, ad duos menſes, ſi extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in iisq. reſidere; ea propoſita in edicto pœna, ut, qui non paruerint, etiam ſi præter (Seſſ.6.c.1 Seſſ.23.c. adita vii calen. Decembr. 1564.)

curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in ecclesijs etiam cathedralibus obtineant, præter pœnas, quæ eodem concilio et Pij IIII. constitutione contra non residentes proposita sunt, ordinum suorum munere, officioue suspensi, & eo beneficio iure ipso priuati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis pœnam subisse declarent.

Interim uero eos fructus, quos suos absentes non facient, ijdem Episcopi suo arbitratu aut ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

INTRA *mensem publice edicant Episcopi, ut quibuscumque studij causa non residendi in beneficiis curatis licentia permissa est; eam suo quisque Episcopo intra spatium trium mensium exhibeat. qui si illam a die confirmationis sacri concilij Tridentini ad diem regulæ, a S.mo D. N. Pio IIII.* Die. 24. Nouembr. 1564. *lata compererit, nisi quemadmodum ab ipsa præscribitur, Ordinarij consensus accesserit, nullam & irritam declaret; propterea q. eum, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.*

In iis autem facultatibus absentiæ studiorum causa, quæ deinceps concedentur, hæc necessario ponenda sunt.

Vt uere in publico, celebriq. gymnasio, Theologiæ, uel sacris canonibus studeant.

Vt minores sint triginta annis, aut fuerint; cum in publi-

publico gymnasio iisdem studiis operam dare cœperunt, quæ nunc cupiunt absoluere.
Ut illud beneficium, antequam sacrum Tridentinum concilium a S.mo D. N. Pio IIII. confirmaretur, obtinuerint.
Vt intra annum, ad ordinem saltem subdiaconatus, promoueantur.
Ut singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo is ipsos in eo studii genere proficere testetur. quod etiam Episcopus secreto ab aliis cognoscere studeat.
Quod si omnes supra scriptæ condiciones in licentia expressæ non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quæ in scripta licentia requiruntur, non habeat; aut, quæ ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irritæ ac nullæ sint: & qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac pœnis, quæ non residentibus propositæ sunt, teneri.
Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico gymnasio Theologiæ aut sacris canonibus constet operam dare cœpisse.

QVICVMQVE, *plures parochiales ecclesias retinentes, intra tempus, a sacro Tridentino concilio præstitutum, non dimiserunt; eos Episcopi intra duos menses beneficiis omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.* Sess. 24. c. 17.
Fructus uero, & quos ex eodem decreto suos face-

F 2 re

re non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu uacauerit ecclesia, percipientur, fabricæ uel ornamentis eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit Episcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse, facta declaratione, statim in illis ecclesijs constituere debebit.

PRAETEREA, *qui ecclesiastica quæcumque beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, uel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopi & illis pœnis, quæ a sacro Tridentino concilio statutæ sunt,* Seß.6. c. 2. Seß.24. c. 12. *& aliis arbitrio suo seuere agant; fructusque, quibus ex eodem concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuant.*

VT *autem Episcopi pœnas de contumacibus in hoc genere possint sumere, statuimus, ut in singulis collegiatis & cathedralibus ecclesiis, singulis tribus mensibus, tres primi ex Capitulo præsentes, Canonicorum & eorum, qui prepositi ecclesijs, & aliorum, qui in eis huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant. Parochi uero Episcopum admoneant, si qui intra fines suæ parochiæ, eiusmodi habentes beneficia, quæ personalem item residentiam requirant, non resideant.*

Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui

Qui huic officio deerit, ſicuti Epiſcopo uidebitur, plectatur.

De diligentia ab Epiſcopo adhibenda in ſtatu uniuſcuiuſque parochiæ cognoſcendo.

SVMMAM *uim ac neceſſitatem habet illa Domini ſententia, Speculatorem dedi te domui Iſrael; & alio item loco, Diligenter agnoſce uultum pecoris tui, & conſidera ſuper greges tuos; ut Epiſcopi quanta maxima poſſunt, diligentia obſeruent ſibi commendatum gregem, neque ab eo umquam oculos deijciant, quid ei opus ſit animaduertentes, ut, ex Prophetæ ſententia, confractas partes alligare, infirmas conſolidare, ægrotas ſanare, abiectas oues reducere, perditas requirere & recuperare poſſint.* Ezech. 3. Prou. 27. Ezech. 34.

Quoniam uero luſtrare omnia proprijs oculis nequeunt, in ſingulis parochijs deligant certos, ac probatos uiros, qui inueſtigent, an populus ambulet in uijs Domini; an aliquid ſit, quod Epiſcopi cognitionem & medicinam deſideret; an aliquid, quod corrigi & emandari debeat: quæq. compererint, fideliter ad Epiſcopum deferant.

PAROCHVS *etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia ſunt, nomina & cognomina quamprimum deſcribat, ſingulorumq. ſexũ, ætatem, & ſtatum. In eo deinceps deſcribat & recenter natos, & mortuos, & in parochiam habita-*

tum uenientes, & inde emigrantes. quem librum Episcopo, quoties is petierit, uel inspiciendum, uel describendum dabit.

Obseruabit etiam sua parochia nouos inquilinos. deq. eorum orthodoxa fide, & sacramentorum perceptione, deq. mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affinitatis uinculo uere coniunctæ sint, an impudicitiæ nomine suspectæ, ab eo sacerdote, in cuius parochia proxime habitarint, & a parochiæ incolis accurate cognoscet.

Inquirat autem studiose de pauperibus suæ parochiæ, præsertim puellis nubilibus, de uiduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, alijsq. personis temporali, uel etiam spirituali misericordia indigentibus; quibus & ipse pro uiribus opitulari, & alios suo exemplo & hortatu ad id officium incitare studeat.

Præcipue uero de ijs omnibus sæpe certiorem faciat Episcopum, ut qui communis eorum pater est, iisdem paternam curam & pietatem, quacumque poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sacra quattuor anni tempora suæ ciuitatis parochos adhibebit; & illis de eorum animarum statu, quarum curæ præpositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineant; eisq. & doctoris diligentiam, & pastoris uigilantiam præstabit.

De Vicariis foraneis constituendis.

VT *Episcopus in urbe etiam externum gregem facilius quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquod probatos sacerdotes: quibus singulis, imposito Vicarii foranei nomine, tribuat certas regiones diœcesis suæ.*

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt, & Præpositos, aliosue ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit, potissimum deferet; sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

HI *autem Vicarij regionis, sibi per Episcopum commissæ, presbyteros cuiuscumque condicionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant. idq. in orbem eodem ordine semper faciant.*

Pridie eius diei, quam in unum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum uniuersi in choro Missam conuentualem pro mortuis, uel de sancto spiritu, solemni more cantent; in qua eorum aliquis, a Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmeterium, orationibusq. consuetis, in domo Rectoris illius ecclesiæ, unico tantum ferculo conten-

ti, ea, qua decet modestia, & charitate cibum capiant.
Deinde conferant inter se, quæ ad boni pastoris officium, & ad curam animarum recte gerendam pertinent: & consulant de difficultatibus, et incommodis suæ parochiæ, quorum explicatio, uel remedium, aliorum consilium & operam requirat.
Iidem autem Vicarii libellum de casibus conscientiæ, Episcopist ac sedi Apostolicæ reseruatis, Metropolitani cura edendum, reliquis sacerdotibus legent; & aliquot capita tum harum constitutionum, tum earum, quæ in synodo diœcesana decernentur, simulq. quidpiam ex probata summa de casibus conscientiæ explicabunt.
PRAECIPVE *autem de presbyterorum uita & moribus quærant, & quales se in pastorali præbeant cura.*
An eorum culpa diuinus in ecclesiá cultus desideretur.
An re ipsa præstentur ea, quæ Episcopi, uel alij eorum nomine in ecclesiarum necessitatem, earumue reparationem impendi iusserint.
An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.
An reliqua in hac synodo decreta seruentur.
De his omnibus, & si quid proprie mandarit Episcopus, deq. alijs, quæ ad utilitatem, animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiorem faciant.
QVOTIES

QVOTIES *in urbem uenerint, primum Episcopum adeant; deq. eorum statu, qui sibi commissi sunt, accurate doceant.*

CVRATI *uero quicumque, etiam si quauis dignitate praediti, in iis, quae ad officium suum spectant, Vicariis, quos diximus, obtemperent. Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, uel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopi in illos pro modo culpae animaduertant.*

HI *autem Vicarij uoluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint; ac si male id administrarint, poenas dent, eiusdem Episcopi iudicio.*

De uisitatione.

INTER *Episcopalis officij munera, praecipua est, & ad salutem gregis maxime necessaria uisitatio. ideo monemus Episcopos omnes, ut singuli ex decreto sacri Tridentini concilii ecclesiam suam, ac dioecesim uisitent intra tempus, ab eodem concilio praestitutum.* Sess.24.

MEMINERINT *autem uisitationem ad salutem eorum, qui uisitandi sunt; institutam esse. quamobrem illis maxime propositum esse debet, ut in eis incorruptam, orthodoxamq. doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.*

VISITATIONIS *ordo is adhibebitur, ut primum ciuitatem, deinde dioecesim uisitent; nisi for-*

te aliud Episcopo uideatur. In ciuitate cathedralis ecclesia primo loco uisitetur; tum singulæ collegiatæ; deinceps parochiales omnes; quo & parochi, & quicumque præterea sacerdotes & clerici in parochiis commorantur, euocandi sunt. Scholas, seminaria, sodalitates, Hospitalia, ac cetera pia loca uisitantes, studiose ac diligenter inspicient.

STVDEBVNT *uerbi Dei prædicatione, uehementi cohortatione, ad religionem; uitæ innocentiam, pacemq. & concordiam omnes adhortari. Si uero priuata admonitione opus esse intelligent, in eam docendo, arguendo, obsecrando pro re. i. personæ, ac temporis ratione incumbent.*

Confirmationis sacramentum, ubi opus ert, ministrabunt.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur; & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit; eos pie confitentes, & humiliter ueniam petentes, uel ipsi, uel per alios, ad id munus delectos, absoluent.

IN *singulis locis a uiris ætate, usu & probitate commendatis, de omnibus, subtiliter inquirent, quæ eos pro officij sui munere scire oportebit.*

ECCLESIAM *& eius partes omnes inspicient.*

An eo cultu & nitore teneatur, qui domum Dei decet; & si quid restituendum, reparandum, reconcinnandumue sit; iubeant ab iis, ad quos pertinet,

tinet, resarciri.
An sanctorum reliquiæ, tuto, ornate, decenterq. conditæ asseruentur.
An quæ de sepulchris, ac cœmiteriis a nobis sancita sunt, re ipsa præstentur.
Si consecranda sint altaria, consecrabunt.
Si qua ecclesia aut cœmiterium pollutum sit, reconciliabunt.
Videndum etiam, an desint uestes, libri, calices, patenæ, corporalia & reliqua eius generis instrumenta & ornamenta, quæ ad altaris ministerium & ad diuina officia sint necessaria.
An illa munda & purgata seruentur.
An Missæ, aliaq. diuina officia, qua oportet pietate ac deuotione celebrentur.
An ecclesiæ libri, uetera scripta, instrumenta & priuilegia custodiantur.
An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

TVM *de degnitatibus, canonicis, & aliis ecclesiæ ministris quærendum erit.*
An rite sint ordinati.
An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.
An ecclesias, beneficia, seu ecclesiastica officia legitime obtineant.
An in ea se quisquam intruserit.
An resideant, & administrationi sacramentorũ, & Missarum, diuinorum officiorum celebrationi,

ni, & anniuersariorum persolutioni, aliisq. oneribus & muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum uitæ, ac morum ratio; qui uestitus, quibuscum uersari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordibus, et illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An ecclesiæ iura, et bonorum ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus recte dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorum pacificationem interponant, inimicitiarum & odiorum causas tollere studeant.

An populus pie uersetur in ecclesia; Missamq. & alia diuina officia reuerenter attendat.

IN *parochiis præter ea omnia, quæ diximus, uideant. An parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, confirmatorum, compatrum, eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina & cognomina describantur.*

An rite sacramenta præbeantur.

An sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditiæ cura, & custodia, qua debent, conseruentur, & suo tempore mutentur.

An Eucharistia pie & honorifice, prosequente fidelium comitatu, ad ægrotos adferatur.

An legitime matrimonia, & in ecclesia, adhibi-

tis

tis ex decreto Tridentini concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suæ curæ commissas ecclesias, maxime diebus festis, deserant, ut inseruiant alienis.

An Dei uerbum prædicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac synodo habendos præscripsimus, habeant.

DENIQVE *dispicient, an in populo sint hæretici. usurarii, concubinarii, aliiq. flagitiosi & facinorosi homines, qui inimicitias gerant, qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos ecclesiæ ritus non seruent; quiq. saltem semel in anno peccata sua confessi non sint, aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.*

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

HIS *exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex regularibus & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant; an & eorum probata sit doctrina; & probatæ doctrinæ uita respondeat.*

AN *Hospitalia, & alia pia loca recte administrentur; eorumq. bona prudenter, fideliterq. in eum usum, cui addicta sunt, distribuantur.*

An qui in Hospitalibus sunt, pie uiuant.

DE *scholis, sciant quos libros discipulis magistri interpretentur; et an illi officio suo satisfaciant.*

An

An magistri tales sint, & ita admissi, quemadmodum in hac synodo mandauimus. si secus, amoueantur.

De *bibliothecis diligenter quærant, an in eis sint hæretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.*

Si *quid in his omnibus tollendum corrigendumue fuerit, tollent & corrigent: & ad puniendos delinquentes censuras et alia iuris remedia adhibebunt.*

Omnes uero summo studio monebunt & hortabuntur, ut officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solum hæc, sed quæcumque a Tridentino concilio & a nobis præcipiuntur, & alia multa, quæ pro eorum prudentia, ac pietate ad utilitatem ac salutem populorum, eis in mentem uenire poterunt, exquirent & exequentur.

.c.3. Caveant *uero, ne legem de uictu, procuratione, & muneribus a sacro Tridentino concilio definitam transeant.*

Comitatum autem non habeant nisi necessarium; in quo plures omnino ne sint quindecim hominibus & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant suis sumptibus. In mensa duo tantum fercula afferre liceat. quod ad reliqua attinet, decretum, in hac synodo factum, de Episcopalis mensæ moderatione seruetur.

Si *Visitator gradu inferior sit Episcopo, propositam a nobis uisitandi formulam in reliquis omnibus*

omnibus diligenter obseruet; in comitatuq. octo hominibus ad summum, & sex iumentis contentus sit.

SI *prater huius decreti præscriptum cuiquam graues fuerint; dupli restitutione teneantur: praeterea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus synodi prouincialis iudicio alias pœnas subeat. Dent autem operam, ut non solum quam diligentissime, sed etiam quam celerrime uisitationem conficiant.*

De iudiciali foro Episcopi.

VT *a foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritiæ labes amoueatur; & quam minimis possiat incommodis atque sumptibus causæ in eo agantur; nos præter eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque diœcesi, adhibere debent; hæc statuenda censuimus.*

De notariis & scribis.

EPISCOPI *intra sex menses omnibus notariis & scribis sui fori, tam ciuitatis, quam diœcesis, communem taxam præfiniant, quam pro opere & officij sui mercede ab unoquoque in singulis causarum generibus pro loci & cuiusque rei ac personæ condicione exigi liceat. qui non obtemperarit, in eum uehementer animaduertant.*

SINGVLI *collegium notariorum curiæ Episcopalis primo quoque tempore instituendum curent;*

rent: quod certum numerum pro suæ diœcesis conditione contineat.

Collegium statuta, Episcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersiis; quæ ad eorundem officium pertineant. In causas autem, quæ inter notarios & litigatores extiterint, se omnino non interponant; sed eas Episcopi iudicio relinquant. In aliis uero causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat; eorum iura priuilegiaq. seruentur.

Postulantibus testimonium formulæ curiæ, quam stylum uocant, de aliqua causa nec detur; nec datum uim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit. cuius etiam formulæ exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publice in collegio asseruetur.

Qui in collegium notariorum adscribi uoluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantum idoneos recipiat.

Excommunicatos: infames, & omnes, qui a testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos, qui uigesimum quintum annum non attigerint, quiq. per quadriennium in notariatus officio integre, periteq. non sint uersati, non admittat.

Probatos prius non recipiat; quam iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infrascripta est; quam etiam ab iis, qui in notariorum collegium adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus.

EGO

EGO *N. notarius a R.mo D. N. Episcopo, uel D. N. eius Vicario delectus, nihil uel dedi uel pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.*

Commissum mihi munus diligenter ac fideliter exercebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, uel a quocunque alio eorum nomine, quauis de causa nihil, ne sponte quidem datum, accipiam, præter id, quod Episcopi taxatione præfinitum fuerit.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium interponam, quo mihi ulla causa scribenda committatur.

Non ero promotor, uel procurator in causis, quæ agentur coram R.mo D. Episcopo, seu eius R. D. Vicario generali, uel aliquo ab eis constituto, seu eorum ministro.

In causis uero, in quibus sum, uel fuero notarius, omnes actus iudiciales substantialiter in manuali, seu memoriali coram R.mo D. Episcopo, seu eius Vicarijs, aut alio ab eis præposito, & , etiam coram ipsis litigatoribus, si expectare uoluerint, conscribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, & singula in causis producta, cum R.mus D. Episcopus, uel alij supradicti, seu litigatores, uel eorum aliquis, petierint, in regestum fideliter quam celerrime referam, uel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, uel alicuius eorum, in singulis terminis successiue litigatoribus ipsis copiam

dabo, cum per R.mnm D. Episcopum seu alios supradictos decreta fuerit, sine recusatione & fraude, contentus mercede Episcopi taxatione præfinita.

Secreta eiusdem officij & causarum nemini patefaciam, præsertim attestationes testium & consilia assessorum, attestationesq. & sententias, donec publicatæ, perlatæ & sententiatæ, & per R.mum D. Episcopum, seu alios supradictos subscriptæ fuerint.

Constitutionibus & mandatis R.mi D. Episcopi obtemperabo.

Instituta quoque officij, & officialium collegii honesta iussa seruabo.

Nec ullo umquam tempore contra faciam, & omnia & singula suprascripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolate præstabo, & ita promitto, & iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

NVLLVS *notarius iudicibus Ordinarii delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantum exempla, & regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.*

In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil superuacaneum scribant.

Quare nec dies fictos, ad substantiam rei non necessarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione,

hibitione, uel sine ea, sed illarum executionem tantum, his uel similibus uerbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, quæ fuit executa, ut supra.

Nec dignitates iudicum, uel litigatorum, repetant; sed ponant tantum his, uel huiusmodi uerbis; R.mus Episcopus. N. Iudex. N. Actor. N. Reus. Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, quæ legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus notarij impensa scribi melius iubeat; uel ab iis, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxæ, uel maiorem, uel minorem, si ei uidebitur, solui iubeat.

NOTARII *in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri concilij Tridentini decretum seruent; in aliis, quæ mere spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit nihil, omnino accipiant, præter scripturæ mercedem, ab Ordinario statuendam.* Sess.21.c.

QVI *notarij contra hæc decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint; eos Episcopi ab officij usu submoueant ad tempus, uel etiam in perpetuum, si id delicti grauitas postularit, & aliis pœnis suo arbitratu coerceant.*

QVAECVMQVE *de notariis sancita sunt, iis etiam scribas & cancellarios teneri uolumus. Pensiones, in cancellariis Episcoporum assignatas, uel quæ cuicumque soluantur, irritas & nullas decernimus; nisi quæ iure tolli non possunt.*

Cancellarias uero deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis prætextu cuiusuis personæ, quidquam solui prohibemus.
Notarij, & si qui præterea in hoc deliquerint; plectantur amissione officij, & aliis præterea pœnis Episcopi arbitratu.

De causidicis, aduocatis, & fiscalibus.

CAVSIDICI, *aduocati, fiscales, ad causas in foro Episcopi ne adhibeantur; priusquam iure iurando Episcopo se obstrinxerint, se nullam causam suscepturos, quam a iustitia & æquitate alienam existimauerint.*
Hortamur etiam Principes & magistratus, ut idem in laicorum causis seruandum curent.

De carceris custodibus & reis.

PRAESCRIBANT *Episcopi taxam executoribus uel ministris & carceris custodibus, ut ab iis, qui capti, & in carcerem inclusi sunt, pro comprehensione, & carceris commoratione, & uictu id tantummodo exigatur, quod æquitas & ciborum pretium postulet. si qui carcere tenentur, sibi, quæ ad uictum pertinent, ab aliis, quam a custodibus et ministris carceris suppeditari uoluerint, id eis facere liceat; neque propterea asperius tractentur, aut in deteriora loca compellantur.*
Mandent præterea, ut quamcunque pecuniam, uestes, arma, aliasue res secum habeant ij, qui in carcerem

cerem includuntur, tuto loco collocentur et asseruentur. qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit; altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quæcumque, & quotcumque sint, nihil uel ianitori, uel executori, uel ceteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, uel eorum hæredibus, uel illis, quibus a iudice attributæ fuerint, integræ & intactæ asseruentur.

Qui contra fecerit, duplo mulctetur. quæ mulcta ei, cui damnum datum sit, attribuatur.

CVRENT *etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada uisitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius & acerbius tractare compererint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia ac pietate, ne quid iniquius fiat, omnino prouideat.*

DESIGNENT *uero Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant. Magnopere autem hortamur laicos magistratus, vt eiusmodi in re eadem ratione vtantur.*

De ministris ecclesiæ & diuinis officiis.

NE *studium ac pietas eorum & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quisquam alieni muneris partes usurpet; sed suum quisque officium diligenter exequatur; omniaq. vt debent, in domo Dei ordine fiant: decreto sacri Tridentini concilij obtemperantes, quod* Seß. 24. c 12.

in prouincialibus synodis certam diuinis officijs & ecclesiæ ministris formulam pro cuiusque prouinciæ ritu & moribus præscribi uoluit; hæc statuimus.

Communia de ministris.

CATHEDRALIVM *& collegiatarum ecclesiarum capitula, quibus ius est creaudi cuiusuis generis officiales & ministros, in eisdem ecclesiis initio anni semper tres deligant canonicos; quorum munus sit, cum huiusmodi creatio facienda erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare, eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos & dignos esse, qui ei muneri præponantur; quod si aliter officiales creentur, eorum creatio nulla & irrita sit.*

ARCHIDIACONI, *Archipresbyteri, alijq. in dignitate ecclesiastica constituti, canonici & reliqui ecclesiarum ministri in sacris ecclesiæ officiis munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant. Singulorum autem munera atque officia, ad res diuinas obeundas pertinentia, hac synodo explicanda illa quidem uidebantur; sed quoniam quæ iis de rebus sacrorum canonum legibus olim explicata sunt, ea partim, usu eorum neglecto, obscurata sunt; partim pro uaria & locorum & temporum ratione iam pene omnino mutata uidentur; non certa quædam præcepta tradi ac præscribi facile possunt, ad quorum sane rationem omnis uniuscu-*

iusque

iusque eorum munerum regula atque usus dirigeretur: eam ob causam his nostris decretis ea tantum munera præscribenda censuimus, quæ ad ecclesiarum, quæ in nostra prouincia sunt, administrationem hoc tempore pertinere maxime uiderentur. Sed quæcumque alia etiam munera uel communi iure, uel probatis cuiusque ecclesiæ constitutionibus, uel dignitatum, personatuum, portionum, aliorumue officiorum ecclesiasticorum institutione, ipsis ecclesiæ ministris in officiis diuinis attribuntur; ea omnia magna cura, summaq. diligentia studeant Episcopi ab omnibus seruari; & quæ antiquata sunt, ad usum reuocari. Nec uero ab iis præstandis cuiquam se propterea excusare liceat, quod his nostris constitutionibus ex iis officiis aliqua aliis ministris, uel alio nomine appellatis, adscripta sint. Quod si aliqua dignitas, personatus aut officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque a iure communi, neque a propriis constitutionibus, quæ probatæ sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officiis sit attributum, aut quod sit, non satis constet; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus & officiis proprium munus, quemadmodum cum sententia sacrorum canonum, & cum propriæ ecclesiæ probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere iudicabunt.

Ceteris etiam beneficijs, quaecumque iam ab ecclesiasticis officijs immunia reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina munera restituat. ac si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat aut Missas, diuinaq. officia celebrandi, aut si clericatus, simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec uero tamen uetamus, quin talia beneficia unire Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, concilioq. Tridentino permissa.

Ea uero officia, & cetera, quae in diuinis rebus a nobis hac synodo praecipiuntur; Episcopi, propositis censuris, & aliis poenis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter praestentur.

NE *multis ecclesiae ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; canonici, & qui praeterea choro uel ecclesiae addicti sunt, quo tempore eis a iure communi, uel a sacro Tridentino concilio permissum est, ut ab ecclesia abesse possint;* sess. 24. c. 12. *a Praeside nte chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absfuturi, ab Ordinario facultatem discedenda petant.*

Si quid praeterea ab eo, qui discessurus est, eius ecclesiae constitutiones requirunt; in eo constitutionibus pareat.

Nemini autem ita prosit absentiae licentia, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

NIXI *etiam constitutione Bonifacij* VIII. *& Tridentini cōcilij auctoritate decernimus, ut nulla canonicorum aut aliorum pactio, remissio, uel collusio fiat; factaue uim habeat; nullumue statutum aut consuetudo, quaecumque illa sit, ualeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, uel sacrae horae, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam contra, quam iure communi, & eiusdem Tridentini concilii, & his nostris constitutionibus definitum sit, distributiones quottidianae dari possint; si datae fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat; quae iure ipso accrescant aliis inseruientibus, qui huiusmodi pactioni, remissioni, collusioni, uel praebitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus ecclesiae probatis, alteri debeantur. si uero omnes consenserint, usibus ecclesiae iam tunc addictae intelligantur.* Cap. consuetudinem de cler. non resid. in .6. Sess.24. c. 12.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, uel aliam necessitatem, aut manifestam ecclesiae utilitatem ex ipsa constitutione Bonifacii, aut sacris canonibus, uel Tridentina synodo excusantur.

Efficiant Episcopi intra sex menses, ut in ecclesiis cathedralibus & collegiatis, in quibus uel nullae, uel tenues sunt distributiones quottidianae, tertia fructuum pars omnium dignitatum & canonicatuum, aliorumq. reddituum, quemadmodum a Tridentino concilio praeceptum est, in quottidianas distributiones conuertantur.

De

De officio eius, qui choro præſidet.

IN *cathedralibus & collegiatis eccleſiis, qui choro præſidet, uigilet diligenter, ne quid prætermittatur in diuini officii inſtitutione, uel progreſſione, uel in reliquis, quæ ad probatam chori rationem pertinent, & aliis, quæ communibus, uel propriis conſtitutionibus, in diuinis officiis obeundis præſcribuntur. Neue abſurde, indecore, uel præpoſtere quidquam fiat. Si qui ſuo officio non ſatisfaciant, eos grauiter & amanter obiurget; ſi non reſipuerint, iubeat punctatorem in libro illos deſcribere, & ad Epiſcopum deferre, cui dignas pœnas pendant. Sin ipſe in ſuo munere obeundo negligens fuerit, ab Epiſcopo, uel ab alio, qui eccleſiæ præſit, puniatur.*

Si quæ autem eccleſia non habet, qui huic muneri nominatim præpoſitus ſit; uel ſi habet, is non adſit in choro, præſidentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc ſedet ex iis, qui dignitates aut canonicatus in ea eccleſia obtinent.

De iis, qui dignitates, perſonatus, aut Canonicatus habent.

QVI *dignitates aut perſonatus in eccleſiis obtinent, & Canonici nominis, ac inſtitutionis ſuæ memores ea pietate & aſſiduitate diuina officia colere debent, ut alij eorum exemplo adſtudium & amorem diuini cultus accendantur.*

Itaque

Itaque auctoritate etiam Tridentini concilij præcipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu ceteris præstant, tanto studiosius psalmis, hymnis, et canticis una cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur; & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulctentur. Seff.24.c. 12.

Constituatur ex canonicis sacerdotibus hebdomadarius, qui diebus infra statutis Missam & Vesperas canat; cui octauo die succedat alius eiusdem ordinis: idq. semper, aut in orbem fiat, aut alio modo, pro ecclesiæ consuetudine. Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat; quas Episcopus arbitrio suo, uel ceteris, choro operam dantibus, diuidat, uel in locorum piorum usum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui collegæ munus expleuerit.

Reliqui canonici decoro cantu antiphonas exordiantur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adsisterint, & inseruierint; pœnam subeant, quæ ei uidebitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus aut personatibus & officiis adiunctum est munus aliquod presbyterij, diaconatus, aut subdiaconatus; qui ea obtinent, si, quemadmodum a Tridentino concilio præscriptum est, suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus, Seff. 24.c.4.

nibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitimi impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro præsederit, uel superiore ordinario per alios satisfecerint.

Quibus autem canonicatibus ac portionibus non est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, et subdiaconatus; iis Episcopus, cum consilio capituli singulis singulos ordines annectat, quemadmodum a Tridentina synodo præscriptum est.

Sess. 24. c. 12.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur, non habeant capitula; nisi fortasse aliter euidens necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur; nisi probabilis causa intercesserit.

De officio magistri chori & cæremoniarum.

CHORI, *uel cæremoniarum magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officiis celerandis tãquam magister est, denunciet officium simplex, uel solemne celebrandum.*

Quando de Dominica, de festo, uel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, psalmi, lectiones recitandæ, aut canendæ.

Quando standum, sedendum, caput submittendum, aut flectenda genua.

Omnes ecclesiæ ministros sui officii admoneat.

Ado-

Adolescentes, uel rudes, quibus Euangelium, Epistola, uel aliquid eius generis publice recitandum sit, prius in sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro præsidet, corripiantur; &, si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in sacristia fingendam conficiat; in qua præscribat, quid a singulis canonicis, uel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumue sit: qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, uel horas dicere, aut alia munera obire debeant. Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

Si magister in officio suo deliquerit, a præsidente chori obiurgetur, & ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Si in aliqua ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, Capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum; cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

In qua uero ecclesia fuerint magister cæremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes & his regulis Episcopus, de Capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

De

De officio sacristæ.

SACRISTA *habeat custodiam sacrorum uasorum, uestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.*

Vasorum, uestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditiæ, nitoriq. consulat.

Eiusdem curæ sint lumina, cera & oleum.

Vinum, hostias, candelas & cereos, ceteraq. e sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiã sæpius, si opus erit, ipse renouet, uel ab aliis renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipue diebus festis, decenter ornet.

Hora congrua ipse: uel alius eius uice, campanæ sono det signum matutini. Missæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in sacristia tres tabellas; unam in qua omnes Missæ & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alteram, in qua uniuscuiusque dignitatis, canonicatus, præbendæ, cappellæ, altaris, seu alterius beneficij & officii eius ecclesiæ in Missis & aliis diuinis officiis obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus a magistro chori conficiendam esse. Curetque, ut quæ tribus his

tabelis

tabelis præscripta sunt munera, a quibus debet omnino præstentur.
Eiusdem officium erit operam dare, ut e sacristia sermones de inanibus, profanisq. rebus, multoq. magis iurgia, rixæ, & turbæ omnes arceantur.
Laicos ibidem uersari ne patiatur.

NEMINI *permittat, ut sacris uestibus induatur; nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.*
In iis, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabulæ seruandum curet.
Si quis autem suo tempori præsto non fuerit; uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missæ locum det.
Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missæ celebrationem.

De officio mansionarii.

MANSIONARII, *qui chori sunt quasi quædam columnæ, totum fere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accurate obeant.*
Cum oportuerit, ad lectorile accedant; ut antiphonas, responsoria; gradualia, & alia huius generis canant.
Solemnibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant; nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si

Si muneri ſuo defuerint, illius horæ, in qua non ſatisfecerint, diſtributione priuentur; & alii eius arbitratu, qui choro præſidet, illorum officij partes ſuſcipiant.

Iidem, ut muneri ſuo commodius ſatisfacere poſſint, ab iis oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem, magiſtri cæremoniarum, & eius, qui choro præſit, arbitrio leuandi uidebuntur; neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Miſſam celebrent, niſi neceſſitas poſtularit.

Eisdem Epiſcopi honeſtum ſtipendium conſtituendum curent. Quod ſi illis etiam dantur diſtributiones; eodem tempore, quo canonici; pro officii & laboris modo eas percipiant.

EX *Manſionariis duo in ſingulas hebdomadas deligantur; idq. in orbem fiat; niſi aliud probatus eccleſiæ mos requirat.*

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, conſiſtens in medio choro, uel ad lectorile, quod ab ea parte ſit, ubi is fuerit: Miſſam etiam feſtis diebus ſemiduplicibus canat; niſi alii ſint ei muneri prepoſiti.

Alter pſalmorum tonum inſtituat pro tempore, & antiphonarum; quæ ubi legendæ fuerint, ab ipſo tantum, uel ſolum ab alio legantur. Diebus uero feſtis in decantandis antiphonis, canonicis & aliis uoce præeat; & quæ cantanda, uel legenda ſint, ipſis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingreſſus, libros præparet; Miſſam

sam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ usus requisierit, inueniat.

MANSIONARII *in suo munere contumaces, uel negligentes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro præsit, distributionibus careant.*

De officio punctatoris.

PVNCTATORIS *creandi morem in omnibus ecclesiis cathedralibus uel collegiatis retineri iubemus. Is in mensem, uel in aliud certum tempus pro cuiusque ecclesiæ consuetudine a Capitulo constitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam præstiturum.*

Studiose exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicumque ij fuerint, qui sacras horas & diuina officia non obierint; quiq. contra, quam his, alijsue constitutionibus præscriptum est, in choro quidquam fecerint: qua in re is nullius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si uero notandum prætermiserit, de suo item tantundem det, quod in ecclesiæ usum conuertatur; & integras unius hebdomadæ distributiones amittat.

Libros punctationum diligenter custodiat, & Episcopo, & Capitulo singulis mensibus exhibeat; & quoties id Episcopus uel Capitulum postularit.

Quo tempore is in officio punctatoris permanserit sacris horis et officiis omnibus interfuit; nisi absit de eius licẽtia, qui choro præsidet: quo tempore alium,

ab eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat. si secus fecerit, pro singulis uicibus unius diei distributionem amittat.

VT *autem hoc officium melius exerceatur, ne miniq. aliquid iniuste aut remitti, aut adimi possit; præter delectum a Capitulo, alter punctator ab Episcopo creetur.*

Is, supra scripto iureiurando apud Episcopum, præstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; & si qua in re discreparint, Episcopus, uel eius Vicarius illico omnem eorũ controuersiam sine ulla forma iudicij, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem uoluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea cathedrali uel collegiata ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis a diuinis; & alijs suo arbitratu cogendi, ut id munus suscipiant, & obeant.

De officio thesaurarii.

THESAVRARIVS *Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quottidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & harum constitutionum præscripto, & ex ordine librorum*

brorum punctatoris.
Is distributiones eorum, qui absentia, uel errati causa notati fuerint, ne persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det; quod in ecclesiæ usum conferatur; & ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat.

De officio custodum.

CVSTODES *ecclesiæ, uel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentissime & clericos & laicos, contra decorum & honestatem ecclesiæ delinquentes; eosq. sui officij moneant; ac si non resipuerint, ad chori præfectum, uel Episcopum deferant.*
Omnia, quæ ecclesiarum honestati, ornamento, decoroue officere possint, prohibeant & arceant.
Neue quemquam noctu in ecclesia morari sinant.
Maxime autem uigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia subripiatur.

De functionibus minorum ordinum ad usum reuocandis.

EPISCOPI *ex Tridentini concilij præscripto ueteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissæ sunt, ad usum reuocandas omni diligentia curent.* Sess.23. 17.
Atque ideo, in cathedralibus saltem ecclesiis, sex mensium spatio, singulis minoribus ordinibus in-

ſtituant aliquos, quibus ex eiusdem concilij formula ſtipendium attribuant; vt non ea ſolum munera, quæ illis infra præſcribimus, in eisdem ecclesiis expleant, uerum etiam cetera, quæ ſacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Epiſcopi cognouerint; ac ſi quæ item alia ad cuiusque eccleſiæ vtilitatem, dignitatemue eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint. Quibus ſic conſtitutis, licebit Epiſcopo ab eorum officiorum, quæ ab ijs deinceps præſtanda erunt, munere alios liberare, quibus idoneris ex noſtris conſtitutionibus ſupra impoſitum eſt.

De oſtiario.

OSTIARIVS *fores eccleſiæ cuſtodiat.*

Eccleſiam ſuo tempore claudat, et aperiat.

Infideles, hæreticos, excommunicatos & alios, quibus iure interdictum eſt, ab eccleſia arceat & eijciat.

Ne populum propius ad ſacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.

Campanas pulſet.

In eccleſia dormientes, uendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliaue ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecore atque irreuerenter ſe habentes, moneat; ſi pertinaces ſint, expellat, aut ad ſuperiorem deferat.

Mendicantes excludat.

Eccleſiam uerrendam curet.

Bruta

Bruta denique, canesue expellat; quidquidue in ecclesia dedecet, amoueat.

De lectore.

LECTOR *in ecclesia prophetias, quæ in Missa legendæ sunt, et lectiones pronunciet, quæ ex ueteri & nouo testamento in matutinis dicuntur. Pueros, si ita Episcopo uideatur, prima fidei rudimenta doceat.*

De exorcista.

NEMO *energumenis manus imponere, aut causa eyciendi dæmones exorcismos legere audeat; nisi exorcistæ ordine sit initiatus.*
Is exorcismos memoriæ mandare studeat, idq. ex libris, Episcopi iudicio comprobatis; &, cum res postulauerit, vt eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente Episcopo.
Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem, permittat, vt id munus exequatur, nisi eius ætatem & mores probarit.
Caueat etiam ne intercedat ullus in exorcismis quæstus, neue ulla curiosa percunctatio, præsertim quæ ad diuinationem pertineat.

De acolutho.

ACOLVTHVS *subdiaconos, & diaconos ad altaris obsequium assectans, eis inseruiat.*
Lumina accendat & deferat.

Urceolos uini & aquæ ad Missæ sacrificium paret.

Communia de ratione diuinorum officiorum.

VIDEANT *Episcopi, aliis doctis & pijs uiris adhibitis, ne quid apocryphum legatur in diuinis officijs; & quoad eius fieri possit, a communi Romanæ Ecclesiæ officio ne discedatur.*

DIVINA *officia ex ordine calendarij, & ecclesiæ instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta causa mutetur. quamobrem a magistro chori cathedralis ecclesiæ, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierum officij ratio præscribatur. Omnes inferiores ecclesiæ, quæcumque illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij cathedralis ecclesiæ; neque ab ea discedant. si quæ uero ecclesiæ diuinorum officiorum alios ritus habent, Apostolica auctoritate concessos, eis utantur; ueruntamen ea quoque, quæ hic de diuinorum officiorum ratione præscribuntur, ubi Apostolicæ concessioni expresse non aduersentur, inuiolate seruent.*

In urbibus, oppidis aut uicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum cathedralis, uel cuiusque loci matricis ecclesiæ, nisi Episcopo aliud uideatur; maxime uero sabbato hebdomadæ sanctæ, & in Angelica salutatione

matutina,

matutina, meridiana, & uespertina; qua in re matutinum excipimus, quod non ubique eodem tempore diei soleat.

HORAE *canonicæ omnes quottidie in choro dicantur; quæ ratio neque concione, neque solemni Missa, neque alia causa impediatur; nisi euidens necessitas intercesserit; de qua iudicium sit Episcopi.*

Nec horæ aliquæ beatæ Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij eas prætermittere licet.

Horæ ita commode diuidantur, vt mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus detur canonicis, & aliis ad studium diuinæ scripturæ, aut sacrorum canonum.

CHORVS *ita uel sepiatur, uel constituatur, vt tempore diuini officij laicis aditus in eum esse non possit; uel saltem a clericis seiuncti sint.*

In choro, uel omnino in ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut ceteris indumentis, quæ pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

CANDELAE *& cerei in Missa & aliis diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quæ in tanto mysterio dedeceat, & adstantibus offensionem adferre possit.*

EPISCOPI *ne patiantur circulatores, circum*

foraneos, & id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris & plateis ecclesiarum uersari; vt ne populus, illecebris eorum artificij ab ecclesiis euocatus, salutares cogitationes abijciat.

CVRENT *ijdem, vt ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad repreſentãdam creatarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia & indecorus tumultus amoueatur.*

De musica & cantoribus.

IN *diuinis officiis, aut omnino in ecclesiis, nec prophana cantica, soniue, nec in sacris canticis molles flexiones, uoces magis gutture oppressæ, quam ore expressæ, aut denique lasciua ulla canendi ratio adhibeatur.*

Cantus & soni graues sint, pij ac distincti, & domui Dei, ac diuinis laudibus accommodati; vt simul & uerba intelligantur; & ad pietatem auditores excitentur.

Cantores, ubi fieri potest, clerici sint; omnino autem in choro clericalibus uestibus & superpelliceo vtantur.

Organo tantum in ecclesia locus sit. tibiæ, cornua & reliqua musica instrumenta excludantur.

Et si in hymnis, psalmis, & canticis, suis uicibus, organo canatur; omnes tamen eorum uersiculi in choro distincte pronuncientur.

Quando & quo modo at diuina officia conueniendum.

CVM *in ecclesiam ad diuina officia diurna uel nocturna conueniendum erit;id campanæ sono significetur, ea interposita mora, qua omnes facile possint conuenire.*

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si præfecti sint, personatusue, aut canonicatus habent, ceteriq. omnes, qui interesse debent, præparent se ad diuinas laudes; & mature ad ecclesiam progrediantur.

Ingressi in ecclesiam,factisq. ad sacrosanctam Eucharistiam,uel, ubi ea non seruatur,ad altare maius præcibus, recta in sacristiam proficiscantur. Quo loco, retenta talari ueste, superpeliceum assumant, & reliquum uestitum ad sacrum munus necessarium, quod, ut seruos Dei decet, tacite & modeste faciant.

IN *ingressu chori ad matutinum, & alias horas, & diuina officia, is ordo seruetur.*

Vt paulo post ultimum campanæ signum ad rem diuinam faciendam, uniuersis in sacristia paratis, pulsetur paruula campana, qua egressus sacerdotum ad Missas celebrandas significari solet: ut omnes, qui in ecclesia, uel circum eam sunt, diuini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes, exeant.

Et ubi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciato, Pater noster, per hebdomadarium, ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.

Qui uero in ecclesia, uel circum eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit; dimidia parte distributionum illius horæ priuetur; nisi aliqua de causa, quæ ei, qui choro præsidet, uel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium, priusquam eo ordine in chorum conuenerint, & distributionem illius horæ amittat, & grauiori etiam pœna ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, aliis in choro iam consistentibus, aduenerit; idem institutum seruet & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum ante finem capituli de beata Maria Virgine, cum de ipsa officium celebratur; alioqui ante finem psalmi. Venite exultemus; in aliis etiam horis, ante finem primi psalmi, pro absente habeatur; illiusq. horæ distributione careat.

In Missa uero, nisi uenerit ante finem ultimi Kyrie eleyson, eandem negligentiæ pœnam subeat.

Si quis, cum possit initio officij, uel supplicationum con-

conuenire, aduentum ſuum in extremum a nobis præfiniti temporis punctum de induſtria diſtulerit; abſentis loco habeatur.

Quo modo uerſandum in choro.

OMNES *in choro diuina officia, ut temporis ratio poſtularit, alternis uocibus canant, recitent, attenteq. audiant.*

Id non curſim, non perturbate, non oſcitanter, ſed leniter, diſtincte, ac ſtudioſe faciant.

In choro pro temporis & officii ratione, ex inſtituto & more eccleſiæ ſedeant, ſtent, flectant genua, caput aperiant & ſubmittant, ceteraq. eius generis adhibeant. omnes uero æque idem faciant.

In choro etiam in matutino officio, clericali birreto, non pileo utantur; alioqui moneantur a præſidente chori, uel ab eo; qui proximo loco ſedet: & niſi paruerint, pro abſentibus habeantur.

Faceſſant ſomnus, riſus, ioci, rixæ, colloquia.

Ne uagentur in choro, uel eccleſia.

Neue locum mutent, ne occaſione quidem genua flectendi.

Ne in choro, ubi communi officio opera datur, priuatim officium dicant.

Neue litteras, libros, aliaue ſcripta legant.

Ne exeant, niſi diuino officio confecto, ne cauſa quidem de communi re agendi, ſi neceſſitas non coegerit, tumq. a præfecto uenia petita.

Si cum diuina celebrantur officia; ſacerdoti, uel

clerico,

clerico, uel ministro, interdum per ecclesiam necessario sit incedendum, grauiter & modeste id faciat. Neque cum ullo sermonem habeat de rebus inanibus.

QVI *dignitates aut personatus habent, canonici, & alij omnes, qui aliquid in his commiserint; si moniti a præsidente chori, non resipuerint; & horæ illius distributione careant; & pro modo culpæ alias pœnas dent, Episcopi, aut eius, qui ecclesiæ præsit, arbitratu.*

Quo modo a choro recedendum.

POST *diuinum officium in choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.*

Tum uel surgente, uel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes, simul exeant; & de more ante altare se inclinent.

Eodemq. ordine ad sacristiam progrediantur, ubi modeste & quiete superpelliceum exuant, non in ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus a præfecto chori, nisi resipuerit; distributionem illius horæ ne capiat; & ab ordinario pro modo culpæ plectatur.

De matutino & prima.

MATVTINVM *officium uel media nocte, uel saltem eo tempore instituatur, ut sub or-*

tum

tum Solis absolutum sit uel ea hora, quam Episcopus praescripserit; ea tamen habita ratione, ut uere matutinum dici possit, & aliae horae, Missae, & officia mature perfici queant. Sed praeterea eorum canonicorum et clericorum commoditati consulatur, qui prope ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperi non dicatur; exceptis tamen diebus Octauae festi & solemnis diei Corporis Domini nostri Iesu Christi, ceterisq. diebus, quibus ex Romanae Ecclesiae instituto est permissum in iis ecclesiis, ubi haec consuetudo seruatur.

Matutinum in choro ecclesiae celebretur quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel aliae ullae iustae causae intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio eius ecclesiae loco dici possit.

PRIMA, *oriente Sole, dicatur, uel paulo post, pro consuetudine ecclesiae.*

De Missa solemni.

EPISCOPVS *Missam maiorem & Vesperas, nisi impediatur, paschalibus & aliis maioribus festis diebus cantet.*

Diebus uero Dominicis & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi iis diebus ii, qui in ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt uel ecclesiae instituto, uel Episcopi iussu.

Aliis diebus, nisi de more, uel instituto ecclesiae id munus sit canonicorum, quod seruari iubemus.

idem

idem præstabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes, ad id designati.

Qui sacerdos Missam solemnem in ecclesia cathedrali uel collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitime impeditus, eius rei facultatem a præsidente chori, uel sacrista impetrarit; in singulas uices soluat decem solidos, in usum ecclesiæ uel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus Missam celebrare possit; sacristam moneat in tempore, ut, accepta eius excusatione, curare possit, ut ab alio Missa celebretur.

EPISCOPO, *& ei, qui in ecclesia dignitate præditus, sit, & canonico, die festo solemnem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui Adsistens dicitur, pluuiali indutus.*

Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum Capitulo attribuat; uel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant; cuius officij immunes sint, hebdomadarii, magister chori, & punctatores.

DIACONVS *etiam & subdiaconus eisdem ministrent, sacris uestibus induti.*

Aliis uero inferioribus ut ministrent diaconus & subdiaconus, sacris uestibus induti, in maioribus saltem ecclesiis, ubi id fieri poterit, Episcopi curabunt.

Curet Episcopus, ut, quemadmodum admonuit

sacra

ſacra Tridentina synodus, diaconi & ſubdiaconi, ſaltem Dominicis et feſtis ſolemnibus diebus, cum altari miniſtrauerint, ſacram Euchariſtiam ſumant. Seſſ.. 13.c. 13.

Diaconi, uel ſubdiaconi, qui ex iure, ſtatuto, uel conſuetudine; certis diebus altari miniſtrare debent; ſi defuerint, eius hora diſtributionem ne capiant. quorum uices ſubeant ii, quos chori praefectus iuſſerit, quibus detur aliqua pars diſtributionis, quae abſentibus eſt adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea eccleſia impoſitum eſt; quibus diaconis, uel ſubdiaconis chori praefectus id negotii dederit, illud ſuſcipiant; dum ſingulis praebendis propria munera ab Epiſcopo aſſignabuntur; uel alii diaconi et ſubdiaconi conſtituentur, qui eo fungantur officio.

EPISCOPI, *quam ſaepiſſime poſſunt, ſolemni Miſſae, ac diuinis officiis interſint. Diebus uero Dominicis Aduentus & Quadrageſimae, niſi legitima cauſa interceſſerit, omnino ne deſint.*

Epiſcopum ad celebrandam, uel audiendam Miſſam, ad aliaue diuina officia ſolemnia uenientem, canonici deducant, & reducant.

De Eccleſiis & earum cultu.

ECCLESIAS *quaſcumque ſiue curatas, ſiue non curatas, ſacella & oratoria diruta Epiſcopi ad eam rationem, quae a ſancta Tridentina ſynodo praeſcripta eſt, reſtituenda, uel alio transferenda* Seſſ.21.c.7.

ferenda curent; lapides, cæmentum & omnis materia eorum locorum ad prophana ædificia ne adhibeantur, nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit, quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum usus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extra ecclesiam, & quæ sub dio, nec septa aut munita sunt, Episcopi aut sepienda, si fieri possit, aut demolienda curent.

In *ecclesia, præsertim cum diuina celebrantur officia, uel uerbum Dei prædicatur, nemo hæc audeat.*

Deambulare, nugari, circulos habere, negotiis operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, uel aquæ benedictæ adhærere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistiæ sacramento irreuerenter sedere, aut, cum in Missa sustollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in ecclesia uersari.

Ne clericus, aut alius quiuis in ecclesiis, earumue cæmiterio, atrio, uestibulo, aut porticu, foribusue quidquam uenale proponat, ne si ad usum quidem sacrificij; uel ecclesiæ futurum sit.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucribus in ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, uel

sclopetos, balistas, aliaue eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur, sed extra ianuam consistant.

Qui in horum aliquo deliquerit; a Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab ecclesia expellatur; si id commode fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum & aliorum ecclesiæ ministrorum huius officij negligentiam coerceat.

RECTOR *cuiusuis ecclesiæ, pernoctationes, aut nocturnas uigilias in ea posthac nemini permittat. Sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat. Neque ullo pacto quemquam præter sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum Missa celebratur.*

Neue patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur. Magnopere uero a Principibus petimus, vt, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem conferant.

SICVT *ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & canonicis sanctionibus constituta, quam diligentissime custodienda est; neque permittendum, vt confugientibus ad ecclesias & loca sacra aliqua uis contra sacros canones inferatur; ita summopere cauendum, ne facinorosi, nisi necessario ad*

ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus & singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, alijsq. arbitrio Episcopi, ut, quoties ab aliquo exule damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, cœmiteriis, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiantur, Ordinarium consulant: & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quod si, clericis minime præmonitis, tales personæ ad huiusmodi loca uenerint, ijdem clerici, eiusdem pœnæ periculo, Episcopum quamprimum certiorem faciant, ut quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum & temporis condicione, ac facti qualitate, decernet, quod ecclesiæ immunitati, sacrorum locorum honestati, & canonum menti consentaneum iudicabit; ita tamen, ut ecclesiastica immunitas nulla ex parte uioletur; neque propterea censeatur data facultas aliqua sæcularibus magistratibus & potestatibus lædendi immunitatem; aut aliquos de his, quæ diximus, locis extrahendi, contra quam antea iure communi statutum esset.

NE *occisorum cadauera a iudicibus uel notariis maleficiorum in ecclesijs ullo modo inspiciantur; sed eo illata exportentur; & huiuscemodi inquisitiones*

quisitiones et omnia, quæ ad cædis cognitionem pertinent, a sacris locis reijciantur.

NEMO *uasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra supellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum usum commodare audeat; qui ita commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.*

SACRAE *campanæ usum, qui ad fideles præmonendos, vt ad diuina conueniant officia, est introductus, indignum est ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi. Quamobrem Principes ac magistratus etiam atque etiam hortamur, vt campanis, quæ ecclesiarum usui sunt addictæ, si consecratæ sint, ad pœnarum significationem quemquam vti ne patiantur.*

De processionibus & supplicationibus.

GENERALES *processiones a cathedrali, uel cuiusque loci maiori ecclesia proficiscantur; & eodem reuertantur, nisi aliud Episcopo uideatur.*

In ijs supplicationibus generalibus, qui non uenerit ante inuocationem sanctissimæ Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas canonici & alij clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & usitatis aliis sacris uestibus statuto tempore semper obeant.

Præfectis ecclesiarum collegiatarum in urbibus

præcipimus, vt cum suis quisque canonicis & beneficiatis, uocatus, superpelliceo, uel alijs sacris uestibus indutus, publicas processiones, prælata cruce, semper obeat. Quibus Episcopus locum arbitrio suo quamprimum assignabit; neque eius rei effectus ulla appellatione retardari possit.

eff. 25. c. 3. de Regular. *Ad huiusmodi processiones Episcopi, cum eis uidebitur, ex Tridentino concilio uocent Regulares omnes, quamuis exemptos.*

eff. eadẽ. *Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem concilij tollatur.*

CRVCES *clerici ferant talari ueste et superpelliceoq. induti; ijq. eiusmodi sint, vt eam apte & decore ferre possint.*

Omnes ordines grauiter et modeste procedant; colloquijsq. exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deserat, antequam ad ecclesiam, unde profecti sunt, redierint.

Laici a clericis, fœminæ a uiris separatim prosequantur.

VIDEANT *Episcopi, vt in supplicationibus et processionibus quibuscumque, præsertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior populus ad ecclesias indulgentiæ, festi diei, sacræ concionis gratia, uel alia de causa conuenire solet, ea modestia & reuerentia adhibeatur, quæ pijs & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.*

Ne

Ne inter uiam inaniter ſpectandi gratia ſubſiſtatur.
Ne petulanti facto, dictoue cuiquam moleſtia afferatur.
Ne, quæ minus deceant, ſpectacula adhibeantur.
Neue actiones pro foribus æditum, aut in uia repræſententur.
Qui ſecus fecerint, ſeuere coerceantur.
Epiſcopi præficiant certos uiros, quibus curæ ſit, ut hæc omnia, quæ de ſupplicationibus præſcripta ſunt, ſeruentur; & ut res ea, qua decet, pietate agatur.
Edendi, ac bibendi conſuetudinem, ſecumue eſculenta & poculenta deferendi, aut ea uendendi in ſacris ſupplicationibus habendis, uineisq. luſtrandis, & ſuburbanis eccleſiis uiſitandis, parochi tollere ſtudeant, fideles ſæpius admonentes, præſertim die Dominico, qui proximo ſacras Rogationes antecedit, quam dedeceat, ubi pijs orationibus mens & lingua exercenda eſt, ibi ieiunium, quod ad alliciendam Dei gratiam magnam uim habet, tantiſper ſeruare non poſſe.

De funere Epiſcopi.

PIVM *ſanctorum Patrum inſtitutum ad concelebrandas Epiſcoporum exequias, iãdiu intermiſſam, reuocantes, ſtatuimus.*
Vt Epiſcopo mortuo, uel morti proximo, tres primi de Capitula præſentes uicinum Epiſcopum, uel eo

impedito, alium inuitent, qui statim ueniat; ac si ui uum Episcopum inuenerit, accuratissime consoletur; & ea officia praestet, quae ad animae salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum uero una cum saeculari, & regulari clero solemni more ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, pij huius officij gratia, impensae, uel quouis alio nomine, a quoquam exigat, uel sponte oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea uero curet Capitulum, ut custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, ut primo quoque tempore prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in ecclesiis cathedralibus Missam solemni caeremonia pro eius anima celebrandam curabunt: & publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum pie, sancteq. deprecabuntur, ut orbato gregi Pastorem dare uelit iuxta cor suum.

In exequijs eius plures uiginti quattuor cereis non accendantur, idq. impensa uacantis ecclesiae, nisi extent defuncti bona; uel alius sit, qui de iure aut consuetudine sumptum facere debeat.

Episcopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere a synodo prouinciali, canonicorum & cleri,

a successore Episcopo grauiter puniatur. Sacra Anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiãt in cathedrali ecclesia, quamdiu proximus eius successor in Episcopatu uixerit, uiuentis Episcopi & Capituli sumptibus.

De funeribus & exequiis.

VT uetus Ecclesiæ institutum mortuorum funus piis precibus & officiis solemni more prosequẽdi, multis locis auaritia, ambitione, uel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; clericis quibuscumque cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis cathedralium & collegiatarum ecclesiarum, ceterisque omnibus hæc seruanda proponimus.*

Ante Solis ortum, et post occasum, mortuum efferri, & ad sepulturam recipi, prohibemus.

Inter maioris Missæ celebrationem, mortuorum corpora sepulturæ causa in ecclesiam ne inferantur.

SINGVLARVM *cathedralium, collegiatarum & parochialium ecclesiarum clericis, qui in funus uenerint, una tantum suæ ecclesiæ crux præferatur; neque aliæ in funere deferantur, nisi quas suus quamque clerus subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.*

AD *tollendas controuersias, quæ magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata*

 obtinent,

obtinent, uel in eis curam animarum exercent; & parochos sæculares in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, ut cum ex parochia, cui sæcularis sacerdos præsit, mortuus effertur, ut in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit præfectus, uel contra, tunc utrique parochi, superpelliceo & stola induti, pares progrediantur. Reliqui uero Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quauis consuetudine, uel pactione, quam inter se fecerint.

CVM *mortuus efferendus erit; cuiusuis ecclesiæ clerus, qui uocabitur, in unam proximam mortui ædibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat; unde omnes ordine prodeuntes, bini canentes psalmos, aliasue sacras preces, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam comitentur.*

Cum ad ecclesiam uenerint, omnes corpus suo item ordine circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quam corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum ecclesiarum clerici eodem ordine, quo uenerant, crucem præferentes, ad ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iusta de causa uideatur.

CLERICI *ecclesiæ, in qua mortuus humatur, eius uestes, heredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.*

Candelæ omnes, cerei, & quæ intortitia uocantur,

quæ

quæ circum crucem & cadauer ad ecclesiam adferuntur, & alia, quæ circa pheretrum & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, hæredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur, ut eius ecclesiæ sacristiæ, in qua mortui corpus humandum erit, continuo addicta sint.

Rectoribus uero illas uendere nullo modo, sed ad Missam, ceteraq. diuina officia celebranda tantummodo uti liceat; nisi in alium ecclesiæ usum Ordinarij licentia conuertantur.

Excipimus autem ea, quæ clericis cuiusuis generis eleemosynæ causa dari solent, & quæ funeralium nomine cathedralibus & parochialibus ecclesijs ex sacris canonibus debentur, quibus nihil obsit, quominus quartam funeralium; quæ solita esset persolui, ex decreto Tridentini concilii consequi possint. Seff. 25. c. 13.

Si mortuorum hæredes ita se impie gesserint, ut religiosum exequiarum institutum negligentes, Cruci, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, quæ necessaria uidebuntur.

DENT *operam Episcopi diligenti cohortatione, ut in singulis parochiis, communibus eorum sumptibus, qui sunt in parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi solet; idq. omnibus in funere gratis commodetur. quod si parochiani id recusarint, singuli parochi, & alij ecclesiarum cu*

ratarum

ratarum rectores pallium ad huiusmodi usum emant; pro quo mortuorum hæredes illis minimum aliquid Episcopi arbitratu largiantur.
Si uero nobiles homines aureo, uel serico, uel omnino pretioso pallio uti uoluerint, pecunia sua faciendum curent; quod ad eiusmodi cadauerum usum nullo modo in posterum adhibeatur; sed illi ecclesiæ, in qua mortuus sepultus fuerit, illico post funus acquisitum sit; & in eius ornamenta conuertatur.

STATVAT *Episcopus in ciuitate & diœcesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dandum sit curatoribus exequiarum, ceterisq. qui dant operas in funere, et iis, qui cāpanas pulsant; quibus etiam, quamdiu in exequiis campanas pulsare debeant, arbitrio suo præscribat.*

MISERABILES *personæ, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, ut sua impensa humari non possint, a parocho sumptibus ecclesiæ sepeliantur.*

EXEQVIARVM, *sepulturæ, & anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat neque etiam petere, uel quid aliud committere, quod simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habeat.*
Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat.
Pia etiā legata exigi uolumus; neque ea, quæ eleemosynæ causa ultro data fuerint, accipi prohibemus.

NEMI-

NEMINI *quemquam in funere laudare liceat; nisi & eum, quem laudare uelit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit.*

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam fidelium oculis proponendam, omnesq. ad uigilandum cohortandos; ne cum uenerit Dominus hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

CAVEANT *autem parochi & alij ecclesiarum rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum hæredibus, ut anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsi, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.*

QVICVMQVE *laicus uel sæcularis clericus in iis deliquerit, quæ his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiatur.*

De sepulturis.

NON *est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquam sacrorum corporum reliquiæ, excelso & ornato loco in ecclesiis collocantur, circumq. arma, uexilla, trophæa & alia uictoriæ signa & monumenta suspenduntur; ut iam non diuina templa, sed castra bellica esse uideantur.*

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogantiam detestantes, & ecclesiarum

clesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra excelso loco posita, & ea, quæ parietibus inclusa, uel adiuncta etiam in una parietum parte eminent, nisi marmorea aut ærea sint, siue illis corpora contegantur, siue inani, & ibi tantum honoris causa sint constituta, & eorum omnis generis ornatum & apparatum ad tres menses amoueri, ac tolli omnino iubemus; ossaq. accineres in sacro loco altius in terram defodi, ita conditos, ut sepulchrum e solo non emineat.

Monemus uero Episcopos, ut morem, multis locis intermissum, mortuos in cœmiteriis sepeliendi, restituendum curent, inde submotis, si qui ea usurparint.

Et si cui locus sepulturæ deinceps dabitur in ecclesia, humi tantum detur; & sepulchrum, in quo condetur, opere firnicato cum reliquo ecclesiæ pauimento æquatum sit.

Hæc ut efficiantur, diligenter operam dabunt Episcopi, adhibitio etiam, si opus erit, magistratuum auxilio.

Quæ pertinent ad bonorum & iurium ecclesiasticorum conseruationem, rectam administrationem, & dispensationem.

ECCLESIARVM *res quam plurimæ aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab iis, quibus earum procuratio credita erat, proditæ, ita perie*

runt,

runt, ut monimentis uel interceptis, uel perditis, nulla spes iam reliqua uideatur, illas in ius suum uindicandi. Id ne deinceps accidat, neue quisquam, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quam in suo, merito reprehendi possit, statuimus. Vt Episcopi & Capitula tam cathedralium, quam collegiatarum ecclesiarum, Hospitalium etiam ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, seu administratores; & alij quicumque, qui beneficia ecclesiastica quæcumque cum cura, uel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti editione; qui uero in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intra spatium sex mensium, edictis etiam interim publice propositis, omnium & singulorum bonorum mobilium & immobilium, iu iuum, actionum, annuorum censuum, siue reddituum, nominumue debitorum, & aliorum quorumcumque ad eorum ecclesias, uel eorum administrationi commissas, monasteria, uel beneficia, eorumue mensas quocumque iure pertinentium; rationem diligentissime conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, condicionesq. omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum curent; Episcopus quidem, adhibitis duobus, a Capitulo cathedralis ecclesiæ delectis; Capitulum coram Episcopo, aut aliis præfectis ab eo; alij uero coram fide dignis testibus.

Ex

Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici au- ctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiã- tur; quorum alterum Episcopi & Capitula eccle- siarum cathedralium in archiuio, quod utrisque commune sit, asseruent; alterum ad Metropolita- num mittant. Præfecti uero & Capitula ecclesia- rum, quæ collegiatæ sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio cathedralis ecclesiæ, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.
At uero in quibus ecclesiis uel cathedralibus, uel collegiatis archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.
Ceteri autem singuli, qui beneficia quæcumque ec- clesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, unum in ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad cathedralem ec- clesiam perpetuo conseruandũ mittant; unde, si u- sus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.
Archiuia singula duabus clauibus occludantur. In ecclesiis cathedralibus, earum unam Episco- pus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis, alteram præfectus, alteram Capitulum seruet.
Præterea in uisitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; & cum iis, quæ seruant ij, qui uisitandi sunt, sigillatim conferant; perspi- ciantq. diligenter, ne quid eorum, quæ ibi descri- pta fuerint, desit, quod ecclesiæ uel minimo detri- mento esse possit; & si quæ forte deerunt, ecclesiæ re- stitui.

stitui, omniaq. eius damna sarciri studeant. Ipsa quoque inuētaria, si eis uidebitur, renouari iubeāt. Et utique quæcumque accessio, uel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerint; si Capitula, & alij beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopus; prima prouincialis cuiusque synodi, pœnas dabit.

EPISCOPI *intra sex menses uniones perpetuas, etiam ecclesiis iurispatronatus factas, & ipsa patronatus iura ex præscripto Tridentini concilii recognoscant; & traditam eiusdem concilij decretis de illis rationem diligentissime seruent.* Sess.7. c. 6. Sess. 24.c. 13. Sess. 25.c. 9.

SI *quæ laicis concessa ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, & quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ne pœnam caducitatis remittant; nisi seruatis iis, quæ in hoc genere iura præscribunt: si secus fecerint, Episcopi in synodo prouinciali pœnas dabunt; ceteri ab Episcopo plectantur.*

QVI *bona ecclesiæ feudi nomine obtinent, a successoribus in ea inuestituram intra tempus, a iure præstitutum, renouandam curent; eisdemq; fidelitatis iusiurandum dabunt.*

Pari etiam ratione hæredes eorum et inuestituram postulent, & iurent iis, qui ecclesiæ præfuerint.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Ne

Ne autem res ecclesiasticæ cum aliis cōfundantur; mandamus, ut feudatarii omnes in eiusmodi renouationibus omnia bona, eorumq. fines sigillatim et nominatim publico instrumento describant.
Hanc uero curam præcipuam Ordinariorum esse uolumus, ut illos cogant hæc omnia exequi, propositis pœnis eorum arbitratu.
Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona propinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidens & magna ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare uideatur. si aliter factum fuerit, nulla sit locatio; & qui locarit, ab Ordinario puniatur.

Seff. 25.c. XI. EX *auctoritate sacri concilij Tridentini negotium damus Episcopis prouinciæ nostræ, ut singuli una cum canonico a Capitulo, & altero de clero, ab ipsis deligendo, recognoscant, etiam ex officio, quascumq. locationes bonorum ecclesiasticorum, ad longum tempus a triginta annis factas: & si eas in damnum ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint; irritas, & nullas declarent.*

NOLVMVS *cedentibus, aut decedentibus iis, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores, aut saltem eorum recuperationem litibus & controuersijs difficilem reddi; quare fit ut interim ecclesia debitis muneri-*

bus & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, ne ecclesiarum rectores, aut quicumque beneficia ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia, scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu uel causa alienent; nisi uenditionis uel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, uel mercedis solutione, quo fructus erunt a solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit & nullus; & qui fecerit, arbitrio ordinarij pœna afficiatur. quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem uti uoluerit.

CVM *pro cuiusque ecclesiæ consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauiter et modeste faciendum est.*

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quisque dederit, cerni possit; vt fideles pietate adducti, non pudore quodammodo coacti, eleemosinam afferant.

Quæ cum ad subsidium sacerdotum, uel aliorum pauperum, uel ecclesiarum reparationem & ornatum sit instituta; eam populus liberaliter præbere debet.

NE *per inscitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, vt decimæ ijs, quibus legitime debentur, uel omnino non soluantur; uel ex parte tantum; ideo mandamus & parochis, vt inter Missam, & prædicatoribus in concione, primo quoq. dominico die Aduentus & Quadragesimæ doceant*

populum, quid de solutione decimarum sacrum
Sess. 25. c. 12. Tridentinum concilium statuerit; uehementerq. hortentur, ac moneant, vt debitas decimas integre persoluant, ne propositas ab eadem Tridentina synodo excommunicationis pœnas subire cogantur.
Sess. 22. c. 11. Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini concilij decretum contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent.

QVIA contingit interdum, vt clerus urbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos uniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno; idcirco nos communi eorum vtilitati, consulentes, statuimus, vt clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primum in diœcesanam synodum cõuenerint aliquos eligant, qui urbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad uniuersum clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, vt antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat, vt ad congregationes adesse possint. Si uero non admonuerit, quidquid ibi actum, decretum ue sit, externo eius diœcesis clero detrimento esse non possit.

OMNES uero ecclesiasticas personas & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Principibus summopere commendamus, admonentes ecclesiasticam immunitatem siue ad hominum

uitam,

uitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq. pertineat, Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & sanctorum conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse. Neque enim Principes & magistratus res ecclesiasticas attentare; neque sacros & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq. reuocare; neque Deo addictis bonis manum inycere, aut ullum onus imponere debent: immo uero meminisse oportet, quas a Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam & honorem, hominumq. sacrorum salutem & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete ac felicitate Deo preces assidue faciũt. Cuius officij cum maxime intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum eundemq. potentissimum Hispaniarum Regem, & reliquos deinceps prouinciæ principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, vt eorum magistratus & Communitates nihil aduersus immunitatem et libertatem ecclesiasticam ullo umquam tempore moliantur. quod ita vt fiat, Episcopi pro sui officij munere curare & eniti debebunt.

SACRAE *Tridentinæ synodi decretum sequuti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, vt hospitalitatem benigne exerceant, memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, a quo recipientur ipsi in æterna tabernacula.* Sess. 25. 8.

Hoc autem hospitalitatis officium eo magis Episcopis

ſcopis colendum eſt, quod illis eam uirtutem Apoſtolus in primis amplectendam propoſuit.

In hoſpitalitate autem non is habeatur delectus perſonarum, vt diuites potiſſimum inuitentur, qui cum fœnore reddant, quod acceperint; ſed cum eccleſiaſticarum perſonarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clauſam eſſe deceat, profecto illis maxime patere debet, qui Dei uoce, ſanctorum Patrum cohortationibus et exemplis, ſacrorum conciliorum præcepto & auctoritate nobis commendati ſunt.

Et ſacrorum canonum decretis ſtatutum eſt, & ſanctiſſimorum Patrum teſtimonijs celebratum quæ bona fidelium pietas Deo conſecrauit: ea uel illorum neceſſitatibus honeſte ſubleuandis, qui diuinis dicati obſequijs, Chriſti miniſtri & diſpenſatores myſteriorum Dei effecti eſſent, uel eccleſiis reficiendis, earumq. ornamentis ad diuinum cultum neceſſariis comparandis, uel pauperibus ſuſtentandis addicta eſſe; ſi quidem ubi primum eccleſiæ bona eſſe cœperunt, eam naturam, & condicionem conſequuta ſunt, vt in alium, quam in ſacrum & pium uſum eorum fructus conuerti nefas eſſet.

Quare cauendum eſt, ne cupiditate prolapſi, quæ radix eſt omnium malorum, dum uel proprys, uel propinquorum, & familiarium diuitijs & honoribus ſtudemus, quæ Deo dicata ſunt, bona & eccleſiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offenſione ad aliorum uſum conuertamus. itaque

nos

nos sacrorum canonum & sanctorum Patrum au ctoritate innixi, atque ijs adducti, quæ sacra Tridentina synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, uehementer monemus, vt muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissime præstent. Sess.25. c

Episcopi, Abbates, Præpositi, parochi, ac ceteri omnes cuiuscumque dignitatis, & gradus ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quæcumque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia quomodocumque, etiam commendata, in prouincia nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum ecclesiæ & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, uel ex illorũ, quæ obtinent, propria institutione, uel ex condicione Apostolicis litteris in prouisione dictorum beneficiorum eis præscripta, uel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisq. integre satisfaciant. quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi uindicare, uel ad alios trãsferre ausi fuerint, uel in quem debẽt usum, non impenderint; se ex sacris canonibus & sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant; & eorum omnium necessaria restitutione teneri; neque ulla omnino, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideo si Metropolitanus tale commiserit, antiquior suffraganeus de eo ad synodum, et synodus ad S.mum D.N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, & ab Archiepiscopo, uel eo absente,

ab antiquiore suffraganeo monitus, plene non satis fecerit; ad synodũ prouincialem, primo quoque tempore celebrandã, per eundem deferatur; ubi et restituere cogatur, et pœnas subeat synodi arbitratur. Si uero inferiori gradu, quam Episcopus fuerit, quicumque is sit, si ab Ordinario loci monitus, non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere tanto etiã grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse uidebuntur, si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes uiolare non ueriti fuerint.

Nouerint etiam ij, ad quos scientes huiusmodi fructus, uel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.

Ii uero, qui ecclesias & beneficia ecclesiastica quacumque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquã diuinorum obsequiorum ministros, honeste sustentandos proprie sunt attributi, si uberiores sint, quam ad tuendam uitam condicionisq. suæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam, ut præter ea, quæ ad uictum & cultum eorum satis essent, supperent etiam, quibus diuini cultus ornatus & splendor

ſplendor conſeruaretur, & pauperum inopia & indigentia ſubleuaretur. quemadmodum etiam Deus pleroſque diuitijs cumulat, vt amicos ſibi faciāt, a quibus, cum defecerint, in æterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per uiſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obteſtamur atque monemus, ut meminerint ea bona non eſſe ſibi credita ad luxū, neque ad augendos conſanguineos, ſed ad uitam honeſte, vt fidelem Dei miniſtrum & pietatis Chriſtianæ magiſtrum decet, traducendam. ex eo uero, quod ſupererit, ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegarint, intelligant ſe, quos non pauerint, occidiſſe; atque ob uiolatam ſanctiſſimæ charitatis legem mortale peccatum commiſſiſſe, quo ſibi iram in die iræ theſaurizauerunt.

Modum autem & rationem, qua metiri ſe pro conditione et gradu unumquemque oporteat ad uitam ſuam fructibus eccleſiaſticis honeſte ducendam, eam eſſe omnes debent intelligere, quæ ab ijs non diſcrepet, quæ in ſacris canonibus, & præſertim in his noſtris conſtitutionibus de clericali frugalitate, & modeſtia ſtatuta ſunt.

Quæ uero de fructibus eccleſiaſticis dicta ſunt, eadem etiam de ſuppellectili omni, ceterisq. rebus, quæ ijſdem fructibus comparata ſunt, dicta eſſe intelligantur; ne quæ de domeſtico eccleſiaſticorum hominum cultu & ornatu per nos in hac ſynodo decreta ſunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum ſplendorem ſtatuta eſſe uideantur.

Quæ ad ſacramentum matrimonii pertinent.

Seſſ. 24. c. 1. De reformatio. matrim.

DILIGENTISSIMI *ſint Epiſcopi in ea obſeruatione, ne quiſquam a regula, quam in celebrando matrimonio ſeruandam ſtatuit Tridentina ſynodus, ulla ex parte diſcedat.*

Ne autem matrimoniorum, quæ contrahentur, memoria facile pereat; ſi quam facultatem Epiſcopi, aut parochi cuiquam alii ſacerdoti, ut in contrahendo matrimonio interſit, concedendam aliquando duxerint; id ſcripto tantum faciant; eiuſq. exemplum Epiſcopi in aliquo libro deſcriptum, diligenter adſeruent: parochi autem in eum librum referant, in quo coniugum & teſtium nomina ex præſcripto Tridentini concilij ſcribere debẽt. quidquid uero eo libro parochi ſingulis annis ſcripſerint, id in fine anni Epiſcopo deſcribendũ tradant. Denunciationes, quæ matrimonium antecedere debent, feſtis illis diebus fiant, qui eccleſiæ præcepto ſeruantur, media ea Miſſa, ad quam frequentior populus conuenire ſolet, quo id facilius notum omnibus eſſe poſſit.

Si parochus in matrimonio denunciationes, uel benedictionem ſine probabili cauſa procraſtinarit, cuius iudicium deinde ſit Epiſcopi, ab eo plectetur. Parochi, cum ſponſis benedicendum erit, id, celebrata Miſſa, cui illi interſint, ſemper faciant. Vſum autem illum in eccleſia bibendi, & frangendi

di cyathi, & alia id generis, quæ indecore fiunt, cum aliqui matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patiantur.

Episcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina synodo in reformatione matrimonij, & his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus suæ diœcesis parochis eorum exempla distribuant; ut illi singulis quibusque tribus mensibus frequentissimo populo in ecclesiis recitent, nisi aliud Episcopo uideatur.

De meretricibus & lenonibus.

VT meretrices ab honestis mulieribus omnino internoscantur; curent Episcopi, ut aliquem amictum palam indutæ sint, quo earum turpem condicionem & uitam omnes habeant notam.

Neue eisdem liceat, etiam si aduenæ sint, in meritorijs tabernis, uel publicis cauponis pernoctare, uel commorari, nisi itineris causa, idq. unum diem tantum.

Curent etiam in unaquaque ciuitate locum eis adsignandum, ab hominum frequentia, & a maioribus ecclesijs remotum, ubi omnes habitent ea lege, ut, si extra eius loci fines domum, eiusue partem cõduxerint, uel in quacumque domo quauis de causa amplius unum diem habitauerint, & ipsæ, & domini; seu locatores seuerius puniantur. Quam rem quamprimum efficiendam Principes & magistratus pro sua pietate suscipient.

Ab

Ab iis etiam petimus, ut huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & serici, usu interdicant.

Omnesque, qui lenocinio quæstum faciunt, ex suis finibus exterminent.

De histrionibus, cingaris, tabernis meritoriis, & aleatoribus.

DE *his etiam Principes & magistratus commonendos esse duximus.*

VT *histriones et mimos, ceterosq. circulatores, et eius generis perditos homines e suis finibus eiiciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.*

VT *uagum et fallax cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, uitam honestis artibus, & in reliquis omnibus, ut christianos homines decet, agere uelint.*

VT *ganeas & tabernas meritorias, omnis nequitiæ sentinas, e prouincia tollendas curent. Quod si quæ ferendæ uidebuntur, iubeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantum uinum, & edulia uenalia proponi.*

ET *quoniam usu compertum est; ex aleæ ludo, sæpe furta, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaq. id generis flagitia proficisci; prohibeant taxillis, aut alea ludi; et grauiter in publicos aleatores, et in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quiue domũ ad recipiẽdos ludentes expositam habent, animaduertãt.*

MA-

MAXIME *uero efficiant, ut bonis artibus uel instituendis, uel renouandis, otia, quantum fieri poterit, e ciuitatibus tollantur.*

De immoderatis sumptibus coercendis.

COPIOSIS *& locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioãnis Apostoli, Si quis habuerit substantiam mundi huius, & uiderit fratrem suum necesse habere, & clauserit uiscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in illo? unde facile intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates et necessitatem subleuandam conferre debeãt. Quamobrem magnopere cauendum est, ne subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde admonemus et enixe hortamur Principes & magistratus, ut effusam impensam & omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum statuant non solum quottidianis epulis atque conuiuiys, uerum etiam uestibus, equis, rhedis, famulis, aliisq. non necessariis apparatibus; & denique omni & domestico & externo ornamento & instrumento moderationem adhibeant. qua pecuniæ effusione sublata, innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurretur. Quod facilius etiam fiet, si principes ipsi, quorum mores, & uiuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.* 1.Ioan. 3.

De

De Vſuris.

VSVRAM *ad perniciem populorum latius manantem; pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quædam huius generis delicta ex ſacrorum canonum et probatorum Patrum ſententiis delegimus; quæ quoniam frequentius in hac prouincia committi animaduertimus; ea præcipue ac nominatim prohibenda duximus, eo conſilio, ut ſi quis in aliis etiam eiuſdem generis uetitis contractibus deliquerit; pœnas, a iure conſtitutas, ſibi ſubeundas eſſe intelligat.*

EX *mutuo, uel depoſitis, etiam apud iudæum factis, nihil præter ſortem a quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter ſperari poſſit, tametſi pecuniæ ipſæ ſint pupillorum, aut uiduarum, aut locorum piorum, uel etiam dotales, niſi quatenus id iure nominatim permittatur.*

Si quis oblatas re ipſa, loco & tempore pecunias, etiam dotales, ſibi debitas, accipere recuſauerit; nihil præter ſortem, etiam ratione damni emergentis, uel lucri ceſſantis, uel ex quacumque alia cauſa accipere poſſit.

NE *fiant cambia, cum litteræ ad deſtinatum locum uere non mittuntur, & ibi non fit ſolutio, ſed uno & eodem loco pecunia datur & recipitur, uel quando dantur, et accipiuntur pecuniæ cum eo pacto, ut habeatur recurſus ad domum, uel ad reſpondentem dantis, aut accipientis, quod pactum uulgo*

uocatur

uocatur la ricorsa, atque ita impensæ, aut alterius rei onus imponitur.

NE *cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecuniæ summam ei, qui dederit, soluat, cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus, quæ difficile exigi possint, uel in rebus pluris, quam ualeant, æstimatis.*

Ne cui, præsentem pecuniam quærenti, quidquam carius uendatur, ut statim ab uenditore per se, uel per interpositam personam uilius emiatur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam solutionem, carius uendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minoris ematur iusto pretio, uel soluatur minus, quam debebatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ita ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori soluatur, si eiusdem periculo non sit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur; uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus, ut sit ad dictum tempus res rede[illegible]ta non sit, res libera sit emptoris, uel eius, qui pignori accepit.

NE *frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius quomodocumque, etiam si opere sint.*

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur, etiam si restitutio differatur in quodcumque

tempus

tempus debitori commodum.

NE *in ſocietate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri diſtributio conſtituatur, niſi per quotas partes.*
Nec ultra eas, certa pecuniarum ſumma, uel quid aliud, conferenti pecuniam, perſoluatur.
Neque fiat pactio, ut ſors ſalua ſit, fructus uero communiter diuidantur.

IN *ſocietate animalium; quæ inæſtimata, alicui dantur ad cuſtodiam, ſiue ut operas præſtet, omnes caſus, etiam fortuiti, ſemper ſint periculo eius, qui dederit; niſi id alterius ſocij dolo, uel magna negligentia accidiſſe conſtiterit.*
Nec fiat pactum, ut ſors ſit ſemper ſalua, etiam ex primis fœtibus.
Neue quidpiam certum, præter ſortem, ex fructibus animalium quotanis ſoluatur.
Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, ſi illa abſq. dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id ſemper ſit damno eius, qui locarit.
Si autem animalia dentur æſtimata, ita ut ſors danti ſalua ſit, nihil omnino percipi poſſit.

NE *fiant contractus, qui libellarij, ſeu ficti libellarij dicuntur, ubi non antecedat emptio certa rei immobilis pretio iuſto.*
Vel ubi uenditor redimere cogatur; uel ubi non poſſit redimere, niſi poſt certum tempus.
Vel ubi annuus cenſus, ad cuius ſolutionem res obligatur,

obligatur, superat æstimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.
Et si loco pecuniæ uinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promittatur, illud ad pecuniæ, & iusti pretij rationem redigatur pro consuetudine locorum.

SI *qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs qui usuram sapiunt, & a iure, ut iniqui, prohibentur, contraxerint; ipsi contractus, etiam iurerando muniti, nulli, irriti, & inanes sint. contrahentes uero, tabelliones, qui instrumenta confecerint; pro xenetæ usurarum, aut lucri participes, ministriq. omnes horum scelerum et pœnis, iure statutis, & ecclesiasticis censuris puniantur.*
Hortamur uero Principes & magistratus, ut ipsi etiam huic pesti, quibus maxime poterunt, remedijs, occurrant.

CONSTI-

CONSTITVTIONVM PARS TERTIA.

DE PIORVM LOCORVM administratione.

7. c. *T pia loca omnia fideliter, diligen-*
15. c. 8. *terq. administrentur; quæ sacrum Tridentinum concilium Episcoporum cura ac studio maxime commendauit, hæc mandamus, quæ illi ab omnibus seruanda curabunt.*

QVI *Hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumue usum præcipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut ecclesiis suis unita, obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, uel disiecta sarciant, & restituant.*
Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniusteue alie-
nata

nata sunt, recuperent.

Impositum illis onus & officium omnino obeant.

Hospitalitatemq. ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant.

Ceteraq. omnia præstent, quæ a Vienensi, & Tridentino concilio præscribuntur. Sess.25.c.8 Clem.Qui. de relig. dom.

Quod officium, si moniti ab Ordinario, non fecerint; uel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad sui muneris functionem compellãtur; uel eiusdem Tridentini concilij præscripto eos Episcopi ab illa administratione, curaue in perpetuum amoueant.

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus; quos, contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiæ restituere tenentur.

QVI *pecuniam ecclesiis, Confraternitatibus, aut quibuscumque pijs locis debent; illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut ullam denique in eis officij, aut negotij partem administrare non possint.*

ADMINISTRATORES *ecclesiastici, uel laici piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Consortia, Disciplinæ, siue alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intra tres menses; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter & accurate munus suum exequuturos.*

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, ueris pau

peribus tantum distribuant, quemadmodum cuiusque inopia, & eius uoluntas, a quo bona illa pro fecta sunt, postularit.

Qua in re, ne ulla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, uel inique distribuendo, uel in suum commodum uertendo, uel inutilibus & superuacaneis sumptibus faciendis, male in administratione uersari; eos pro modo culpæ puniat; & ad restitutionem legitime compellat; & ab officio etiam, si ei uidebitur, amoueat.

Sess.22. c. 19. *Quod si contra, quam a Tridentino concilio decretum est, ne rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare uoluerint; ecclesiasticis pœnis ab eodem coerceantur.*

IIS, *qui bona piorum locorum administrant, ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteosim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quæ a sacris canonibus requiruntur, & ex consensu atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.*

PIORVM *locorum bona administratorum arbitrio ne locentur; sed publice locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.*

Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari ne liceat.

Qui

Qui piorum locorum bona conducere uoluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit æque, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita ac nulla sit.

VT *autem hæc, ceteraq. omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus & aliis piis locis statuit, facilius Episcopi præstare possint; præcipimus parochis, ut diligenter singula, quæ in parochiis suis sint Hospitalia & pia loca, eaq. præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceteraue administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quamprimum deferant, cuius arbitrio parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt.*

Rogamus autem Principes et magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contra contumaces iure agentes impediant; sed ea, qua decet pietate, eos omni ope & auxilio iuuent.

IN *petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipue seruari iubemus.*

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, quæ debetur hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum alienæ diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede, præstet; nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.
Ab Episcopo eiusdem diœcesis scriptam licentiam quotannis renouandam, impetrarit.
Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; ab Episcopo grauiter puniatur.
Cui etiam curæ erit, ut quæ eleemosynæ collectæ fuerint, uere in pium tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petite fuerint, conferantur.

IN *Hospitalibus, pijsq. diuersoriis, ubi hospitalitas exercetur, mares cum fœminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissime constet, uersari ne liceat; neue ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.*

MENDICI, *morbum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum uitæ subsidium comparent, quam ignauiæ ac desidiæ dediti, ostiatim, in triuiis, & in templis miserrime mendicent.*
Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eijciantur; neque illis domorum hospitalium præterea aditus pateat.
Summopere uero hortamur Principes et magistratus, reliquosq. omnes Christi fideles, ut mendicos, uere ægrotos, unum in locum conducendos, ibiq. eleemosynis sustentandos, studiosissime curent.

POENAM *excommunicationis eo ipso subeundam*

dam proponimus notariis, scribisq. omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasue tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, quæ pro male partis, uel furto ablatis, relictæ sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab aliis scriptas apud se habeant, nisi ad tres menses Episcopo id significauerint; iis uero, qui posthac eius generis negotia scripserint, nisi intra mensem, cuius initium fiat a morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamq. particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato, ea, quæ supra scripta sunt, notarij exequantur. Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus parochis populo, sibi commisso, recitari uolumus.

CVRENT *Episcopi, ut retento piæ eleemosynæ instituto tollantur publicæ illæ commesationes, ceteraq. huius generis, quæ a sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant præsertim intra ambitum ecclesiarum die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita pœna suo arbitratu.*

EPISCOPI *omnem curam & operam suam conferant ad erigenda & instituenda ex auctoritate summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis ciuitatibus & insignio-*

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quæ iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, vt ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam præter sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

De monialibus.

VT *in monasterijs regularium mulierum, quæ in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, &, si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant: nos has pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouinciæ nostræ utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quæ Regularium curæ commissæ, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectæ non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio IIII. nobis data, seruari omnino iubemus.*

De monialium numero.

Ex *Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.* Sess.25.c.3. De Reg.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professæ uelo utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cum aliis monasteriis eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regularibus; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc aliis monasteriis, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidebuntur, attribuantur.

De præfectis & aliis ministris monialibus.

EPISCOPI *ad duos menses, posteaquam hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas & quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quã ipso facto subeant, vt illæ iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum uicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; vt an recte se habeant, cognosci, & de ijs, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, vt aliæ in earum locum ritè sufficiantur.*

NVLLA *monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliã, honores, officiaue cuiusuis generis, sui monasterij quærat, hac constituta pœna, vt & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitratu.*

Singulæ, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibiq. Dei gloriam & commu-

nem

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, *quocumque nomine appelletur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quaeue in uitae honestae laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praeest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint, quaeue annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.* Sess.25.c.7

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria; Discretae etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi eae a Capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragiis coram Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clatros stet, ex decreto Tridentini concilij. c.eod.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discretae pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germanae sorores sunt,

ſunt, ſi earum una monaſterio præficitur, reliquæ ſorores, neque uicariæ, neque Diſcretæ, neque ianitrices fieri; neque ſcribæ, aut celerariæ officio fungi poſſint.

Minora uero officia, ueluti ianuæ, rotæ, ſermonibus præpoſitarum, earumue, quæ nouitias docent, ſacriſtiæ præfectarum, & quæ iis præſunt, quæ manuum induſtria ſe ſe exercent, illarum præterea, quæ ſcribæ, aut raticionatoris munere funguntur, & quæ ægrotis miniſtrant, ab eo, qui electioni præeſt, una cum confeſſore, præfecta, uicaria, & Diſcretis pro earum mentis conſcientia, quibus opportunum uidebitur, tribuantur. quo decreto nihil derogatum ſit iis monaſteriis, in quibus ad huiusmodi officia Capituli ſuffragiis moniales deligi ſolent.

Earum officia, quæ electæ fuerint, ſint duorum annorum, aut, in quibus ea eſſet conſuetudo, ad ſummum trium. illis cum perfunctæ fuerint, tãtundem ſaltem temporis uacent ab officiis; nec in eisdem confirmari poſſint a monialibus; niſi grauis cauſa extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas ante tempus, officio præfinitum, inde mouere poſſit, ſi id male adminiſtrant.

Quæ delectæ fuerint, quemadmodum earum obedientia poſtulat, officia ſuſcipiant, & eorum munera ſine recuſatione humiliter exequantur; quæ aliter fecerint ſine iuſta cauſa, quæ Superiori probata ſit, iure ſuffragij priuentur, ut neque ipſæ

alias

alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRAEFECTA *monasterii, tamquam communis omnium monalium mater, ipsarum & corporis, & animae saluti diligentissime consulat; easq. studiose admoneat, ut puro corde sint, uitaq. integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem quae religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro uiribus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uitae & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quaecumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.*

IN *primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidij ac discordiae causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis uinculo colligentur.*

Studeat etiam, ut singulae suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, &, ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis praescriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa praefecta, &, si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC

HVIC autem præfecta, eiusue uicaria, quæ, illa absente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam & obseruantiam præstent, quemadmodum earum uotum postulat.

Quæ uero eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe & iniuriose responderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando, eam impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; ut sua contumaciæ & insolentiæ graues pœnas pendat, apud Superiorem accusetur ab iis, quas Discretas appellauimus; quæ nisi id fecerint, flagella, disciplinæ nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipsæ publice, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniã ipsæ sponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliaq. adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendas; atque ad uirtutes omnes studiose sectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam sibi a præfecta impositam, pertinaciter recusent; neue superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obyciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, ut statim ad singularum monialium pedes terram

ram exosculetur, sibiq. flagella nomine disciplinæ adhibeat.

In negotiis paulo grauioribus præfectæ nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij.

In iis uero, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; iis, quæ id commiserint, ea pœna sit, ut priuatæ Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio possint, arbitrio Superioris.

Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quæ triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commoratæ.

DISCRETAE *probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant.*

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

MONIALES *reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi præponantur, quæ ætate matura, & spectata probitate sint. Hæ diligenter, fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adsistant, ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsæ audiant, ac studiose animaduertant. nec enim quidquam aut ita se-*

creto proferri, ut eas lateat; aut quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patientur; in quo si quidquam secus commissum fuerit earum culpa, uel negligentia, grauissima pœna sui Superioris arbitrio puniantur.

NOVITIARVM *curam sola magistra electa, loco, a ceteris monialibus separato, habeat; alia præterea nulla.*

Hæc nouitias in timore & cultu Dei, & in obseruatione religionis erudiat; coneturq. & uitæ exemplo quæ nullam habeat ansam reprehensionis, assiduisq. admonitionibus, ita eas instituere in spiritualis & sanctæ uitæ ratione, ut progredientes, Deo adiutore, perfectæ eius ancillæ possint euadere. Quæ autem sibi id temere assumpserit, ut aliquam ex nouitiis erudiat; ius ei suffragij adimatur, ut neque eligere, neque eligi possit, quamdiu Superiori placuerit.

IANVAE *septorum monasterij die clausæ sint una saltem claue; quæ ab antiquiore ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri possint. Nequaquam autem aperiantur, nisi duabus ianitricibus præsentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur, quarum altera asseruetur a præfecta, altera uero ab eadem ianitrice antiquiore. Cum autem ianuæ aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eo accedere, ut externum quidquam aspiciant, uel cum ullo omnino, aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id ausa*

fuerit,

fuerit, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. qua pœna etiam plectatur ea, quæ ianuæ præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

QVO tempore mutantur officia; una, aut duæ moniales maturæ ac prudentes præficiantur monialium laboribus.

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda sunt; iisq. distribuant, quæ ad id opus faciendum sunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea præsente, quæ rotæ est præposita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quæ contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinæ nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si quæ uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quottidie adhibeatur; qua absoluta, inter se conferant, quæ audierint, certatimq. eiectis uitiis, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monianialium condicione, & instituto abhorrentes, inferantur.

PRAE-

PRAEFECTAE, *etiam si earum officium sit perpetuum, scribæ, ac reliquæ, quæ monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant. Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summatim referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius uicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autem aut sibi uindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.*

Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singulæ capsæ constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quæ duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausæ sint; quarum altera a præfecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & præfecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quæ eius rationem ineat, interfuerint. Duabus item clauibus, iisq. diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quæ singulæ a singulis matribus, ei officio præpositis, custodiantur. Eæ autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAE-

PRAEFECTA *et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo pſſint; niſi ſciente, conſentiente, ac præſente eorum Superiore, aut eius uicario; ſeruatis item cæteris, quæ iure ſeruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus ſit.*

Neque item ædificare, niſi conſentientibus Superiore, ac ciuibus monaſterij curatoribus, qui operam dabunt, vt id quam minimo ſumptu, commode, ac decenter fiat.

QVAE *præpoſitæ ſunt curæ ægrotantium, pias & miſericordes ſe illis præbeant, quanta maxima poſſunt, & patientia, & diligentia; ac tales ſe illis præſtent, quales ceteras uellent, ſi ipſæ ægrotarent.*

Ægrotis cibus, & medicamenta opportuna a præfecta, & ab electis ad id miniſtris ita adhibeantur, vt monaſterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis cauſa eas quottidie uiſitet, vt, & ſolatio ſit, et melius ab eis cognoſcat, ac curet, quæ ipſis ſint neceſſaria.

Si uero aliqua moritur, confeſſor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur ſepta monaſterij tunc, cum eius corpus ad ſepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore perſoluendum ſit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CVM *primum puellæ ad ſuſcipiendum, ſacrum habitum offeruntur; monialium præfecta pa-*

rentes, uel eos, quorum curæ commissæ sunt, admoneat excommunicationis; quæ proposita est a sacro Tridentino cõcilio iis, qui suas puellas, uel alienas inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religionem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius consensus requiretur.

Ses. 25. c. de Reg. monial.

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores, aut tres, quæ sint unius generis ac familiæ, recipi possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem familiæ recipi liceat; si ita monialium Capitulo uideatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis ad suscipiendam religionem admittenda, quidquã polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secreto examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit; consentiente etiã illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, uita, ætate, quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia uoluntate puellæ. Quæ anno saltem antequam examinetur, & monialium Capitulo admittenda proponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq. Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inquisitio

ſitio mature fieri poſſit. Quo etiam tempore ipſa confeſſori illius monaſterii, aut cui Epiſcopus eiuſmodi munus puellas has audiendi commiſerit, ſemel ſingulis menſibus peccata ſua confiteatur, ſacroſanctamq. ſumat Euchariſtiam, ac perſæpe moniales in locis collocutionum alloquatur; ut ab eis tum explorari accuratius, tum admoneri melius poſſit de omnibus, quæcumque illi agenda & ferenda erunt religionis cauſa intra ſepta monaſteriorum; ne ullo umquam tempore conqueri, & inſcitiam excuſare poſſit.

De puella admittenda ad ſuſcipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad profeſſionem, ferantur tacita ſuffragia; ut ſingulæ moniales, nullo affectu impeditæ, libere ſuæ conſcientiæ poſſint ſatisfacere.

Nec uero huiuſmodi puella ad religionem, neue nouitia ad profeſſionem recipiatur; niſi duas ex tribus partibus ſuffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admiſſio, aliter facta, quam præſcriptum ſit, irrita ſit, & nulla.

Præfecta uero, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officii adminiſtratione ſubmota, uelo etiam ad ſex menſes eo ipſo priuata eſſe intelligatur.

Præfecta autem ſtatim de ſuffragiorum exitu Superiorem admoneat; ut in librum, ad huiuſmodi uſum inſtitutum eius nomen, quæ recepta ſit, ab eo referatur.

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quæ iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam præter sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

De monialibus.

VT *in monasterijs regularium mulierum, quæ in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, &, si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant: nos has pie rectéq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouinciæ nostræ utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quæ Regularium curæ commissæ, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectæ non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio* IIII. *nobis data, seruari omnino iubemus.*

De monialium numero.

Ex Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat. Sess.25.c.3 De Reg.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professæ uelo utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cum aliis monasteriis eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regularibus; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc aliis monasteriis, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidebuntur, attribuantur.

De præfectis & aliis ministris monialibus.

EPISCOPI *ad duos menses, posteaquam hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas & quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quã ipso facto subeant, vt illa iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis; aut eorum uicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; vt an recte se habeant, cognosci, & de ijs, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, vt aliæ in earum locum ritè sufficiantur.*

NVLLA *monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliã, honores, officiaue cuiusuis generis, sui monasterij quærat, hac constituta pœna, vt & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitratu.*

Singulæ, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibiq. Dei gloriam & commu-

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, *quocumque nomine appelletur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quaeue in uitae honestae laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praeest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint, quaeue annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.* Sess.25.c.7

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria, Discretae etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi eae a Capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragiis coram Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clatros stet, ex decreto Tridentini concilij. c.eod.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discretae pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germanae sorores sunt,

sunt, si earum una monasterio præficitur, reliquæ sorores, neque uicaria, neque Discreta, neque ianitrices fieri; neque scribæ, aut celeraria officio fungi possint.

Minora uero officia, ueluti ianuæ, rotæ, sermonibus præpositarum, earumue, quæ nouitias docent, sacristiæ præfectarum, & quæ iis præsunt, quæ manuum industria sese exercent, illarum præterea, quæ scribæ, aut raticionatoris munere funguntur, & quæ ægrotis ministrant, ab eo, qui electioni præest, una cum confessore, præfecta, uicaria, & Discretis pro earum mentis conscientia, quibus opportunum uidebitur, tribuantur. quo decreto nihil derogatum sit iis monasteriis, in quibus ad huiusmodi officia Capituli suffragiis moniales deligi solent.

Earum officia, quæ electæ fuerint, sint duorum annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summum trium. illis cum perfunctæ fuerint, tãtundem saltem temporis uacent ab officiis; nec in eisdem confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas ante tempus, officio præfinitum, inde mouere possit, si id male administrant.

Quæ delectæ fuerint, quemadmodum earum obedientia postulat, officia suscipiant, & eorum munera sine recusatione humiliter exequantur; quæ aliter fecerint sine iusta causa, quæ Superiori probata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipsæ

alias

alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRAEFECTA *monasterii, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animae saluti diligentissime consulat; easq. studiose admoneat, ut puro corde sint, uitaeq. integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem quae religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro uiribus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uitae & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quaecumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.*

IN *primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidij ac discordiae causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis uinculo colligentur.*

Studeat etiam, ut singulae suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, &, ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis praescriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa praefecta, &, si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC

HVIC autem præfectæ, eiuſue uicariæ, quæ, illa abſente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam & obſeruantiam præſtent, quemadmodum earum uotum poſtulat.

Quæ uero eius iuſſa neglexerit, neque pœnitentiam ſibi impoſitam adhibere uoluerit, aut ſuperbe & iniurioſe reſponderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excuſando, eam impedierit, quominus illas reprehendat, aut caſtiget, quæ aliquid commiſerint; ut ſuæ contumaciæ & inſolentiæ graues pœnas pendat, apud Superiorem accuſetur ab iis, quas Diſcretas appellauimus; quæ niſi id fecerint, flagella, diſciplinæ nomine, ſibi ſemel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, ſiue Capitulum habeat, corrigendi cauſa moniales pro erratis, quæ ipſe publice, uel in ſuorum officiorum munere admiſerint, quorum ueniã ipſæ ſponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliaq. adhibendi, quæ earum inſtitutis tradita ſunt ad ipſas in humilitate, & ſui contemptione continendas; atque ad uirtutes omnes ſtudioſe ſectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam ſibi a præfecta impoſitam, pertinaciter recuſent; neue ſuperioris temporis delicta ſibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiſerit, ei hæc ſit pœna, ut ſtatim ad ſingularum monialium pedes terram

ram exosculetur, sibiq. flagella nomine disciplinæ adhibeat.
In negotiis paulo grauioribus præfectæ nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij.
In iis uero, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.
In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; iis, quæ id commiserint, ea pœna sit, ut priuatæ Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio possint, arbitrio Superioris.
Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quæ triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commoratæ.

DISCRETAE *probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant.*
Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

MONIALES *reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi præponantur, quæ ætate matura, & spectata probitate sint. Hæ diligenter, fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adsistant, ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsæ audiant, ac studiose animaduertant. nec enim quidquam aut ita secreto*

fuerit, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. quà pœna etiam plectatur èa, quæ ianuæ præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

QVO *tempore mutantur officia; una, aut duæ moniales maturæ ac prudentes præficiantur monialium laboribus.*

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda sunt; iisq. distribuant, quæ ad id opus faciendum sunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea præsente, quæ rotæ est præposita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quæ contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinæ nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si quæ uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quottidie adhibeatur; quæ absoluta, inter se conferant, quæ audierint, certatimq. eiectis uitiis, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monianialium condicione, & instituto abhorrentes, inferantur.

PRAEFECTAE, *etiam si earum officium sit perpetuum, scribæ, ac reliquæ, quæ monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant. Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summatim referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius uicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autem aut sibi uindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.*

Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singulæ capsæ constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quæ duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausæ sint; quarum altera a præfecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & præfecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quæ eius rationem ineat, interfuerint. Duabus item clauibus, iisq. diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quæ singulæ a singulis matribus, ei officio præpositis, custodiantur. Eæ autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAE-

PRAEFECTA et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo pſſint; nisi ſciente, conſentiente, ac præſente eorum Superiore, aut eius uicario; ſeruatis item cæteris, quæ iure ſeruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus ſit.

Neque item ædificare, niſi conſentientibus Superiore, ac ciuibus monaſterij curatoribus, qui operam dabunt, vt id quam minimo ſumptu, commode, ac decenter fiat.

QVAE præpoſitæ ſunt curæ ægrotantium, pias & misericordes ſe illis præbeant, quanta maxima poſſunt, & patientia, & diligentia; ac tales ſe illis præſtent, quales ceteras uellent, ſi ipſæ ægrotarent. Ægrotis cibus, & medicamenta opportuna a præfecta, & ab electis ad id miniſtris ita adhibeantur, vt monaſterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis cauſa eas quottidie uiſitet, vt, & ſolatio ſit, et melius ab eis cognoſcat, ac curet, quæ ipſis ſint neceſſaria.

Si uero aliqua moritur, confeſſor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur ſepta monaſterij tunc, cum eius corpus ad ſepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore perſoluendum ſit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CVM primum puellæ ad ſuſcipiendum, ſacrum habitum offeruntur; monialium præfecta pa-

rentes, uel eos, quorum curæ commissæ sunt, admoneat excommunicationis; quæ proposita est a sacro Tridentino cõcilio iis, qui suas puellas, uel alienas inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religionem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius consensus requiretur.

[.25.c. de Reg. monial.]

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores, aut tres, quæ sint unius generis ac familiæ, recipi possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem familiæ recipi liceat; si ita monialium Capitulo uideatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis ad suscipiendam religionem admittenda, quidquã polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secreto examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit, consentiente etiã illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, uita, ætate, quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia uoluntate puellæ. Quæ anno saltem antequam examinetur, & monialium Capitulo admittenda proponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq. Superiori patefecerit, vt interim huiusmodi inqui-

sitio

sitio mature fieri possit. Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterii, aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur, sacrosanctamq. sumat Eucharistiam, ac persæpe moniales in locis collocutionum alloquatur; ut ab eis tum explorari accuratius, tum admoneri melius possit de omnibus, quæcumque illi agenda & ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum; ne ullo umquam tempore conqueri, & inscitiam excusare possit.

De puella admittenda ad suscipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad professionem, ferantur tacita suffragia; ut singulæ moniales, nullo affectu impedita, libere suæ conscientiæ possint satisfacere.

Nec uero huiusmodi puella ad religionem, neue nouitia ad professionem recipiatur; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admissio, aliter facta, quam præscriptum sit, irrita sit, & nulla.

Præfecta uero, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officii administratione submota, uelo etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

Præfecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat; ut in librum, ad huiusmodi usum institutum eius nomen, quæ recepta sit, ab eo referatur.

CVM *primum suffragijs Capituli aliqua recepta est; statim omnes uestium delitias, & inanem ornatum deponat; & nigro, uel fusco uestitu, aut albo, at non serico induatur, ea modestia & submissione; vt omnes intelligant, eam mundo renunciasse, vt Deo religiose inseruiat. quo uestitu semper vtatur; donec in monasterium introeat, & interea a choreis & spectaculis inanibus abstineat.*

Quæ uero eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium uestibus in monasterio indui non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq. concessu Episcopi, & monialium Superioris; quibus liberum sit, uel producere, uel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire uidebitur.

Tumultus autem euitandi causa, deducatur mane ad monasterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq. inuitatu aliorum, & sola introducatur in ecclesiam interiorem monasterij: Missaq. audita, & sumpta communione, ceterisq, solemnibus cæremoniis adhibitis, coram reliquis monialibus, a Superiore, aut monasterij confessore uestiatur, qui illam adeo grauem, sacramq. actionem aliquo pio sermone prosequatur. Quod etiam in professione seruetur. Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, ne puellæ nouitiæ nomen gentilium fæminarum imponat; sed sanctarum, quæ ab Ecclesia celebrantur.

Quæ

Quæ puella postquam monialium uestem suscepit, amplius e monasterij septis exire non possit; nisi forte nondum professam pæniteret in monasterium introisse. Si uero semel exierit, nulla illi in posterum facultas redeundi concedatur.

Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini concilij nihil monasterio detur, præter id, quod necessarium sit ad uictum & uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu; quod totum repræsentari uolumus, antequam puella in monasterium ingrediatur. Sess. 25. c. 16.

De nouitiis ad professionem recipiendis.

QVONIAM *ex Tridentini concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nullamq. parit obligationem; curent Episcopi, ne nouitia ulla ante illam ætatem & tempus ad professionem admittatur. Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut, uel ipse, uel si is abest, impediturue, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat; perspiciatq. an eiusmodi condicionibus sit, quas monasterij illius & ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum; ei denique demonstret, quam grauis ea res sit, quamue multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea, antequam ad professionem recipiatur, uinculi uim in-* c. 15.

.16. telligat, quo se obstringi uult. Si præfecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini concilij decreto ab eius officio tamdiu amoueatur, quoad Episcopo uidebitur.

Nouitia ne examinetur intra septa monasterij, sed extra, in publica eius monasterij ecclesia, vt libere & fidenter suam uoluntatem exponere possit.

Quod uero professione facta, eleemosynæ gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, & earum Superiori probatum, deponatur; vt nullo impedimento tum monialibus præsto esse possit.

Nulla autem renunciatio bonis a nouitia fiat; nisi, quemadmodum a concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius uicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

Et quoniam, quæ moniales, professione facta, uelum susceperunt; quottidie suæ religionis diuinum officium dicere debent; nulla ad professionem admittatur, quæ congrue legere & officium dicere nesciat. id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi, qui, se præsente, eam legere iubebit.

Professionis autem & diei, & anni, quo facta est, in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quæ scribe officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quæ professa sit, si

si modo scribere sciuerit, & Superioris, qui eam admiserit.

Quod die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresteriys, ædibusq. monialium, ab eius propinquis & amicis conuiuia ne fiant, neue bellaria dentur.

De diuinis officiis, precationibus & lectione monialium.

CVM *ad sanctimoniales ualde pertineat laudare assidue* DEVM *creatorem, conseruatorem, & redemptorem mundi, eidemq. gratias agere, & supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat; idcirco moniales omnes die noctuq. chorum freqnentent; sacrisq. officiys distincte, attenteq. ab ipsis & uoce, & pio animi affectu celebrandis, intersint; illis solum exceptis, quarum præfecta iusti impedimenti excusationem acceperit.*

Adsint autem singulæ initio diuinorum officiorũ, congruenti sui ordinis uestitu indutæ, in suis ac propriys locis, & usque ad finem persistant; non prius inde discedentes, quam præfecta, aut uice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit.

Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint, colloquia etiam risus, quidquid præterea indignũ est domo DEI, *& eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione, omnino amoueantur.*

Quæcumque autem contra hæc, quæ iussa sunt, aliquid fecerit, præfectæ arbitrio pro modo culpæ acriter puniatur.

Et quia mentis oratio tanto præstantior ea, quæ solum ore exprimitur, quanto anima est excellentior corpore; piis incredibile solatium affert, & fructum; eosq. quottidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideo moniales & Velatæ & Conuersæ præter horas canonicas, aliasq. orationes, quas ex officio habere debent, quottidie in chorum uniuersæ conuenientes, nisi necessario impediantur, saltem per horam, mentalem orationem adhibeant; semihora uidelicet post matutinum, itemq. post nonam, aut completorium; sublatis ad Deum mentibus piis & salutaribus rebus contemplandis: præsertim uero uitam, doctrinamq. D. N. IESV CHRISTI, *atque eius sancta mysteria studiose meditabuntur, passionem uidelicet, mortem, resurrectionem, ascensum in cælum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia, aliaq. eiusmodi, quæ ad Dei gloriam, & propriam proximorumq. salutem pertineant.*

QVONIAM *uero a Tridentina sancta synodo prohibetur, ne in choro, uel monasterii septis, sed in ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubiq. obtemperetur.*

DIEBVS *festis ut otium, a quo mala omnia oriuntur,*

untur, euitetur; moniales tempus, quod sibi a diuinis officiis & consuetis orationibus superfuerit, in sacra aliqua lectione consumant, quæ ad Dei, & sui ipsius cognitionem eas ducat, uiamq. monstret perfectionis & æternæ uitæ; idq. uel separatim, uel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis & fructuosa sit animarum oblectatio, uitia coerceat, ad uirtutes inflammet, contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat.

Quod ne accidat, Superior, aut confessor omnes monasterii libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in uirtute obedientiæ suos proferre cogens.

De communi uitæ usu, ac de proprietate tollenda.

IN *omnibus monasteriis, quod ad cibum, potum somnum, uestitum, ceterasq. res attinet, omnes communiter uiuant, ut a sacro Tridentino concilio decretum est; neque quidquam inter eas differat, aut alia alii præferatur, aut posthabeatur, quemadmodum uotum paupertatis postulat; ut tuum, & meum, atque omnis priuata rerum possessio & re, & uerbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum usus; neque ulla sit, quæ quidquam possideat, aut adhibeat, vt proprium, etiam si ad necessitatem concessum sit. Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscumque generis sint, eleemosynæ etiam & quæstus ex laboribus;* c. 2.

bus; liuelli præterea, legata & bona mobilia & immobilia, quæ testamento relicta, & quæ donationis, uel alia quauis causa obtinuerint, a singulis monialibus ad communem monasterii vtilitatem conferantur. præfecta uero pro sua prudentia & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimum consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis uotum.

Vtq. omnis proprietatis occasio tollatur de monasteriis; confessores, ac præfectæ, uoti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt, vt curent omnes vestes lineas, laneas, vel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas; duasq. ex monialibus, quo tempore mutantur officia, iis excutiendis, purgandis & sarciendis præficiendas; quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, et, vt usus feret, eas distribuant; nullaq. uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quottidianum usum sunt necessaria. Aegrotarum uero vestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquantur.

Dona, quæ singulis mittantur, ad præfectam adferantur; nec ulla possit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente et consentiente præfecta, quæ in id omnino incumbere debet, vt ex monasterio uitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuique permittat, vt pecuniam apud se habeat.

TER

TER *autem in singulos annos, Praefecta una cum Discretis, cellas & supellectilem singularum monialium diligenter inquirat; & scrutetur, ne ulla quidquam habeat proprij, aut plus quam quantum ei ad suum usum concessum fuerit.*

Quod si qua proprij aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua & passiua uoce priuata sit ex Tridentini concilij decreto; atque etiam iuxta suae regulae & ordinis constitutiones puniatur; multoq. magis, quae ex communi, aut ex eo, quod alicuius usui tributum sit, furtim sibi aliquid uindicauerit. c.2.

Si praeterea speculum, catellus, unguenta, aut suffimenta, & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; Superior statim id e monasterio auferendum, et eam apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue uelata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, largiri, aut uendere esculentas res, uestes, aut bona, cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare omnino non possit. Quae secus fecerit, uelum ei per mensem adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit praefectae concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, uel aliud exiguum elargiendi propinquis, aut bene merentibus.

AD *sonitum minoris campanae omnes conueniant*

niant ad benedictionem mensæ, quam præfecta, uel uicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

Deinde loco et ordine discumbentes non prius discedant, quam Deo gratiæ actæ fuerint. quæ non obedierit, uno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & uesperi ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quottidie legatur, omnibus discumbentibus, cum silentio & attentatione audientibus; vt una cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, uno loco dormiãt, a præfecta, aut a uicaria optime concluso; cuius claues ab ipsa præfecta asseruentur.

Singulæ autem in singulis lectis omnino dormiãt, & in singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, vt omnes capere possint.

Cellæ uero diu, noctuq. apertæ sint; vt præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq. ubi dormitur, clauso, præfecta, aut eius uicaria, aut aliqua ex Discretis, omnes cellas uisitet; ut, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

MONIALIBVS *nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam,*

diam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq. renunciantes, in septa monasterij se incluserunt.

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidiis maxime patet, communiatur; curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clatri, seu cancelli construantur; qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter uirgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, non plus omnino, quam uncia intersit. Sint autem uirgæ ita solidæ, ut neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo uero cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quæ moueri nequeat; sitq. exiguis foraminibus, ad audiendi tātum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quæ aperiri possit, cum erit colloquendum, apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum, cuius clauis a præfecta custodiatur; neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, uel ordinis Superioribus, aut cum parentibus, & fratribus monialium, & aliis arcta propinquitate generis coniunctis; aut cum instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

Quod

Quod uero ad huius fenestellulæ concessionem attinet, excepta sint monasteria; quorum moniales uel lege, uel consuetudine ab externis hominibus conspici numquam solent.

Ostia locorum, quæ collocutioni solum & intus, & foris sunt attributa, semper clausa sint; quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium; quæ audiendis sermonibus sint præpositæ; nec, nisi, cum opus sit longiori collocutione, aperiantur. ceterum ianitrix ex clatrata ianuæ fenestellula, ianua tamen clausa, rotariæ ex rota, respondebunt pulsantibus.

Loca autem intus, & foris collocutioni attributa, cum ibi sint, qui loquantur, semper pateantur, ut, quinam sint, uideri possint.

OSTIA, *per quæ a septis monasterij in exteriorem ecclesiam patet aditus, ad mensem muro obstruantur. Si quid in hoc præfectæ culpa, uel negligentia commissum fuerit; ea & officio, & uelo Superioris arbitrio priuetur.*

OMNES *fenestræ, et cancelli, et quicumque locus per quem moniales externam ecclesiam introspicere possint, inædificentur, præter fenestram, in qua collocata est rota, & fenestellulam ad solum sacrosanctæ Eucharistiæ sumendæ usum constitutam, ac illam fenestram, per quam corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, a sacerdote celebrante elatum, aspicere possint.*

Ea fenestra perpetuo lineo panno contecta sit, qui

tantummodo, cum sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoueatur. fenestræ autem ratio sit eiusmodi, ut sacerdos ex altari moniales intueri nequeat.

CVRENT *Episcopi, & alij Superiores, ne e uicinorum ædibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; maxime uero si fratrum cuiusuis ordinis, aut presbyterorum ædes illis immineant: quo casu parietes altius tolli, et nouos ædificari iubeant eorum sumptibus, quorum Episcopi, & ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.*

Quamobrem etiam sæcularium principum auxilium implorent, ut monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, secure per monasterium ambulare liceat.

Regulares uiri in posterum, ne in ea loca migrent; neue areas, monasteriis monialium proximas, ædificandi causa emant, unde monialium aspectus fieri possit.

Moniales item monasteriorum ædificatione uicina regularium uirorum ædibus, aut iis locis, unde ipsæ ab illis inspici possint, in posterum prohibemus.

Ædes, proximæ monasteriis sanctimonialium, famosis mulieribus ne locentur.

Neue ibidem spetacula, cantus, saltus, ludi, & huiusmodi profanæ res, et inanes exerceantur, quæ eas sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam præbere possint.

QVEMADMODVM *a sacro Tridentino concilio* Sef. 25. d Reg. c. 5.

cilio

cilio sancitum est, moniali professæ nulla ratione e monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, quæ ab Episcopo probata sit.

Huiusmodi uero licentia egrediendi nullo pacto permittatur; nisi id grauissima res, & summa necessitas postularit; neque ijs monialibus, quibus nisi, ex summi Pontificis concessu, egredi fas est.

Apostatæ, fugitiuæ, & delicti causa eiectæ monasteriis, quæ cum sacro uestitu, aut sine eo uagantur, non sine scandalo religonis; ab Episcopis, ceterisq. earum Superioribus, petito etiam sæcularium principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur; ut ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quod si Superioribus in monasteria restitui debere minime uideantur; in earum mulierum numerum, quas Cōuertitas uocant, cum bonis, quæ attulerunt ad monasterium, adscribantur. ea autem bona, illis mortuis, priori monasterio restituantur.

SI *quæ monialis in monasterii septa marem, aut fæminam, cuiusuis ætatis, condicionisue, etiam si matres, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur; eiq. singulis sextis feriis ieiunanti, nihil præter panem & aquam ad cibum et potum adhibeatur, atque ad annum uelum adimatur. Eandem pœnam subeant, quæ rotæ, & ianuæ propositæ fuerint, præfectæ etiam, et quæuis aliæ, quarum consensu id commissum sit.*

Quicum

Quicumque uero clericus, siue sæcularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, condicionis, ipsarum monialium septa interdiu, uel noctu introire ausus fuerit; præter excommunicationis pœnam, quam ex concilij Tridentini decreto ipso iure subit; alijs etiam grauissimis pœnis, habita personæ, criminisq ratione, puniatur. Et si ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat, suorum etiam ordinum munere ex Ordinarij uoluntate prohibeatur suisq. omnibus beneficijs priuetur. quo decreto excipimus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operam & industriam Superior septa ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, scripto permiserit. Is autem meminerit sibi a Tridentino concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi, nisi in casibus necessarys; ideoq. caueat, ne, quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur. atque ut in hac necessitate dignoscenda una eademq. ratio ubiq. seruetur, & ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in cōsilium omnibus monasteriorum Superioribus, etiā regularibus, statuat, ac præscribat, quæ opera in monasteriis necessarium externorum ingressum requirant. quam uero rationem in hac re præscripserit; ea ab omnibus, etiam Regularibus, inuiolate seruetur.

c.eod.

c.eod.

INTRA *septa monasterij mares & fœminæ cu*

iusuis generis, etiam si ipsis monialibus inseruiãt, uel sint ætate confecti, nulla de causa pernoctare possint, proposita pœna excommunicationis latæ sententiæ, quam & is, qui pernoctarit, & præfecta, quæ id permiserit, subeat; quibus addantur aliæ pœnæ Superioris arbitratu.

Neue intus in eisdem septis boues, equos, & iumenta cuiusuis generis alant.

Si contra fiet, præfecta tres menses ab officij sui munere amoueatur.

MONIALES *cum nemine externo omnino colloquantur; nisi is licentiam scriptam, & obsignatam a Superiore monasterij, aut ab eo, quem is suo nomine substituerit, atque in cancellaria Episcopali gratis descriptam attulerit. Quæ contra id fecerit, priuetur trium mensium facultate loquendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiã propinquis; cogaturq. singulis sextis ferijs eius temporis, disciplinæ nomine, flagella sibi publice adhibere, & orare eo psalmo, Misere mei Deus. Licentiæ autem, scripto permissæ, accipiantur ab ijs, quæ rotæ sint præpositæ; priusq. ad præfectam deferantur, quam illæ accersantur, quæ scripto nominatæ sint. Præfecta ubi scriptum legerit, manumq. et signum eius agnouerit, cuius officium sit facultatem colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominentur, ut cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim descripti sint; idq. ad communem collocutionis fenestellam,*

nestellam, non ad ianuam, neque in ecclesia, aut alibi, præsentibus semper monialibus arbitris ei muneri præfectis. Quæ uero ad colloquendum accesserint, breui finem loquendi faciant; caueantq. ne tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

NON est ferendum, ut moniales, præsertim sacris diebus, aberrantes ab oratione, ceterisq. pijs exercitationibus, sermonibus minime necessariis tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumitur sacrosancta Eucharistia, & quoties dies festi ex præcepto Ecclesiæ celebrantur, tempore etiam Aduentus & Quadragesimæ, in uigilijs præterea de præcepto, omni denique tempore, cum diuina fiunt officia, moniales cum externo nemine omnino colloqui possint, nisi necessitas ita postulet.

MONIALES uero tam quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt, quam illæ, quæ loquentur, ne monasterium absurdis & inanibus rumoribus cõpleatur, cum nemine omnino communicent, quæ ab externis acceperint, nisi cum præfecta, si eis expedire uidebitur, ut aliqua ad eam referantur.

VIGILENT præfectæ, & quæ sermonibus audiendis præpositæ sunt, ne quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat, simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur. Quod si id a quoquam commissum fuerit, is ab Episcopo; quæ uero cum eo collocuta fuerit, & quæ scientes permiserint, a suo Superiore, harum constitutionum præ-

scripto, graui pœna eorum arbitratu afficiatur.

QVICVMQVE *uero clericus siue sæcularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus & condicionis ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, ut præscriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit, grauiter puniatur.*

Hoc autem edicto neque patres, neque fratres teneri uolumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis ceteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus & sororibus tantum colloqui, non tamen septa umquam ingredi, licebit.

NEMINI *omnino neque sacro, neque profano, neque mari, neque fœminæ liceat adire monasteria monialium docendi causa cantum, quem figuratum uocant.*

In iis tamen monasteriis, in quibus non in exteriori ecclesia a sæcularibus, sed intus a monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui uiro, moribus & ætate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam collocutionis monialem organistam tantum sonandi artem edoceat, si in eo studij genere plus proficere necesse habeat.

Hæc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent duæ ex iis, quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt.

Quæ contra fecerit, siue præfecta, siue alia; uelo priuetur; aliisq. præterea pœnis afficiatur, arbitratu

tu Superioris.

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo apte locetur, Superioris iudicio ante probetur.

Prohibentur etiam moniales ipsæ intus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, præter organa, & harpichordium, quo ars organo sonandi discitur.

NE liceat monialibus depositi, aut custodiæ causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas, uestes, aut eius generis res ullas cuiusuis personæ, nec uasa quidem florum, aut fruticum.

Quòd si quæ in præsenti habeant, vt omnis incommodi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent, ea restituant.

Contumacibus, aut negligentibus pœna sit; præfectis, officij, ceteris, ueli spoliatio.

MONIALES, ne animi quidem relaxandi causa, sæcularium uirili, aut muliebri uestitu utantur, cum dedeceat Dei famulas, uestes, ab earum professione alienas, induere. uerum, decoro semper seruato omnium & temporum, & actionum, permittente præfecta, honeste, &, quemadmodum sacras Deo uirgines decet, animum remittere licebit.

MONIALES etiam ne offulas, aut cetera huiusmodi conficiant donandi gratia, prohibemus propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Quæ contra decretum, aliud com

miserit, uel permiserit, Superioris arbitratu puniatur; maxime uero in præfectam animaduertatur.

NVLLI *moniali fas sit ad quemquam secreto littera scribere, præter Superiorem et Episcopum si de aliqua graui re esset admonendus. Neque ad se missas litteras aperire, & legere, nisi præfecta prius eas coram uicaria legerit; aut se præsente legi iusserit.*

Quæ contra hanc legem aut scripserit, aut acceperit litteras; per duos menses e sua cella pedem non efferat; & singulis sextis ferijs, ita ieiunare cogatur, vt tantum pane & aqua uescatur. Ac si eæ litteræ suspicionem aliquam criminis haberent ea, ad quam scriptæ fuerunt, præter prædictam pœnam, sex menses & facultate loquendi ad fenestellam monialium collocutionis, & uelo priuetur. Verum ne præfecta falli possit, fictis, ei litteris, ostensis, quæ aliæ sint ab acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quiæ rotæ præpositæ fuerint, omnes accipient litteras, quæ ad monasterium peruenerint; easq. statim ad præfectam afferent; a qua etiam litteras, a monialibus scriptas, accipient clausas, & obsignatas coram eadem ipsa, quas deinceps nuncijs externis tradent.

De

De conuersis.

CONVERSIS, *minimum quadraginta annos natis, & Superiori probatis, facultas sit exeundi e septis monasterij, propter negotia monasterio necessaria; permittente tamen praefecta, quotiescumque exeundem fuerit.*

Cui etiam liberum sit, eas, si ita uidebitur, intra septa semper retinere. quod ut faciat, si modo possit, eam uehementer cohortamur.

Ad funera autem ne prodeāt, nisi quae ordinis sint mendicantium.

Exeuntes uero binae prodeant; neque longius discedant, altera ab altera, quam ut se inuicem aspicere, & audire possint.

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnum capiant.

Caueantq. ne in cuiusquam famosae personae domum introeant, etiam si illa de monasterio bene merita fuerit.

Neue in domicilijs, ubi aliae honestae mulieres non habitent, pernoctent.

Neue litteras, aut mandata clam perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuncient; quod foris uiderint, aut audierint.

Delinquentibus poena sit, carcer, aut etiam grauior arbitratu Superioris.

De puellis sæcularibus, quæ in monasteriis educantur.

PVELLAE sæculares cuiusuis generis, conditionis & ætatis, quæ nunc in clausura monasterij, educationis, aliaue causa commorantur, post annum e monasterio exire cogantur; nisi omnibus ys prædita, quæ ad suscipiendam religionem, monasterij institutis, Tridentini concilij, & harum constitutionum decretis requiruntur, monachalem uestem sumere uoluerint. Episcopis tamen facultas permittitur probabili de causa prorogandi tempus suo arbitratu, consentiente Superiore regulari in iis monasteriis, quæ ei subiecta fuerint.

In posterum puellæ, educationis causa, in monasteria ne recipiantur sine licentia, scripto permissa ab Episcopo, ac Superiore regulari, si ei subiectum fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scriptus Metropolitani consensus.

Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ habeant, a quibus regi, & educari commode possint; aut iis, quæ decimum annum non compleuerint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt e monasterio, amplius aut in illud, aut in nllum præterea aliud admitti non possint; nisi cum moniales fieri uoluerint.

Huiusmodi autem puellæ nigri tantummodo, aut fusci, uel albi coloris uestes, non sericas, adhibeant. nullo præterea exquisito ornamenti genere vtantur;

tur; ne sint cincinnata; neue habeant inaures, nec monialia, aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, aliisue externis ne colloquantur; nisi eisdem seruatis, quæ supra de monialibus eo in genere decreta sunt.

Dormiant, cibum capiant, uersenturq. loco separato a monialibus, iis exceptis, quæ ipsis regendis, & instituendis præpositæ sunt; cum nullaq. moniali consuetudinem habeant, præterquam in ecclesia, cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta aureis cuius pecuniæ dimidium in singulos sex menses repræsentetur. quod si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur, quos magistratus monasterio omnino satisfacere cogant.

Quæcumque ex iis puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. idque, ut facilius, ac melius eius libera uoluntas exquiri & explorari possit.

Puellas uero, domi suæ foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat, ne ad fenestellas quidem, aliaue collocutionis loca. quod si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

De

De concionatoribus, confessoribus, uisitatoribus, & cappellanis.

QVI *monasterijs præsunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas ecclesiæ, Dei uerbum prædicent; easq. erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.*

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis a Superiore monasterij licentia permittatur.

PRAEFICIANTVR *etiam monialibus confessores & ætate prouecti, & prudentes, & Deum timentes; qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq. sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum* f.25.c. .de Reg. *Tridentinum concilium debere censuit.*

NEMO *Regulares peccata monialium possit audire; nisi prius a generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut, eo absente, ab ipsius uicario generali probatus fuerit; cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, ubi fuerit monasterium, aut eius uicario. Omnes monialium & sæculares, et regulares confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutentur; nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium,*

postulare

postulare uideatur, ut illis tempus prorogetur.
Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis a Superiore aliqua de causa concessum fuerit; excepta causa administrandi sacramenta ægrotis monialibus, cum graui & periculoso morbo laborant.

Quo tempore dum intra septa commorantur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate ceteris præstent, comitentur. Eædemq. omnes prosequantur, quicumque septa monasterij introierint, etiam Superiores, ac uisitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. quam consuetudinem nisi præfecta seruarit, officio moueatur Superioris arbitrio.

CONFESSORES *in monasteriorum locis, quos forestérias uocant, cibi capiendi causa ne morentur, nisi confessionis tempore.*

Neque tum etiam ibi noctu cubent, nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse possint administrandis sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent, ut in multis monasteriis, quæ sunt in diœcesi.

Nemini autem confessori sæculari, aut regulari assidue habitare liceat foris in foresteriis, & ædibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere; nec, si in iis locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotæ sint; &, si sunt, statim muro obstruantur, ut nihil a monialibus, quod in eo loco agatur,

gatur; aut dicatur, aspici, aut audiri possit. Clatri lamina, & linea tela fenestellulæ eius loci, ubi moniales confitentur, ita compactæ cohæreant, ut remoueri non possint; & inde tantum audiri, aspici autem nullo modo possint. Qui uero confessores in iis deliquerint, statim & officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi, eis arbitrio Superioris adimatur.

EANDEM *pœnam subeant omnes Regulares, & alij cuiusuis generis clerici, qui cibum, aut somnum capient in locis collocutionum, ac foresteriis monialium; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctioriue cognationis gradu coniuncta non sit, dederint, aut ab ea acceperint. Superiores tamen, suo arbitratu, cum illis colloqui, & in foresteriis uesci, & cubare possint, quo tempore uisitant monasteria, si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus. Iidem pecuniam, munera, aut præmia a monialibus ne accipiant, quo illæ aperte intelligant in eiusmodi uisitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, & monialium saluti. Liceat uero ijs Superioribus, qui premuntur inopiæ, sumptu monialium uiuere, cum eas uisitant, aut adeunt alia de causa, quæ ad ipsarum utilitatem spectet.*

REGVLARIBVS, *qui fratres sint monialium,*

permissu

permissu Superiorum, quemadmodum supra dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat; idq. praesentibus ijs, quae collocutioni praepositae sunt. quod si illi aliquos secum adduxerint, ij cum monialibus omnino ne colloquantur, proposita ea poena, quae superius colloquentibus sine licentia est constituta.

SOCII *confessorum Regularium sint aetate prouecti, & Superiori suo probati; neque cum ulla moniali colloqui possint, nisi cum praefecta, & rotae, aut foresteriae praeposita, si quid opus sit confessoribus tum, cum peccata audiunt, eiusdem poenae periculo.*

Praeterea Superiores ex decreto sacri Tridentini concilij quotannis idoneum confessorem extraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant. cui curent ut uniuersae confiteantur; ut, quae huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsae eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquam auderent, liberius mederi suis malis possint, ac diaboli laqueos euadere, una cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo. Sess. ead. c. 10.

SACERDOTES, *qui in monialium ecclesiis publicis rem diuinam facturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio praesidet.*

Ex quibus, qui a monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed a Superiore, aut eius iussu a con-

confessore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum mo nialibus ne colloquantur; nisi cũ ijs, quæ sacristiæ præsunt; quibuscum ad rotam ecclesiæ quam breuissime loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad Missæ sacrificium sint necessaria.

NE *magnifici, & sumptuosi apparatus fiant, cum dies festus ecclesiæ monialium celebratur, sed pii, ac modesti, & qui religionem, non inanem aliquam speciem, præseferant.*

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quoduis musicum instrumentum adhibentes.

PRAEFECTA *monialium neminem ad monasterii famulatum, & procurationem admittat, cuius ætas & mores earum Superiori probati non sint.*

Eiusdem etiam Superioris sit approbatio eorum, qui nunc monialibus inseruiunt. quo in numero medici, tonsores, furno, aut pistrino præpositi, ceteriq. omnes intelligantur, quibus in monalium septa introeundum sit.

Qui monasterii res procurant, quotannis suæ administrationis rationem reddant iis, quos diximus; & ad duos menses bonis prædibus caueant cã cellariis Episcoporum, se fideliter rationem reddituros suæ administrationis. quod si facere neglexe rint, officio priuati censeantur.

IN *parochialibus ecclesiis, quæ monialium mo nasteriis annexæ sunt, perpetui uicarij, ex formu-*

la Tridentini concilij præscripta, ab Episcopis constituantur. Sess.7.c.7.

De propria regula, & constitutionibus his assidue legendis.

QVIA *moniales, quæ professæ sunt, non solum Dei, & sanctæ Ecclesiæ præcepta, quæ Christianis omnibus præscripta sunt, sed etiam suæ regulæ, & ordinis leges & instituta seruare debent; operæpretium erit, illis suæ uocationis, & professionis debitum officium in memoriam quam sæpissime reuocare.*

Ideo in uirtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in singulis monasteriis ab aliqua moniali, ceteris professis audientibus, quotidie legatur saltem caput unum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt, cuius lectionis initium fiat a primo, & ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur; ut eodem ordine, ac progressione seruata; numquam sacræ huius exercitationis usus intermittatur. Præterea has etiam constitutiones frequenter legi iubemus, ut crebra salutarium præceptorum commemoratione moniales in obeundo suo munere diligentiores euadant.

Qua in re præfectam monemus, ut ceteras ad summam legum obseruationem non minus exemplo suo inuitet, quam auctoritate compellat.

Denique præcipitur omnibus monialium confessoribus, ut illis uniuersis semel legant, & explicent o-

mnia

omnia hæc decreta, quæ, in uulgarem sermonem conuersa, ad communem prouinciæ utilitatem primo quoque tempore curabimus edenda; eaque, ut omnino, quemadmodum debent, seruent, uehementer cohortentur.

QVAE moniales arctioribus constitutionum, regulæq. uinculis adstrictæ uiuunt; non is est animi nostri sensus, ut ab illis susceptæ uitæ institutis discedant, sed una cum iis hæc quoque decreta ab illis seruari iubemus.

De Iudæis.

VT, quantum possumus, Iudæis corrumpendi Christianorum mores, & eis bona per fraudem auferendi occasionem adimamus; ipsosq. ad uiam salutis traducere studentes, ex sacrorum etiam canonum decretis, edicimus.

Vt iudæi semper, & quocumque iter faciant; uiri pileum, seu birretum croçei coloris; mulieres impositum reliquo capitis integumento, pannum eiusdem coloris ferant.

Ne Christiani ad conuiuia, nuptias, uel dies festos, & synagogas iudæorum accedant; aut cum eis ludant; uel, quod detestabilius est, choreas cum iudæis agant.

Ne iudæis christiani in famulatu esse possint.

Ne christiani, si in diem, uel horam, iudæis operas suas locauerint; apud illos cibum capiant.

Ne christianæ mulieres, iudæorum nutrices in eo-

rum

rum domibus esse ullo pacto possint. Nec uero extra eorum domos, nisi cum necessitas, Ordinario probanda, postularit.

Ne christiani iudæos medendi causa ad se accersant.

Ne in coniungendis inter se matrimoniis eorum opera utantur.

Ne christianæ mulieres iudæas fuci, pigmentorum aut ornandi se causa adhibeant.

AGROS, *prædia ecclesiastica iudæis locari; uasa, uestes, aliaue sacra, uel ad usum ecclesiæ destinata, uendi, aut pignori dari ne liceat.*

Ne in ædibus, quæ ecclesiis uicinæ sint, iudæi habitent; & si qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omnino migrare cogantur.

Ne christiani cũ iudæis in diebus festis, emptionis, uenditionis, uel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Pascha diebus iudæi in publicum prodeant; neque quidquam palam, uel secreto in contemptionem christianæ religionis facere audeant.

Ne dignitatem, uel publicum officiũ, quod ad christianos pertinere aliquo modo possit, iudæi obtineat.

HAEC, *& reliqua, quæ de christianorum cum iudæis consuetudine, sacris canonibus constituuntur, curent Episcopi, & principes, ac magistratus, pro suæ quisque auctoritatis munere, pœnis contra christianos & iudæos acrioribus constitutis, ut inuiolate seruentur.*

O VEHE-

VEHEMENTER *etiam a principibus petimus, ut in singulis ciuitatibus certum locum constituāt, ubi iudæi separatim a christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias ædes iudæi in ciuitate habent; intra sex menses eas uere, non autem simulato contractu, christianis uendi iubeant.*

Illud præterea pro sua pietate principes statuere debebunt, ut iudæi in quibusuis contractibus, & negotiis, quæ cum christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, & lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut characteribus hebræis utantur. si secus fecerint, seuere puniantur, nullumq. inde ius eis esse possit agendi, uel excipiendi. Omni denique diligentia illos in eo eniti æquū erit, ut fraudulentā, & insidiosam iudæorum cum christianis contrahendi rationem, & eorum facultatibus inhiantem auaritiā cōprimant, et coerceant.

MONEMVS *uero Episcopos, ut ab hominibus piis ac peritis linguæ hebraicæ, & rituum iudæorum, uel, si huiusmodi non reperiantur, ab aliis doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam christianam iudæis prædicandam.*

Ad eas conciones iudæi omnes iussi conueniant; sed pueri, ac puellæ seorsum a parentibus, atque aliis maioribus natu, concionatorem audiant; qui ipsos familiariter instituat, & interrogantibus benigne satisfaciat.

In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab aliis separetur; & in domum aliquam ca

techumenorum, ad id paratã, deducatur; ubi diligẽtius omnia, quæ scire christianum oportet, doceatur.
Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligenter instructi, & examinati fuerint, præsertim si grandiores sint.

BAPTIZATI curæ alicuius probi uiri, saltem per annum committantur, qui uitam illorum iis rationibus regat, ac moderetur.
Vt diebus festis Missam, conciones, ac Vesperas obeant.
Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quære possint, vtantur.
Ne cum iudæis ullã omnino consuetudinẽ habeãt.
Neue cum christianis, quorum uita flagitiosa sit.

CVRET Episcopus, ut iudæus, qui ad fidem se conuerterit, omnia bona sua habeat; ac si filius familias sit legitima, & quæcumque alia bonorum pars, et iure debita; a patre, etiam uiuente, detur; uel, si mulier fuerit, ei dos a marito restituatur; uel a patre constituatur, unde ali possit, ex præscripto constitutionis Pauli Tertij summi Pontificis, Die.21.Martii.1542.
præsertim in iis, quæ ille statuit de ijs facultatibus, quæ ex usuris comparatæ sunt.

De pœnis, & aliis, quæ generatim ad has constitutiones pertinent.

QVIBVS pœnis, nostris in hac prouinciali synodo decretis, delicta coercemus, nihil de illis animaduersionibus derogamus, quas ueteres

canones, & sacrũ Tridentinum concilium in eadẽ peccata constituerant: quare negligentes, uel contumaces & illis, & ijs pœnis puniendos decernimus.

Quotiescumque delicti causa clerici mulctandi sunt, quæ ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perueniat, in eiusue commoda quauis ratione conuertatur; sed idem Episcopus parte pecuniæ, quæ tertiam non superet, assignata delatori, reliquam piis operibus, aut locis, quibus ei uidebitur, omnino attribuat. Quam pecuniam, si qui piorum locorum, aut operum administratores intra mensem ab eo die, quo solui debet, numerandum, nõ exegerint, ea Seminario iam nunc adiudicata intelligatur. Notarius autem, qui attributionis instrumenta confecerit, triduo ea de re loca pia, quorum intererit, admoneat; alioqui eis sua pecunia satisfaciat. Mulctas uero, quæ ob delicta ecclesiastica uel mixti fori, laicis, a iudicibus ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modum diuidi uolumus.

Vt tertia parte piys locis, aut operibus, eadem, qua supra diximus, cõdicione addicta, tertia ad fiscum principum sæcularium pertineat, reliquum accusatori detur.

Quibus uero, tum clericis, tum laicis pecuniæ mulcta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis pœnam remittant Episcopi; nisi graui de causa, quod iudiciũ eorum conscientiæ periculo sit; si nt inopes sint, pecuniam aliqua alia salutari pœna commutent,

quæ eius generis sit, ut peccatorum uulnera contrariis remedijs curentur.

QVIDQVID *cōsensus, approbationis, sentētiæ, uel alio huiusmodi nomine Episcopi ex facultate, in hac synodo eis permissa, cōcesserint; et ab ipsis, et ab eorum quibusuis ministris, gratis omnino detur.*

QVAMCVMQVE *facultatem ex decretis in hac sacra synodo editis habent Episcopi, eam ipsos per suos uicarios exequi posse uolumus; nisi in iis, quæ proprie ad ordinem Episcopalem pertineant; aut in quibus uicarij a sacris canonibus, aut a concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.*

SI *in his decretis, ante alteram Mediolanensis prouinciæ synodum, ulla difficultas orta fuerit; eius, et omniū, quæ ipsis decretis continentur, interpretationē & explicationem Metropolitano reseruamus, salua semper sedis Apostolicæ auctoritate.*

QVIDQVID *de sacramentorum administratione, Missæ celebratione, diuinorumq; officiorum modo, & ratione in hac synodo decreuimus; id neque ad Mediolanensem ecclesiam, quæ sancti Ambrosii præscripto & instituto proprios ritus, ac cæremonias habet, neque ad ceteras, quæcumque eodem iure, ac modo ex antiquissimo tempore sacra facere consueuerunt, in iis quæ eius institutis, ritibus, et cæremoniis expresse aduersantur, pertinere uolumus. Ceteris uero & Mediolanensis ecclesia, & quæ eiusdem ritibus vtuntur, æque teneantur, atque aliæ, quæ in prouincia nostra sunt, ecclesiæ.*

EPISCOPI, *duobus adhibitis de Capitulo illius ecclesiæ, cuius res agitur, quorum alter suo, alter Capituli iudicio deligatur, statuta, constitutiones, priuilegia, & indulta ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum recognoscentes, accurate uideant, an in illis quidquam sit, quod ab ipsis sacri*
ta 7. cal. *concilij Tridentini decretis sit alienum; ad quo-*
.1563. *rum præscriptum omnia, & ex constitutione Sanctiss. D. N. Pij IIII. & ex eodem concilio corrigant, & emendent. Quod si Episcopo & canonicis aliqua de iis acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant; qui a summo Romano Pontifice explicationem eorum postulet, quæ difficultatem habere uidebuntur.*

VT *nemini, eorum, quæ in hac sancta synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat, edicimus, vt ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitanæ ecclesiæ proposita fuerint, ad duos menses, omnes se & his decretis, &, si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant.*

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Iubebunt præterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, suæ quoque cathedralis ecclesiæ ualuis affigi; & proxima sua diœcesana synodo legi, ac recitari: quo studiosius eorum præcepta omnium animis inculcentur.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatæ, & parochiales

chiales

chiales ecclesiæ huius prouinciæ, has constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent.

Episcopi singulis quattuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, legi iubeant coram, se & canonicis ecclesiæ cathedralis, & collegiatarum omnia ea, quæ de uita et honestate clericorum, deq. diuinorum officiorum celebratione in hac nostra prouinciali synodo statuta fuerunt; ut ea, crebro repetita, facilius in mores inducantur.

MAXIMAS *Deo gratias agere debemus, quod quæ pro communi prouinciæ salute hoc tempore statuenda uidebantur, ad optatum exitum perducta sint; quodq. eiusdem beneficio principes uniuersæ prouinciæ ij obtigerunt, a quibus omnem opem, auctoritatem, et auxiliũ in eis exequẽdis quæ sancita sunt, iure optimo sperare, et expectare liceat: quod vt ex animo, ac summo studio præstẽt, pro nostri officij munere, eos uehementer hortamur, & per uiscera Domini nostri Iesu Christi obsecramus.*

EX *præcepto sacri Tridentini concilii collegimus, & cognouimus abusus omnes, qui in indulgentias ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis causa in prouincia Mediolanensi irrepserunt, vt Metropolitanus de iis, ex sententia synodi, ad summum Romanum Pontificem referat. cuius auctoritate, & prudentia constitutis iis, quæ huic prouinciæ nostræ expedire uidebuntur, fideles salutarem indulgentiarum fructum pie & sancte percipiant.*

ACTVM est diligenter a nobis ex præscripto sacri Tridentini concilii, quæ ratio iniri posset, ut aliquæ ecclesiæ cathedrales prouinciæ nostræ Mediolanensis, quarum sunt tenues fructus, ita nouis prouentibus augerentur; ut & ad illarum necessitatem, & ad Episcopalem dignitatem satis essent. eam autem rationem nomine synodi Metropolitanus ad Sanctiss. D. N. referat; qui cognita rei necessitate, pro sua prudentia & pietate, & Episcopis, & ecclesiis consulere poterit.

QVIA multa a summo Romano Pontifice & publicæ totius prouinciæ Mediolanensis, & priuatæ singularum ecclesiarum utilitatis causa petenda sunt; decernimus, ut, quidquid ab eius Sanctitate communibus nostris, & qui adsunt, prouincialium Episcoporum litteris postulabitur, id huius synodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac si in sessione publice postulatũ esset.

OMNIA et singula, quæ in hac sacra synodo decreta, actaq. sunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, & magistræ, semper emendanda, & corrigenda subycimus.

LAVS DEO.

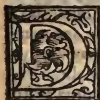
Nota sy. sacra et ud sancta.

LITTERAE

S.mi D. N. PII, PAPAE V. quæ ad has constitutiones pertinent.

PIVS, PAPA V.

Dilecto filio nostro, CAROLO, tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato.

DILECTE Fili noster Salutem & Apostolicam benedictionem. Dudum a fe. re. PIO PP. IIII. prædecessore nostro emanarunt litteræ in forma Breuis tenoris subsequentis, a tergo uidelicet, Dilecto filio nostro CAROLO, tit. Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo uocato, in tota Italia nostro, & Apostolicæ Sedis de Latere Legato, Intus uero, PIVS Papa Quartus. Dilecte Fili noster Salutem & Apostolicam benedictionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum, indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus, per quæ in singulis, præsertim monialium, monasterijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus forsan dilapsa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis opportunis remedijs, diligenter resarcitur, atque restituitur, ita ut ipsarum monialium felici statui, ac directioni, prosperoq. & laudabili regimini salubriter prouideatur. Vt igitur ea, quæ a sacris canonibus, & nouissime a sacro concilio Tridentino sanci-

ta sunt, ac reformationem, & clausuram monasteriorum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis ciuitate & diœcesi ac prouincia Mediolanensi debitæ executioni demandentur: Monialesq. ipsæ ad regulam, quam professæ sunt, præscriptam uitam instituant, & componant, ordinumq. suorum uota, ac præcepta fideliter obseruent. Tibi nostro secundum carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione Apostolica præesse dignosceris, ac quamdiu eidem præfueris, quemq. ob eximiam, & singularium uirtutum prudentiam, probitatem, ac religionem, nuper nostrum, & Apostolicæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, in uniuersa Italia constituimus, & deputauimus, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, ut per te ipsum, seu per te deputandos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Synodo Prouinciali, uel diœcesana, per te celebrandis, sicut tibi magis expedire uidebitur, ea omnia auctoritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decernas, quæ ad custodiendam in quibusuis monialium monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis, Ciuitatis, diœcesis, & Prouinciæ tuæ, huiusmodi debitam, & regularem normam, & clausuram, bonumque, & salutare regimen in eis inducendum, constituendum, & conseruandum, & denique ad illarum congruam, & expedientem correctionem, & reformationem necessaria esse cognoueris, seu quomodolibet opportuna. Nos enim ultra facultates tibi nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis litteras sub Data Romæ die I II. Februarij, proxime, præteriti circa uisitationem, reformationem, & correctionem monasteriorum monialium tuarum ciuitatis, & diœcesis, concessas, quas omnes & singulas ad quæcumque monasteria, quibusuis regularibus

subiecta,

ſubiecta, ac ad quaſcumque ciuitates, terras, & loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanenſis harum ſerie extendimus, & ampliamus, extenſasq. & ampliatas fore, & eſſe decernimus. Ita tamen quod quo ad monaſteria monialium, etiam regularibus quibusuis ſubiecta, exiſtentia in ciuitatibus, terris, & locis Suffraganeorum tuorum de eorum conſilio, & conſenſu, prout tibi uidebitur, facultates ipſas iuxta prædictarum & præſentium litterarum formam & tenorem, exercere, illisq. uti libere ualeas: Circumſpectioni tuæ quæcumque monialium monaſteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, & Apoſtolicæ Sedi, ſeu Hoſpitali ſancti Spiritus, ſeu ſancti Ioannis Hieroſolymitani, uel Baſilicæ ſancti Ioannis Lateranenſis, aut ſancti Petri de Vrbe, ſiue quibusuis alijs Hoſpitalibus, & Eccleſiis ſæcularibus, uel regularibus dumtaxat ſubiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanenſis, quæ reformatione indigere iudicauerit, eorumq. moniales, & perſonas tam in capite, quam in membris, auctoritate noſtra uiſitandi, reformandi, corrigendi, & emendandi, ad debitamque, & regularem obſeruantiam, & clauſuram iuxta canonicas ſanctiones, & regularia ſuorum ordinum inſtituta, & alia, quæ tibi congruentiora uidebuntur, reducendi, reponendi, & reſtituendi, ipſasq. moniales, ſi tibi uiſum fuerit, ad alia monaſteria eorundem ſeu aliorum ordinum in totum, uel in partem transferendi, necnon monaſteria ipſa, etiam quibusuis regularibus ſubiecta, diruendi, ſupprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, ſeu ad alios uſus, tibi bene uiſos, mutandi: Et inſuper quæcumque ſtatuta, & ordinationes rectum, & exemplarem monialium, & perſonarum huiuſmodi uiuendi modum, ac normam, debitamq. clauſuram concernentia, faciendi, & condendi, factaque, & condita, ſi melius & conſultius

eſſe

esse censueris, alterandi, & mutandi, aliaq. de nouo condendi, & edendi, illaq. sic per te condita, & edita ab omnibus Abbatissis, Priorissis, monialibus, & personis eorundem monasteriorum per excommunicationis aliasq. censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ceteraq. opportuna iuris & facti remedia firmiter, & inuiolabiliter obseruari mandandi, & faciendi: Necnon pro faciliori statutorum, & obseruationem huiusmodi obseruatione, & executione dictarum monialium Superiores, & in eorum negligentiam locorum Episcopos in executores præmissorum statutorum & ordinationum constituendi, & deputandi: Contradictores quoslibet & rebelles, tibiq. super his parere recusantes, & renitentes censuris, & pœnis, ac remedijs præfatis, quacumque appellatione remota, compescendi, illaquū, etiam iteratis uicibus, aggrauandi, & interdictum Ecclesiasticum apponendi, auxilium quoq; brachij sæcularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & generaliter omnia, & singula faciendi, gerendi, mandandi, & exequendi, quæ tibi ad Dei omnipotentis laudē, & gloriam, ac diuini cultus augumentum, Religionisq. conseruationem, & animarum salutem expedire uidebuntur: Amplam, liberam, & omnimodam auctoritate Apostolica tenore præsentium facultatem, & potestatem concedimus, & impartimur. Districtius inhibentes monialibus, & personis præfatis, & quibusuis aliis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, ne sub indignationis nostræ, & excommunicationis latæ sententiæ eo ipso, si contra fecerint, incurrendis pœnis, te, uel a te deputatos, quominus huiusmodi uisitatio, reformatio, & clausura fiant, suumq. debitum, & optatum sortiantur effectum, impedire, retardare, aut perturbare audeant, uel præsumant. Ac etiam eisdem, quacumque Ecclesiastica,

clesiastica, seu mundana præfulgeant dignitate, uel excellentia sub antedictis pœnis, mandantes, ut tibi aut tuis deputatis huiusmodi in præmissis omnibus, & singulis efficaciter pareant, & assistant. Decernentes præterea, statuta, & ordinationes per te, seu a te deputatum pro tempore, facta huiusmodi, & edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica auctoritate confirmata, & approbata esse censeri: Et ita per quoscumque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam dictæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasteriorum & illorum ordinum, seu etiam Militiarum, a quibus illa dependent, etiam iuramento confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, usibus, & naturis, priuilegijs quoque, indultis Apostolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, uel alias quomodolibet nuncupatis, necnon quibusuis exemptionibus, libertatibus, & immunitatibus illis eorumq. monialibus, & personis, etiam ab immemorabili tempore citra, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis, quomodolibet, etiam iteratis uicibus, concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq. totis tenoribus specialis specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expres-

sio

ſſo habenda; aut aliquà alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de uerbo ad uerbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, ac totaliter inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ac uice dumtaxat, ad effectum præſentium, ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac latiſſime derogatum eſſe uolumus, ceterisq. contrarijs quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris Die ultima Auguſti. M. D. L X V. Pontificatus noſtri anno ſexto. Cæ. Glorierius.

Cum autem, ſicut ex relatione tua, nobis oretenus facta, accepimus, tam tua ordinaria auctoritate, quam facultatis tibi, ut præfertur, conceſſæ, ac dictarum litterarum uigore, in Prouinciali synodo Mediolanenſi, per te proximè celebrata, nonnullæ conſtitutiones, & ordinationes, præſertim circa ingreſſum ipſarum monialium, earumq. clauſuram, colloquia, & loca, ubi cum alijs loqui ſolitæ ſunt, claues, & laminas ferreas, educationem puellarum ſæcularium, ceteraq. ad bonum, honeſtum, ac laudabilem uiuendi modum, ſalubremq. directionem, proſperumq. gubernium pertinentia, per te, etiam de patrum ibidem congregatorum conſilio, & aſſenſu factæ, ſancitæ, atque editæ fuerint, & propterea tu cupias conſtitutiones, & ordinationes, ceteraq. præmiſſa, quo firmius obſeruentur, noſtra quoque auctoritate roborari.

Nos cupientes ea, quæ ad religioſarum perſonarum, præſertim fœminei ſexus, obſeruantiam, rectamque, & probatam illarum uitam, normamq. tendere dignoſcuntur, ſine aliqua contradictione, debitæ executioni demandari; conſtitutiones, & ordinationes, omniaq. & ſingula, ut præfertur, geſta, facta, & ordinata, non tamen ſacris canoni-

bus,

bus, uel Tridentini concilij super ijs editis decretis contraria, eorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa nostra scientia confirmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, eaq. per nos confirmata & approbata fore & esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus, & quibuscumque exemptionibus, & priuilegiis munitis, quos illa quomodolibet concernunt, & in posterum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Supplentes omnes, & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem; Necnon præsentes litteras & in eis contenta quæcumque ex quauis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nullitatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus mutari, uel impugnari posse, sed suos plenarios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate, fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit, attentari, irritum & inane decernimus, & declaramus. Mandantes in uirtute sanctæ obedientiæ Abbatissis, ac Priorissis, & monialibus dictorum monasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomodocumque exemptis, & quibuslibet exemptionis, & immunitatis, priuilegijs munitis ac suffultis, & quibusuis regularibus quouismodo subiectis, ut constitutiones, & ordinationes, aliaq. præmissa, firmiter, & inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis prætextu, aut quæsito colore contrauenire, aut se eis opponere quomodolibet audeant uel præsumant. ipsis autem Episcopis & ordinarijs præcipimus, ut

illa iuxta dictarum & præsentium litterarum tenorem, debitæ executioni realiter, & cum effectu demandari curent, & faciant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ idē PIVS prædecessor in suis litteris uoluit non obstare, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrū sub annulo Piscatoris die XII. Aprilis. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

D ROMANVM maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilii Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuiniq. cultus augumentum recte, & salubriter facta, & ordinata esse dicuntur, quo firmius ab omnibus obseruentur, & illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio robore, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borrhomæus uocatus, qui ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione apostolica præesse dignoscitur, Nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali synodo Mediolanensi proxime per eum celebrata, cuius celebrationi ipse præfuit, inhærendo decretis ipsius Tridentini concilij super constituendis, & propagandis Seminarijs Clericorum suæ Prouinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, & ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur, & est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino concilio Prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberet, ut

Semina-

Seminarium Clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula, quæ pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem adiuuare possent. Itaque nos prouinciæ nostræ statu, & Ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum personatuum officiorum; præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint, etiam Hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem iuxta constitutionem concilii Viennensis, & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel aliis Ecclesijs, Monasterijs, uel Hospitalibus, & aliis quibusuis locis pijs, etiam exemptis annexa & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locornm, etiam ex quibuscumque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum; in quibus tamen seminaria discentium, uel docentium, ad communem Ecclesiæ bonum promouendum actu nō habentur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione reddituum; qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratribus sancti Ioannis

Hierosolymitani dumtaxat exceptis, eamq. supra scriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminariis in singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan, ex dictis fructibus soluant; retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus, eiusdem Tridentini concilij auctoritate, quibusuis, quoad omnia, & singula supradicta priuilegiis, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenus facta reperiatur, exigi iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiantur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacræ Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum millesimum, quingentesimum, sexagesimum sextum, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatem singulis Prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere, uel uniuerse, uel sigillatim, atque iis etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilii

cilii Tridentini intra ſex menſes Eccleſiaſtica aliquot ſimplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel etiam præſtimonia, uel præſtimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes huic collegio, ſeu ſeminario applicent, & incorporent, ea uidelicet, quæ illis ſeminario magis opportuna, & idonea uidebuntur, ſine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium præiudicio. Quod ſi Epiſcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non ſatis eſſe animaduerterint; diſpiciant ſi quæ alia ſint, quæ ſeminario attribui poſſint, deq. iis Metropolitanum admoneant qui ut res ex ſententia confici poſſit, a Sanctiſſ. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit. Hæc autem unio beneficiorum ex præſcripta concilii Tridentini formula locum habeat, etiam ſi beneficia ſint reſeruata, uel affecta, nec per reſignationes ipſorum beneficiorum uniones, & applicationes ſuſpendi, uel impediri poſſint; ſed omnino quacumque uacatione, etiam ſi in curia effectuum ſuum ſortiantur, & quacumque conſtitutione non obſtante; ſuccedente uero caſu, quo per uniones effectum ſuum ſortientes, uel aliter ſeminarium ipſum, in totum, uel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex ſingulis beneficiis ut ſupra detracta, & incorporata ab Epiſcopo prout res ipſa exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præmiſſa prout in ipſa Prouinciali synodo recte, pie, atque prudenter geſta, conſtituta, & ordinata fuere, debitæ executioni demandari, omnia, & ſingula ſuperius narrata ad ſanct. operis ſeminariorum huiuſmodi commodum, & incrementum conſtituta, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium ex certa noſtra ſcientia confirmamus & approbamus; ac illis perpetuæ, & inuiolabilis noſtræ firmitatis robur adiicimus, eaq. per nos confirmata, & approbata fore, &

 eſſe,

esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus & quibuscumque exemptionibus, & priuilegiis munitis, etiam nullius diœcesis in concilii Tridentini generalitatem, quos illa quomodolibet concernunt, & in posterum concernere poterunt; inuiolabiliter obseruari debere statuimus, supplentes omnes & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem: Necnon præsentium litterarum & in eis contenta quæcumq. ex quauis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nullitatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nullatenus notari, uel impugnari posse; sed suos plenarios, & integros effectus sortiri; & irrefragabiliter obseruanda esse. Sicq. per quos cumque quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri debere; ac quidquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ præfatæ, illiusq. ciuitatum, & diœcesum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, & quibusuis eorum personis, & locis Ecclesiasticis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiã derogatoriarum de rogatoriis, aliisq. efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusq. & aliis decretis in generere uel in specie, ac alias quomodolibet concessis, ac etiã iteratis uicibus approbatis, & inuocatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut ali-

qua

qua alia exquisita forma ad hoc seru anda foret, illorum tenores ac si de uerbo ad uerbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVIIII. Aprilis. M D LXVI. Pontificatus nostri. anno primo.

Cæ.Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

OMANVM decet Pontificem, iis, quæ iuxta sanctorum Patrum decreta prouide gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere. Cum itaque sicut, dilectus filius noster CAROLVS tit. sāctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Borthomæus nūcupatus, qui Ecclesiæ Mediolanēsi ex cōcessione, & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur; Nobis nuper exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum concilium Tridentinum super personis ad Cathedrales, & superiores ecclesias promouendis, certisq. tunc expressis earum qualitatibus, & sufficientia requirendis, sollicite tractās, ac prudenter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoq. bonorum & doctorum uirorum testimonio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum uarietate, poterat adhiberi, mandauerat, ut in Prouinciali synodo per Metropolitanum habenda, quibusque locis, & Prouinciis præscriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, præfati Romani

ni Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio approbanda, quæ magis eisdē locis utilis, & opportuna esse uideretur. Idcirco ipse CAROLVS Cardinalis, & Archiepiscopus, sua Prouinciali synodo in Domino conuocata, & ipsi synodo prouinciali, sic conuocatæ, eodem CAROLO Cardinale, & Archiepiscopo præsidente, dicto concilii Tridentini mandato, quo ad qualitates futuri Episcopi suæ Prouinciæ requirēdas, ut par erat obediens, præscripserit super hoc formulam tenoris subsequentis. Quoniam statuit sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, Sanctiss. D. N. arbitrio, comprobandam proponimus.

Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesi is maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a Summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis, ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita, & moribus cognoscat in hunc modum. An sit bonæ existimationis. An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit. An hæreticorum libros legerit, habeatue. An cum hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit. An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit. An sacris ordinibus sit initiatus, & quampridem. An sit criminosus, uel uitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopatus. An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis, & quot. An familiam suam prudenter, & catholicæ regat. An Bigamus. An excommunicatus, aut suspensus. An Apostata. An ei publica pœnitentia imposi-

ta

ta fuerit. An aliquando insanierit, aut a dæmone uexatus fuerit. De natalibus uero, ætate, gradu, & corporis habitu, a duobus, uel tribus testibus fidedignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat. An legitimo matrimonio natus sit. An hæretici filius, nepos ue sit. An trigesimum annum confecerit. An in uniuersitate studiorum Magister, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, uel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Et si regularis fuerit, an a Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret. An Comitiali morbo tentetur. De doctrina autem, sic periculũ faciat. Adhibitis tribus Theologiæ, totidemq. iuris Pontificii peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouendum undecumque euocatum interroget. Quid differat inter Sacramenta ueteris, & nouæ legis. Quot sint Ecclesiæ sacramenta, & quomodo singula nominentur. Quæ sit eorum materia, forma, minister. Quod officium Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, quodue minorum ordinum. Quæ præcepta diuina, quæue consilia Euangelica. Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum noui testamenti, a mane ad uesperam dato spatio ad cogitandum. Quibus interpretatis percunctantibus etiam aliquid de iure Pontificio, ita respondebit, ut, etiam si Theologus sit, tamen se iuris Canonici in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat. Quod si promouendus, in pluribus ciuitatibus, uel diœcesibus proximum triennium moratus fuerit, eius fidem, uitam, & mores illi etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manse-

rit, a Summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum confecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idq; scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit. Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata ad Sanctiss. Romanum Pontificem obsignata, quamprimũ mittat. Idẽ CAROLVS Cardinalis, & Archiepiscopus Nobis humiliter supplicauit, ut præinsertam formulam iuxta eiusdem generalis concilij decretum, Apostolicæ approbationis robore stabilire, ac alias eius obseruationi prouidere dignaremur. Nos igitur formula prædicta, singulisq. illius capitibus, & articulis diligenter uisis, & perpensis, illa æqua, & saluberrima, ac digna, quæ sedis Apostolicæ auctoritate stabiliantur, esse censentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, formulam, ac omnia & singula in ea contenta prædicta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac illa in quibuscumque processibus super persona ad regimen alicuius ex Metropolitan. alijsque Cathedralibus Ecclesiis ipsius Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, uel obitum, aut translationem, uel priuationem, seu alias quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro tempore uacantis assumenda, suisq. qualitatibus, & sufficientia, tam in eadem prouincia, quam extra eam, ubilibet, & a quibuscumque faciendis, inuiolabiliter obseruari uolumus, ac districte præcipiendo, mandamus: Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIIII. Maij, M D LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS,

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

NTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercet, illa frequentior occurrit, ut ordinationes & statuta, quæ circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus nuper in prouinciali synodo Mediolanēsi, Dilecto filio nostro, CAROLO tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente quamplura saluberrima statuta, & decreta ad mores dilectorum filiorum Cleri sæcularis totius Prouinciæ Mediolanensis reformandos pertinentia, & præsertim honestatem, decorum reuerentiam, ornamenta Ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circunstantias in Ecclesiarum sacramentorum administratione, Missarumq. celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, & picturarum decentias, uitæ honestatem, frugalitatem, morum correctionem, & moderationem, Archiuia & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum Ecclesiasticorum conseruationem, necnon fructuum, redditutum, & prouentuum Ecclesiasticorum dispensationem pertinentia non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint: Quæ cum non solum licita, & honesta, sed etiam Ecclesiæ Dei pluri

mum utilia & apprime laudabilia existant, ab omnibus Dei ministris æqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos bonum ciuem utilitati, honestatiq. Reipublicæ nunquam refragari, sed sanctis patriæ legibus libenter obtemperare debere considerantes, ac totos statutorum, & decretorum prædictorum documentorumq. desuper confectorum & inde sequutorum tenores, de quibus plenam, & districtam informationem a præfato CAROLO Cardinale oretenus nobis factam accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio & ex certa scientia nostra omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta in prouinciali synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita & publicata, ac prout illa concernunt, alia in dictis documentis contenta, in omnibus, & singulis Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Hospitalibus, & aliis piis locis Ecclesiasticis, sæcularibus, uel etiam regularibus commendatis, etiam nobis, & Apostolicæ sedi immediate subiectis, etiam nullius diœcesis, aut aliter quomodocumque exemptis in uniuersa prouincia prædicta constitutis, ac per quoscumque earundem Ecclesiarum & locorum Prælatos, Abbates, Priores, Præpositos, Rectores, Superiores, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas sæculares, aut illa ex concessione, uel dispensatione Apostolica in commendam aut administrationem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarij, Acoluthi, Cappellani, ac Romanæ curiæ officiales, etiam officia sua actu exercentes, etiam familiares nostri, & continui commensales, etiam ueri & antiqui, aut alias in nostris, seu Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & prædictæ Sedis seruitijs & obsequijs insistentes, existant, quos omnes ratione beneficiorum quorumcumque personalem residentiam requirentium,

in dicta prouincia per eos quomodolibet obtentorum, & obtinendorum, sub sententijs censuris, & pœnis a concilio Tridentino aliisq. sacris canonibus contra non residentes latis & impositis, ad personalem residentiam districte per locorum Ordinarios, seu eorum in spiritualibus Vicarios generales dictæ prouinciæ cogi et compelli uolumus, nec eis constitutionem fe. re. Eugenij Papæ IIII. prædecessoris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis editam aut quæcumque priuilegia & indulta Apostolica etiam per nos ad id illis in genere, uel in specie quomodolibet concessa desuper suffragari intelligimus, uel alias quomodolibet exemptos, ac nobis, et dictæ sedi, ut præfertur, immediate subiectos, etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo tamen de prædicta prouincia existant, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, condicionis et præeminentia fuerint, in omnibus, et per omnia integre, ac sub sententijs, censuris, et pœnis, in eis forsitan contentis, recipi, et admitti, obseruari, præstari et debitę executioni demandari, nec quempiam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptionis, immunitatis, priuilegii, uel alio pętextu excusare debere auctoritate Apostolica tenore pręsentium, perpetuo statuimus, et ordinamus: dictaq. prouincialia statuta, ordinationes, et decreta ad Ecclesias Monasteria, et alia loca, ac eorum Superiores, Capitula, et alias personas sęculares huiusmodi extendimus, et ampliamus: Vniuersis earundem Ecclesiarum, Monasteriorum Prioratuum, Præpositurarum, aliorumq. locorum Prælatis, Superioribus, & Capitulis prædictis in uirtute sanctæ obediētiæ districte præcipiendo, mandantes quatenus eadem prouincialia statuta, ordinationes & decreta iuxta eorum formam & tenorem in suis Ecclesiis, Monasterijs & alijs locis publicent, & publicari, ac

per

per eorum Capitula, canonicos aliasq. personas sæculares huiusmodi integre obseruari faciant, alioquin si super hoc per locorum Ordinarios moniti in præmissorum executione & obseruatione cessauerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu alias neglexerint, ipsum Metropolitanum uel generalem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino supplere uolumus, committimus & mandamus; necnon eosdem Superiores, Prælatos, ac Commendatarios, Capitula, canonicos, & personas sæculares prædictas ad præmissorum omnium obseruationem teneri & efficaciter obligatos esse, censurisq. & pœnis tam ecclesiasticis, quam pecuniarijs præfati CAROLI Cardinalis, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus Vicarij generalis arbitrio, moderandis, & applicandis, ad id compelli posse. Sicq. per quoscumque Iudices & Commissarios etiam sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere; ac quicquid super his secus a quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus alijsq. præmissis; necnon Eugenii Papæ IIII. prædecessoris huiusmodi in fauorem curialium dictæ sedis edita, alijsq. constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum & locorum prædictorum iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque Prælatis, Capitulis, Superioribus, & personis alijsq. præmissis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs,

rijs, aliisq. efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusq. & aliis decretis etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VI. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

NTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes, & statuta, quæ tam in generalibus, quam Prouincialibus synodis, circa iamdudũ labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudẽter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obediẽter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in prouinciali synodo Mediolanẽsi, Dilecto filio nostro, CAROLO

tit. sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Borrhomæo nuncupato, qui etiam Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente, quam plurima saluberrima statuta, & decreta, ad honestatem, decorum, reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circunstantias in ecclesiasticorum sacramētorum administratione, missarumq. celebratione, obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, & picturarum decentias, archiuia, & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruationem pertinentia, non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint; quæ cum non solum licita & honesta, sed etiam ecclesiæ Dei plurimum utilia, & apprime laudabilia existant, ab omnibus Dei Ministris, tam regularibus, quam secularibus, æqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos toto statutorum, & decretorum prædictorum, documentorumque desuper confectorum, & inde secutorum tenores, de quibus plenam, & distinctam informationem, a præfato CAROLO Cardinali oretenus nobis factam, accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes; ac omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta supradita in Prouinli synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita & publica, ac, prout illa concernunt, prædicta in dictis documentis contenta, in Mediolanensis ciuitatis diœcesis, & totius Prouinciæ omnibus & singulis regularium personarum utriusq. sexus ecclesijs, Monasterijs, Domibus quorumcumque, etiam Cistercien. & Humiliatorum ordinum, & alijs regularibus locis, etiam nobis & apostolicæ sedi immediate subiectis, etiam nullius diœcesis, in uniuersa Prouincia prędicta constitutis, ac per quoscumque eccle-

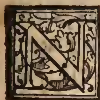
siarum,

ſiarum, Monaſteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum huiuſmodi Superiores, etiam generales, ac illorum utriuſque ſexus perſonas diſtricte obſeruari uolentes: Motu proprio & ex certa noſtra ſcientia, eidem CAROLO Cardinali per præſentes committimus & mandamus, quatenus omnes & ſingulos dictarum eccleſiarũ, Monaſteriorum, Domorum, & regularium locorum Superiores, etiam generales, & perſonas regulares etiam exemptas, utriuſque ſexus, ut infra ſex menſes poſt præſentium publicationem, omnibus & ſingulis ſtatutis, ordinationibus, & decretis prędictis realiter & cum effectu parere debeant, auctoritate noſtra, moneat, & requirat: Et ſi ipſi ſic moniti, ut præfertur, parere in omnibus, uel in aliquibus diſtulerint, uel neglexerint, dictus CAROLVS Cardinalis, poſt lapſum dictorum ſex menſium, nobis quamprimum ſignificare & referri curet, ut opportunum deſuper remedium, prout noſtro incumbit officio, in his quanto citius adhibere ualeamus. Non obſtantibus exemptionibus & immunitatibus, alijſque præmiſſis, & apoſtolicis conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon eccleſiarum, locorum, Monaſteriorum, Domorum, eorumdemq. Superiorum, & ordinũ prædictorum, etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, uel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & cõſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apoſtolicis illis, eorumque ordinibus, Prælatis, Superioribus etiam generalibus, conuentibus, & perſonis, aliiſq. præmiſſis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſq. efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque & alijs decretis, etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam ſi pro ſufficienti eorum derogatione, de illis eorumque to-

tis

tis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil pœnitus omisso, & forma in illis tradita, obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice duntaxat specialiter, & expresse derogamus; ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxvii. Iunii. M. D. L X V I. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

OS CAROLVS BORRHOMAEVS, miseratione diuina, S. R. E. tit. sanctæ Praxedis, Presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Mediolanensis, ex mandato, quod a Sanctissimo D. N. PIO Papa V. suis his supra proximis litteris, die XXVII. Iunij datis, habuimus, Apostolica eius auctoritate, omnes & singulos Monasteriorum, & regularium, quæ Mediolani, & in nostra diœcesi, ac prouincia sunt, locorum Superiores, etiam Generales, & personas regulares, etiam exemptas, utriusque sexus, requirimus, ac semel, iterum, tertio, trinaq. hac monitione præmissa, monemus, ut quæcumque constitutiones, & decreta, hac Prouinciali synodo a nobis confecta, illis litteris expressa continentur, iis ad sex menses, postquam in lucem edita sunt, re ipsa omnino obtemperent. quod si qui ex iis facere neglexerint, uel distulerint; eos omnes &

Q singulos

ſingulos monitos eſſe uolumus, confecto illo ſex menſium ſpatio, nos, quemadmodum mandatum eſt, id Sanctiſſimo D. N. quam primum ſignificandum, ac referendum curaturos, ut eius Sanctitas pro ſummo ſuo Paſtorali officio, & ea ſingulari, qua tenetur, reſtituendæ iamdudum labaſcentis eccleſiaſticæ diſciplinæ cura, ac ſollicitudine, opportunum huic rei remedium, ea, qua ſolet uigilantia, adhibeat. Datum ex noſtris Archiepiſcopalibus ædibus, die ſeptimo Septembris. M. D. LXVI.

Concordat cum originali.
In cuius rei fidem; & teſtimonium ſubſcripſi Ego Chriſtophorus Venegonus, curiæ Archiepiſcopalis Mediolanenſis notarius.

INDEX RERVM OMNIVM, quæ hoc conſtitutionum libro continentur.

A.

Aposta-

B.

non

Diuinatio-

Gratia-

L.

M

Mulie-

N.

P.

Q

R.

S.

Salta-

Sinago-

T.

V

FINIS.

Cur. + D. Aug. de ... 15. die 4 ... 1581 registr.

